СРПСКО КОЛО

● ЛИСТ *САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА* ● ПИСАН *ИЈЕКАВСКИМ* ИЗГОВОРОМ ● ГОДИНА V ● БРОЈ 53 ● МАЈ - ЈУН 2020. ● БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

ПРЕДСЈЕДНИК АНУРС

РАЈКО КУЗМАНОВИЋ

Наука у функцији одбране и заштите Републике Српске

IN MEMORIAM

ИЛИЈА ПЕТКОВИЋ

Одлазак легендарног Динарца који је Београд заразио „романтиком"

БАЊАЛУКА ОПТУЖИЛА ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА БИХ ДА СЕ БАВИ ПРЕКРАЈАЊЕМ ИСТОРИЈЕ

Република Српска доноси закон којим се уводи Дан сјећања на жртве геноцида НДХ

» Истицање усташког поздрава „За дом спремни" у Српској се од сада званично сматра провокацијом

ГОЈКО ПЕРОВИЋ О ЈЕДИНСТВУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Православне цркве у Црној Гори нема без Пећке патријаршије!

НА БРАНИКУ ПАМЋЕЊА

Посљедњи јунак „великог рата"

ОКРУГЛИ СТО *ЦРНА ГОРА ИЗМЕЂУ СВОЈЕ СРПСКЕ ТРАДИЦИЈЕ И НАТО ГЕОПОЛИТИЧКОГ ПРОЈЕКТА*

Конвертити добро знају ко су им били преци, зато и желе да им затру сваки траг!

УВОДНИК

» Пише: *Трифко Ђоровић*

Мјесец младости и друга Тита

Забринути за садашњост људи често идеализују прошлост. Или је памћење ослабило, или је Момо Капор у праву кад каже да се увијек живјело у најгорим временима. У некадашњој држави мај је визионарски био називан „мјесец младости" и славио се рођендан друга Тита. Југоносталгичари кад критикују садашњост одмах почну да се присјећају бајних времена у којима се јефтино зимовало у Чехословачкој, куповало у Трсту, а Румуни надничарили за једну „црвену"...

Но, да ли је, заиста, било баш тако?

Југославија је након Другог свјетског рата била на ивици пропасти. То је био и један од разлога што се Броз дистанцирао од Руса да би искористио Маршалов план и од Американаца добио бесповратан поклон од невјероватних 140 милијарди долара. Шта смо добили социјалистичком индустријализацијом? Експерти су анализом дошли до закључка да се дуг земље од 1961. у просјеку годишње увећавао за нових 17,6 процената. Након доношења Устава из 1974. године, републикама је било омогућено да се самостално задужују. Са комунистичком логиком „свачије и ничије" дошло је до новог бахаћења и недомаћинског задуживања. Епилог је био и званичан банкрот Југославије 1983. године када држава више није била у могућности да плаћа ни камате, а камоли главницу. Тада је ММФ отписао 1,8 милијарди долара дуга.

Кад се данас помене инфлација прва асоцијација су ратне деведесете. Међутим, подаци говоре да је и у заједничкој држави осамдесетих година инфлација достигла 85,2%. Цијела земља је била осуђена на мјере штедње. У пракси то је значило да је свако домаћинство сваког другог дана било осам часова без струје. Основне животне намирнице куповале су се на бонове.

Домаћинства су из робних резерви могла мјесечно да купе по литар уља, килограм брашна и детерџента и 200 грама кафе по пунољетном члану домаћинства. Од југоносталгичара ћете чути приче како се живјело поштено, док званична статистика показује да је у тој земљи цвјетао привредни криминал. Од 1971. до 1980. у затвору је завршило 219.000 људи међу којима је било око 5.000 директора и око 25.000 пословођа. Само током 1981. године око 41.000 грађана СФРЈ било је оптужено за кривично дјело „крађе друштвене имовине".

Треба подсјетити да је у периоду од 1970. до 1980. године на привремени рад у иностранство отишло око 1,2 милиона Југословена. Забиљежено је да је 1972. године од дијаспоре у земљу, путем дознака, стигло више од 2 милијарде долара. Тито је умро прије 40 година, али га младост не може заборавити. Заједно са потомством наставиће да отплаћује кредите из његовог доба. Зато препоручујемо сваком југоносталгичару да се прије тираде о „благостању" Титовог времена захвале унуцима који су колатерална штета неодрживог економског система социјалистичке Југославије. Економија је довољан показатељ који разбија илузије о добром животу, па је сувишно помињати прогон и убијање неистомишљеника, затирање вјерских слобода, једноумље итд...

СРПСКО КОЛО

Оснивач и издавач: ***Савез Срба из региона***
Главни и одговорни уредник: **Трифко Ђоровић**
Лектор: **Драгана Бокун**
Веб администратор: **Милисав Шапић**
Редакција: **Драгана Бокун, Жељко Ћекић, Драгана Шиповац, Сњежана Станишић и Јелена Рокнић**
Сарадници: **Боро Ркман (Хрватска), Весна Пешић, Драган Башовић, Ратко Бубало (правни савјети), Шпиро Лазиница (правни савјети)**
Адреса: **Отона Жупанчича 14, Нови Београд**
Дописништво: **Булевар ослобођења 26, Нови Сад**
Мејл: **srpskokolo@ssr.org.rs**
Телефон: **021/6613–600**
Сајт: **www. ssr.org.rs**
Дизајн и прелом: **Студио *Хум*, Барајево**
Лист излази посљедњег дана у мјесецу.
Рукописи и фотографије се не враћају.
ISSN 2466-3476

Израду овог броја Српског кола помогао је Кабинет Предсједнице Републике Српске и Покрајинска влада Војводине

УРУЧЕНИ КЉУЧЕВИ 276 СТАНОВА ЗА ИЗБЈЕГЛИЧКЕ ПОРОДИЦЕ У ВЕТЕРНИКУ

У Ветернику су уручени кључеви 276 станова саграђених за избјегличке породице из БиХ и Хрватске, које имају пребивалиште на територији Новог Сада.

Станови су изграђени у оквиру Регионалног стамбеног програма (СРБ 5) који у Републици Србији, као водећа институција, спроводи Комесаријат за избјеглице и миграције. Финансијска средства за изградњу комплекса зграда у насељу Ветерник у Новом Саду, омеђеног улицама Војводе Бојовића и Радничке, обезбјеђена су дијелом из донаторског Фонда Регионалног стамбеног програма, док је земљиште и пратећу инфраструктуру обезбиједио Град Нови Сад. Укупна вриједност изведених радова износи 6,7 милиона евра, а бруто површина 19.877 м2.

Уручењу кључева присуствовао је и министар спољних послова Ивица Дачић, који је истакао да је Ветерник, од самог оснивања, врло симболично и историјски битно мјесто.

Подсјетио је да је краљ Александар Карађорђевић поклонио ту земљу солунским ратницима, а само насеље Ветерник је име добило по планини у данашњој Сјеверној Македонији, на којој су животе оставили многи српски јунаци.

– Најискреније се надам да је дошао крај свим патњама и страдањима српског народа, ма гдје он живио, а посебно се радујем чињеници да ће избјегличке породице на овако важном мјесту наћи своје сигурно уточиште и нови дом – истакао је Дачић, а наводи се у саопштењу.

Он је захвалио градоначелнику Новог Сада Милошу Вучевићу на томе што је обезбјеђено земљиште и пратећа инфраструктура за изградњу станова.

Регионални стамбени програм финансиран је донаторским средствима, а највећи појединачни донатор је ЕУ. Фондом Регионалног стамбеног програма управља Банка за развој Савјета Европе, док Комесаријат за избјеглице и миграције спроводи програм у Србији, а процес избора корисника спроводи у сарадњи са локалним самоуправама уз надзор УНХЦР-а и ОЕБС-а.

Уручењу кључева, поред Дачића и градоначелника Новог Сада Милоша Вучевића, присуствовали су и шеф мисије ОЕБС-а Андреа Орицио, комесар за избјеглице Владимир Цуцић, државни секретар у Министарству за државну управу и локалну самоуправу Бојан Стевић и директор Јединице за управљање пројектима у јавном сектору Душан Ковачевић.

КАТАРИНА РИСТИЋ СМИСЛИЛА НАЧИН ЗА ПРОМЈЕНУ ЛАЖНЕ ИСТОРИЈЕ О РАТУ У БОСНИ

Исламисти пријетили дјевојчици која се изборила за истину о рату у америчким уџбеницима

Ни пријетње смрћу, ни притисци конзула БиХ не могу да врате лажи, права истина о учешћу Срба у рату у Босни и Херцеговини, коју је открила ученица Катарина Ристић остаје у уџбеницима у Чикагу, а модел њеног доказивања истине, опет захваљујући Катарини, сада је доступан и другим породицама широм свијета.

Након што су медији објавили да је средњошколка из Чикага промијенила школски програм лажне историје о рату у Босни, Катарина и њен отац су на удару специјалног прогона. Добијали су пријетње смрћу од исламских организација и појединаца који тврде да промјена градива представља негирање геноцида у Сребреници. Пријетње је пратио и притисак на школу да врати стари програм. Ипак, брзом реакцијом Катарининог оца Ранка, истина остаје у уџбеницима.

ПРИЈЕТЊЕ СМРЋУ НИСУ ЗАУСТАВИЛЕ ИСТИНУ О РАТУ У БОСНИ

– Највећу услугу нам је направио босански конзул Елвир Ресић који је прекршио дипломатска правила и умјешао се у унутрашње ствари државе домаћина. Када је послао писмо школи због промијењеног програма, одмах су реаговали из Амбасаде БиХ, послали су допис конзулату да је правило прекршено и да не смије то да ради. То је подигло ситуацију на дипломатски ниво, а школа је све жалбе конзула одмах одбацила. Они једноставно сматрају да родитељи имају предност над дипломатама, односно неким ко живи изван Америке – каже нам Ристић.

Бура око промјене програма заправо се дигла због Сребренице, јер су многи цијели рат у Босни поистовјећивали са масакром у том мјесту. Ристић објашњава да Сребреница уопште није била тема жалбе његове породице школи, али су Међународне пресуде о том догађају помогле Катарини да достављањем тих непомјерљивих доказа о рату, „исправи криву Дрину".

ПРЕСУДЕ ТРИБУНАЛА – ЦРНО НА БИЈЕЛО

– Цјелокупни рат није био геноцид, то потврђују три пресуде Хашког трибунала, генералу Младићу, Ратку Карацићу и Слободану Милошевићу. И по самој жалби БиХ, која је оптуживала Србију за геноцид у Босни, Међународни суд је донио одлуку да то није тачно. Бошњаци су се жалили и жалба је одбијена – подсјећа Ристић и каже да су пресуде крунски доказ да није било геноцида у другим мјестима у Босни.

Све ове информације налазе се у упутству које су Ристићи направили како би помогли и другима да се изборе за праву истину о учешћу Срба у рату у Босни. Најважније је да наши људи који одлуче да ураде исто, знају да могу да користе само изворе из бошњачких институција, никако српских, ми смо користили документа Истраживачко – документационог центра у Сарајеву, каже он.

– Тај Центар је веома прецизно истражио број жртава у Босни и дошао до око 60 хиљада Бошњака, што је наравно огроман број, 30 хиљада Срба и око 10 хиљада Хрвата који су погинули у рату. То је три пута мање него што су западни медији објављивали још током рата, да би оправдали своју војну интервенцију на простору Босне и Херцеговине, а послије и Србије – каже наш саговорник из Чикага.

ЈАСНО УПУТСТВО ДА СЕ ИСПРАВЕ ЛАЖИ

Он додаје да би податак о 200 хиљада муслимана које су убили Срби могао да буде избачен из свих уџбеника, само ако људи нађу мало времена да се тиме позабаве, а Ристићи су им припремили јасно упутство, па чак и документацију, потребно је само да пишу школи.

– Коришћењем докумената које смо навели у нашем упутству које се зове *Истина*, они морају да реагују. Нема школског дистрикта у свијету који неће разматрати жалбу родитеља. Важно је да се родитељи, ђаци или студенти жале. Понекад чујемо и зашто се држава Србија не умијеша или политичари, то једноставно није потребно, а није ни могуће. Ми као родитељи имамо право да се жалимо на школски програм, ако имамо доказе да се учи нешто што није истина.

У ПЛАНУ И САЈТ

Катарина Ристић је урадила и видео са упутствима, у плану је израда сајта, а у промоцију пројекта *Истина* већ су се укључиле бројне српске организације у Америци и Српска Православна Црква. Ристић се нада да ће се ускоро јавити прва породица која ће слиједити њихов примјер. Сигуран је да ће, када се у акцију укључе и медији, поново добијати пријетње, али не мари, јер, како каже, најважније је да људи реагују, јер пуно је још лажи којима се у свијету и даље гаји лоша слика о Србима.

– Важно је напоменути да наше инструкције не важе само за Америку, већ и за Њемачку, Аустралију и Канаду, на сваком мјесту које има овакав школски систем, а вјерујем да је школско градиво исто, јер се иста пропаганда против нас користи у цијелом свијету – закључује Ристић.

СЕНКА МИЛОШ / RS.SPUTNIKNEWS.COM

ПРЕДСЈЕДНИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ИНИЦИРАЛА САСТАНАК СРПСКИХ СТРАНАКА

Цвијановић: Заједно на изборе у Мостару и Сребреници

У Бањалуци је одржан састанак предсједнице Републике Српске Жељке Цвијановић са предсједницима политичких партија и шефовима клубова политичких партија заступљених у Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине БиХ.

Предсједница Српске је након састанка изјавила да је договорен заједнички излазак на изборе у Мостару и Сребреници.

Цвијановић је навела да је заједничка процјена учесника састанка да у Сребреници као једном од стратешки важних мјеста, треба да постоји заједнички наступ на изборима.

– Донијели смо јасне ставове, као што смо то имали и у претходном периоду. У наредних пет до седам дана треба да се обаве разговори на локалном нивоу и ти ће разговори имати подршку свих ових политичких партија, након чега можемо да кренемо у промоцију заједничке кандидатуре – рекла је она.

Предсједница Српске је навела да ово представља својеврстан позив политичким партијама у Српској да у наредних неколико дана сједну и да се постигне одговорајући договор који ће бити поздрављен од руководства политичких партија.

Што се тиче Мостара, она је нагласила да је ту ситуација нешто другачија, с обзиром на то да су у току о одређене припремне активности које се тичу одржавања избора први пут након много година.

– Изразили смо апсолутно незадовољство положајем српске заједнице у Мостару, али и потребу да се под хитно ријеши питање конститутивности, стварне, практичне и политичке конститутивности српског народа у појединим кантонима и генерално у Федерацији БиХ – истакла је Цвијановић.

Предсједница Српске је додала да ће у контексту предстојећих активности, српским клубовима бити препуштено да обаве додатне консултације за доношење Изборног закона.

– Ту је магловита ситуација када је у питању будућност и шта то треба да ужива српска заједница. Оно што је важно јесте да какво год да буде рјешење и исход ових законодавних активности које су пред нама, посебно је важан наш закључак на данашњем састанку да ми желимо и ићи ћемо са заједничким наступом и кад је у питању град Мостар – рекла је Цвијановић.

Она је поручила Србима који живе у Мостару да знају да уживају подршку Републике Српске, да су политичке партије овдје сложене, да разумију њихову позицију и да ће на сваки могући начин, законодавним и политичким средствима, настојати да обезбиједе њихову бољу позицију.

Састанку у Палати Републике присуствовали су и српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик, који је лидер СНСД-а, те предсједник Народне скупштине Српске Недељко Чубриловић, који је и лидер ДЕМОС-а.

Састанку су, између осталих, присуствовали шеф Клуба посланика СНСД-а у ПД ПС БиХ Сњежана Новаковић Бурсаћ, замјеник предсједавајућег Дома народа ПС БиХ Никола Шпирић, предсједник Уједињене Српске Ненад Стевандић, предсједник НДП-а Драган Чавић, предсједник СПС-а Горан Селак, генерални секретар ДНС-а Дарко Бањац, потпредсједник СДС-а Радо Савић и замјеник предсједника ПДП-а Ненад Вуковић.

ПОЧИЊЕ СНИМАЊЕ ФИЛМА *СИНОВИ СРПСКЕ*

О ратном путу Прве гардијске моторизоване бригаде Главног штаба Војске Републике Српске биће снимљен документарни филм радног назива *Синови Српске*.

Кроз Прву гардијску моторизовану бригаду прошло је око 7.100 гардиста, а њих 240 уградило је животе у темеље РС. Документарац ће обухватити сва ратишта гдје је учествовала ова бригада, од платоа Трескавице и Бјелашнице, оловског и бихаћког ратишта, као и остала на којима су били гардисти. Предсједник Удружења гардиста Предраг Аћимовић је подсјетио да је Прва гардијска моторизована бригада Главног штаба Војске Српске основана 19. јануара 1993. године, а након пробијања коридора и освајања Трнова у јулу 1993. године дислоцирана је у Калиновик и одатле је наставила ратни пут у још већем замаху. Он је напоменуо да им је у августу 1993. године стигла прва генерација младих гардиста, а у јулу 1994. прикључила се Калновачка лака пјешадијска бригада.

– Снимањем овог филма желимо да ову бригаду дигнемо из пепела и поставимо на мјесто које заслужује – појаснио је Аћимовић.

Он је позвао све добре људе, институције, Владу Српске да им финансијски помогну у стварању једног оваквог дјела које ће на најљепши начин приказати часни пут Војске Републике Српске.

Операцијом Коридор успостављено територијално јединство Српске

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић изјавила је Срни да је операција Коридор једна од најзначајнијих битака у Одбрамбено-отаџбинском рату, којом је успостављено територијално јединство Српске, али и обезбијеђена животно важна веза Српске са Србијом.

Цвијановић је истакла да је борба за Коридор живота била часна и величанствена операција, симбол храбрости и пожртвованости бораца Војске Републике Српске, као и припадника наше полиције.

– О томе свједочи и њен непосредни повод – трагична смрт 12 беба у бањалучком породилишту, које су страдале због срамне и безочне блокаде западног дијела Републике Српске, те недостатка кисеоника и основних средстава за живот на том подручју – истакла је предсједница Републике.

Она је нагласила да је дужност свих нас да његујемо сјећање на хероје који су током операције Коридор прије тачно 28 година удахнули живот Републици Српској и обезбиједили њену територијалну цјеловитост, везу са Србијом, а самим тим и опстанак српског народа западно од ријеке Дрине.

– Због тога им дугујемо вјечну захвалност, али и завјет да ћемо чувати Републику Српску, њене институције, као и скупо плаћену слободу – поручила је предсједник Републике Српске.

На Дугој Њиви код Модриче обиљежено је 28 година од пробоја Коридора живота чиме је послије 42 дана прекинута копнено-ваздушна блокада западног дијела Републике Српске и Републике Српске Крајине са око 1,5 милиона становника и омогућена веза са матицом Србијом.

Овом битком ослобођени су Модрича, Оџак, Дервента и Брод, а комплетна операција пробоја и обезбјеђивања Коридора завршена је 6. октобра 1992. године изласком српске војске на ријеку Саву на простору Брода.

Акција је почела након што су снаге ХВО-а, заузимањем Модриче, пресјекле копнени пут између западног дијела Српске и тадашње САО Крајине са источним дијелом Српске и Србијом.

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ
Србија
21000 Нови Сад
Војвођанских бригада 17
телефон:021/ 528 132, 021/ 520 030
мејл: office@hcit. rs; hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

HCIT

Услови за стицање држављанства Републике Србије

- **Као потомак Срба из БиХ, рођена сам 1967. године у Шведској. С обзиром на то да у том времену није било могуће да моји родитељи имају двојно држављанство, одрекли су се пасоша и држављанства тадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и као особе са сталним пребивалиштем у Малмеу, постали су држављани Краљевине Шведске. Самим тим и ја сам рођењем постала држављанка Шведске. Моја је жеља да једног дана дођем да живим у Србији, па ме занима да ли и на који начин бих могла да добијем двојно држављанство, односно да поред шведског имам и држављанство Републике Србије?**

– У члану 23. Став 1. Закона о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС" број: 135/2004, 90/2007. и 24/2018), прописано је: „Припадник српског народа који нема пребивалиште на територији Републике Србије има право да буде примљен у држављанство Републике Србије без отпуста из страног држављанства, ако је навршио 18 година живота и није му одузета пословна способност и ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом";

– У члану 24. цитираног Закона, прописано је: „Писмена изјава којом се признаје Република Србија за своју државу предаје се заједно са захтјевом за пријем у држављанство Републике Србије министарству надлежном за унутрашње послове или надлежном дипломатском или конзуларном представништву Републике Србије, на начин предвиђен овим законом";

– У члану 25. став 1. цитираног Закона, прописано је: „Држављанство Републике Србије стиче се пријемом даном достављања рјешења о пријему у држављанство Републике Србије";

– У члану 6. став 3. цитираног Закона, прописано је: „Пријемом држављанство Републике Србије стиче се на основу правоснажног рјешења које министарство надлежно за унутрашње послове доноси након спроведеног поступка предвиђеног овим законом";

– У члану 5. цитираног Закона, прописано је: „Држављанин Републике Србије који има и држављанство стране државе сматра се држављанином Републике Србије кад се налази на територији Републике Србије ".

На основу напријед цитираних одредби Закона о држављанству Републике Србије, наш одговор гласи: „Ви имате право да, поред шведског држављанства, добијете и држављанство Републике Србије, под условом да писаним документима докажете своју припадност српском народу и да дате изјаву да Републику Србију сматрате својом државом".

Ваш захтјев за пријем у држављанство Републике Србије можете поднијети у Амбасади или Конзулату Републике Србије у Шведској.

ПРИПРЕМИО ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТНИК ХЦИТ-А НОВИ САД

Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избјеглицама у Новом Саду, *Војвођанских бригада 17, сваког* радног дана од 9 до 15 сати, а уторком, сриједом и четвртком *и од 16 до 20 сати.*
Бесплатну правну помоћ ХЦИТ пружа и у Апатину, Бачкој Тополи, Кикинди, Сомбору и Суботици.
О времену рада правног савјетника ХЦИТ-а у овим мјестима информишите се на број 063 78 99 215.
ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избјеглице из БиХ и Хрватске. За социјално угрожене избјеглице из Хрватске документе прибавља бесплатно.

ШТА ЈЕ ЦЕТИЊСКИ РЕКТОР **ГОЈКО ПЕРОВИЋ** РЕКАО О ЈЕДИНСТВУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊЕНОМ ИДЕНТИТЕТУ

Православне цркве у Црној Гори нема без Пећке патријаршије!

Како се неко бори за добробит православља у Црној Гори и за напредак Цркве у Црној Гори, а да се из петних жила труди да дискредитује патријаршију која је хиротонисала све нама познате цетињске митрополите?

Историја и живот Цетињске митрополије најбољи су докази аутокефалности Пећке патријаршије. Нису црногорски кандидати за владике ишли у Цариград и Охрид на хиротонију – него у Пећку цркву. Ону цркву, за коју Св. Петар Цетињски каже Црногорцима и Брђанима 1822. г: „У коју су патријарси наши стојали, и коју су цари наши оградили."

Тренутно се по друштвеним мрежама шире клевете и убацује смутња према свештенству СПЦ у Црној Гори, а највише и најжешће према онима који су највише јавно експонирани. Протеклих дана је највише обрађивана изјава ректора Цетињске богословије у вези са националним називом савремених помјесних цркава у Православљу.

На јавној трибини *Религија, философија и наука у 21. вијеку* одржаној у подгоричком пи-ар центру 12. јуна, одговарајући на питање из публике у вези са националним подјелама у Православној цркви, отац Гојко Перовић је, између осталог, рекао: „Српска православна црква није најпримјеренији назив за једну православну цркву, као што није ни руска, ни бугарска. Није на политичарима да рјешавају како да превазиђемо те националне називе и како ћемо доћи до назива и конституције цркве која нас неће национално оптерећивати."

Истом приликом, ректор богословије је додао да тај назив јесте и легитиман и леган и да СПЦ данас у Црној Гори представља једину канонску Цркву. Свакоме ко чује снимак оног што је отац Гојко том приликом рекао биће јасне двије ствари:

– Није било ријечи о неком нарочитом проблему са именом СПЦ, него је начелно говорено о националним називима свих православних цркава, и о проблему унутрашњег не-јединства православних, по том питању.

– Није било ријечи о томе да некоме ДАНАС пада на памет да мијења име СПЦ! Напротив – наглашени су разлози због којих Црква пружа отпор државном настојању да промијени и име и структуру Цркве у Црној Гори.

Међутим, све је то узалуд. Службеници државне безбједности раде пуном паром, и од ове реченице, очигледно истргнуте из контекста, праве „откриће" некакве издаје и сумњивог дјеловања свештеника. И то баш оног свештеника који све што има прича јавно и без увијања. Свештеника који је у својим јавним наступима јасно исказао свој став, како види Цркву у Црној Гори, њен садашњи идентитет и њену историју.

Бројни јавни иступи ректора Цетињске богословије јасно указују какви су ставови МПЦ.

НИКО ОД СВЕШТЕНСТВА У ЦГ СЕ 1918. ГОДИНЕ НИЈЕ БУНИО ПРОТИВ УЈЕДИЊЕЊА

Јесмо ли ми противници или мрзитељи Црне Горе, ако негирамо потребу да Црква на њеној територији има аутокефалност, или ако доводимо у питање валидност и каноничност оне „аутокефалности" која је уписана у Уставу Краљевине Црне Горе из 1905. године?

Нити се 1918. године ико од свештенства и вјерног народа међу Црногорцима, побунио против црквеног уједињења, нити данас ико од свештеника и вјерног народа тражи (захтјева) издвајање Цркве у Црној Гори из окриља Пећке патријаршије. Тачка.

Да би нека црквена област уопште претендовала да има сопствену самосталност према канонима васељенских сабора мора имати најмање три епископа – који би били у стању да рукоположе неког четвртог, новог епископа, или да сами себи изаберу поглавара. Зато, и поред обилне политизације ове теме, морамо имати искључиво канонско расуђивање да је Жичка (Пећка) архиепископија (од 1766. до 1918. Карловачка митрополија) увијек имала ту способност. Црква у Црној Гори (као вјековни саставни дио Пећке архиепископије и патријаршије), нити је имала тај број епископа (све до 1912.) нити су постојећи епископи показивали интересовање да се одрекну сопственог светосавског насљеђа и титуле „егзарха пећког трона".

Први и једини „трећи епископ" те црквене области био је др Гаврило Дожић који је понио титулу пећког митрополита! И у томе се показало, да Православне цркве у Црној Гори нема без Пећи. Управо је тај митрополит Гаврило био један од вођа (уз двојицу старијих архијереја Цркве у Краљевини ЦГ) црквено-народног покрета уједињења црногорске црквене области у ширу црквену заједницу.

Он је то био до те мјере – да је касније постао најприје митрополит црногорско-приморски СПЦ, а потом и српски патријарх! Инсистирање на статуту Синода Цркве у Краљевини, насупрот јасно израженој вољи све тројице епископа те Цркве, и свег свештенства, и цијелог народа – јесте управо суводарно и нецрквено резоновање. Јер рецимо 99. и 118. правило чувеног Картагинског сабора, истичу народну вољу као пресудну у таквим граничним и преломним ситуацијама. „Ако послије смрти свог епископа, народ није хтио имати свога епископа, него је зажелио придружити се области другог неког епископа, ово му се не мора забранити"!

НИКОМЕ НЕ НАМЕЋЕМО НАЦИОНАЛНО ОПРЕДЈЕЉЕЊЕ

Данас Црква не поставља питање нечијег националног опредјељења, као услов припадности Цркви. Нити је иком у СПЦ циљ и намјера да модификује нечији национални идентитет. Ово је Црква свих, а њено званично име не значи да су сви њени вјерници Срби. Као што ни име државе Црне Горе не значи да су сви њени грађани Црногорци по нацији. Или сам нешто пропустио?

О НИКОДИМУ МИЛАШУ И КРАЉУ НИКОЛИ

Епископ даламатински др Никодим Милаш, митрополит цетињски Митрофан Бан и краљ Црне Горе Никола Петровић били су Срби, и то они „велики" – у смислу њиховог националног рада и ангажовања. С обзиром да они дјелују у епохи израженог национал-романтизма, слободан сам да протумачим да је тај њихов осјећај био јака покретачка снага свих њихових дјела. Отуда закључујем да је и подухват у вези са црквеним уставима у Црној Гори био вођен више тиме него бригом о канонима. Понављам, Никодим је у Црној Гори гост, није упознат са свим детаљима и нијансама наше црквене реалности. А хтио је да помогне и нађе се при руци краљу Николи. Овоме треба додати да је, прије постављења за епископа далматинског (и прије писања црквених устава за Црну Гору), једно вријеме боравио у Србији и чак је тамо кратко био изабран за ректора Београдске богословије. Отуда је буквално, на правди Бога, протјеран због сплетки и неповјерења неких људи, под оптужбама да је дошао „да шири унију и папски утицај" у Србију. Збиља парадоксално, – јер нема већег ни плодоноснијег борца против уније и покатоличења Срба у Далмацији, од њега. То га је тешко погодило, и као православца и као Србина, и више никад није хтио тамо да се врати, иако су га касније звали да буде београдски митрополит.

Мислим да је њему Црна Гора, као држава са тада израженом српском националном идеологијом, била онај покретач тзв. пијемонт будућег свесрпског уједињења. И зато му није био проблем да мало дода, да уљепша ствари – како би се прилике у тој земљи административно уредиле.

УТИЦАЈ СУЛТАНА НА ЦАРИГРАДСКУ ПАТРИЈАРШИЈУ

Изгледа да од 1453. године па све до 20.вијека на све одлуке цариградског патријарха, мање-више утиче султан. Некад је тај утицај био против српске црквене самосталности, а некад у њену корист.

Гдје је ту Божји благослов?

Султанов утицај не треба изједначити са одсуством благослова! Цариградски патријарх све вријеме има Божји благослов да „буде први међу једнакима", да окупља друге патријархе да помаже друге цркве. А са друге стране и султан је Божји створ.

Може Бог и њега усмјерити, па и надахнути да учини нешто што ће помоћи патријарху. Као што је некада у Старом завјету, надахнуо Бог незнабожачког цара Кира, владара Персије, да изда указ о обнови Соломоновог храма (а таквих је примјера безброј), тако и исламски владар и окупатор, по промислу Божјем, може утицати и на неке позитивне одлуке, корисне за Цркву.

А ако ме питате како ја разликујем – који је султанов утицај исправан, онај из 1531. или онај из 1557. – рећи ћу вам, врло просто: ја сам из Црне Горе и за мене нема дилеме, да је обнова Пећке патријаршије позитиван чин, а њено укинуће да је негативан! Питам се, како неко из Црне Горе, ма којој опцији да припада, може да дисквалификује самобитност Пећке патријаршије? Ко је рукополагао зетске и црногорске владике? Пећки патријарх или охридски архиепископ?

НЕМА АУТОКЕФАЛНЕ ЦРКВЕ У ЗЕТИ У ВРИЈЕМЕ ЦРНОЈЕВИЋА

– Свакоме иоле писменом је јасно да нема никакве аутокефалне цркве у Зети у вријеме Црнојевића и у доба оснивања Цетињског манастира. Зетска епископија је основана у древном Превлачком манастиру настојањем Светог Саве, управо у вријеме добијања црквене самосталности за Жичку архиепископију, 1219, или коју годину послије тога. Тачније, епископија са сједиштем на Превлаци код Тивта, саставни је дио Жичке архиепископије. Та православна епархија на Превлаци – прва је јасно профилисана црквена организација Православне цркве, из времена послије раскола некад јединствене хришћанске Цркве. Она ће бити уздигнута на ранг митрополије 1346. године оног момента када њена мајка црква, Пећка (раније – Жичка) архиепископија, буде уздигнута у ранг патријаршије. Дакле, то што већ 800 година у Црној Гори имамо организовану источно-православну цркву (а до тада је постојала јединствена православна и католичанска црквена структура), и што се њена средишња епархија титулише као митрополија (а отуда и звање цетињских митрополита – централни пршљен црногорске историјске кичме), заслуга је, и плод рада пећких архиепископа, односно патријараха!

И у вријеме њеног оснивања, и у моменту уздизања у ранг митрополије, ова православна епархија столује у Манастиру Св. архангела Михаила на Превлаци код Тивта.

ПОКУШАЈ ВЕНЕЦИЈЕ ДА ПОУНИЈАТИ ЦРНУ ГОРУ

Истовремено са скривањем ових уџбеничких података о Превлаци, иде „у пакету" и једна ноторна неистина о „самоукинућу" или „гашењу" зетске епископске столице средином 15. вијека! Та неистина каже, боље рећи – лаже, сљедеће: зетски епископ се услијед млетачког надирања и других политичких турбуленција иселио са Превлаке и кренуо на исток (што је неоспорно), а онда је примио латинску унију (признао папску власт) док је столовао у Пречистој Крајинској (е то је чиста лаж)!!!

Таквим чином престао је да постоји као православни поглавар у Зети, што је нагнало Црнојевића да на Цетињу формирају – ни мање ни више него – аутокефалну Цркву са митрополитима Висарионом и Вавилом на челу (а то је збиља обмана здравог разума и прекрајање неоспорних чињеница)!!!

Истина је доста другачија:

1) Тачно је да је у Крајини у то вријеме дјеловао унијатски архиепископ. Само, то није зетски епископ који се поунијатио, него од Млетака наметани и инструисани архијереј, који чак није ни био Словен, него највјероватније Грк. (О овоме пише Ристо Ковијанић у публикацији *Помени црногорских племена у котторском архиву*). Он је, очигледно против народне воље већ почео да поставља своје свештенике по парохијама и био је оличење млетачког покушаја да се крајеви Зете ставе под јурисдикцију римског папе. У овом раздобљу, након Ферарско – флорентинске уније 1439, многе грчке области су на неко вријеме биле под утицајем унијатске пропаганде. Није непознато да су исти ти Млечани у вријеме крсташких ратова у Цариграду поставили „свога" унијатског патријарха. Имали су традицију таквог насилног дјеловања.

Због такве појаве и таквог млетачког настојања, Збор Зећана на челу са Стефаном Црнојевићем 1455. у манастиру Врањина, пристаје на политичку сарадњу са Млецима, али наглашава да не жели управу „латинског архиепископа из Крајине", него да буду „од наше вјере настојници наших цркава". Па се даље тражи, још недвосмисленије, да се мора „поставити митрополит словенске вјере" јер се овај из Крајине „назива митрополитом Зете", – иако га, очевидно, народ тако не доживљава!

Збиља је некоректно прећутати да се тај сабор одвија у вријеме опште нестабилности православља (2 године прије тога Цари-

град пада под Турке, а коју годину потом пашће и Смедерево, односно Србија заједно са својим црквеним сједиштем – а оно је уједно представљао и црквено поглаварство зетских митрополита), па се није чудити што је и сама позиција Зетског митрополита доведена у питање, односно – на њу се вршио притисак! Ово неће бити први пут да због удара на патријаршију у Пећи (тада у Смедереву) бива уздрмана и катедра епископа у Зети. Међутим, Стефан са Зећанима наставља политику дотадашњег господара Зете – Ђурађа Бранковића која је била изразито анти-унијатска.

Поглавари Зете су се нашли у незавидној ситуацији, да од Млечана траже дозволу да поставе свог православног епископа. Међутим, ова тренутна „изолованост" Цркве у Зети није посљедица никакве сецесије од патријаршије нити неког духовног заокрета у њеном животу, већ велике невоље која је задесила православни Балкан – о којој невољи сликовито говоре уводна слова штампаних дјела на Цетињу, крајем 15. вијека.

Дакле, Србија Бранковића (гдје се налази сједиште српске аутокефалне цркве: Пећ, Жича, Смедерево) је против уније; Зета (поглавари и народ) су против уније – и сад неко тврди да се, у таквим околностима, зетски митрополит поунијатио и „самоугасио"!!??

ЗЕТСКИ ЗБОР ПОТВРЂУЈЕ КОНТИНУИТЕТ СВЕТОСАВЉА У ЦРНОЈ ГОРИ

Па управо се поменути Зетски збор 1455. г. одржава у светосавском немањићком манастиру Врањина, подигнутом 1224. године, у ком су сахрањени земни остаци првог зетског епископа Илариона (постављеног на ту службу управо руком Светог Саве). Имам слободу да примјетим да је сабирање народних главара на том мјесту, и тражење Млечанима да им се постави „митрополит словенске вјере" – доказ жеље Црнојевића да имају континуитет са том светосавском столицом.

Коначно, титула владика који су са Иваном Црнојевићем основали Цетињски манастир и покренули са Ђурађем Црнојевићем рад црквене штампарије – иста је као и титула митрополита са Превлаке код Тивта, а она гласи: зетски митрополит!

Писани траг који те прве цетињске владике остављају за собом говори о континуитету са традицијом Немањића и светосавском црквом. Зато је скроз нетачна тврдња да је 1485. године на Цетињу „утемељена катедра нове аутокефалне цркве". На крају крајева, неко је (а зна се ко је то радио вјековима) морао хиротонисати митрополите Висариона и Вавилу.

Недостатак историјске грађе која би нам открила имена тих пећких патријарха или епископа под њиховом управом – који су рукоположили цетињске владике, свакако нам не даје за право да тврдимо да их је хиротонисао Иван Црнојевић – световни владар!

СИМБОЛ ДРЖАВЕ ИВАНА ЦРНОЈЕВИЋА – ДОКАЗ КОНТИНУИТЕТА СА НЕМАЊИЋИМА

И на крају – „бијели двоглави орао спуштених крила" кога за свој симбол узима држава Ивана Црнојевића, заиста је најсликовитији показатељ континуитета са државним и династичким током Немањића. Овим се наглашава да слободна Зета = Иван-беговина, наставља тековине средњовјековне Зете Немањића. Претпостављам, да су нашим модерним истраживачима, сопствене очи од неке користи, када пореде, анализирају и закључују…

Упада у очи да се оспоравање везе Цркве у Зети са Пећком патријаршијом углавном везује за неке нередовне и катастрофалне околности – какве су ове о којима говоримо. Међутим, чим би се ствари довеле у ред, јасно је да се тада та веза не може оспорити. Каква „аутокефална црква" у 15. вијеку на Цетињу, кад већ у 16. вијеку долази до обнављања Пећке патријаршије, под патријарсима Соколовићима из Пиве? Млетачки чиновник и путописац М. Болица, записује 1614. да су „цетињски митрополити под влашћу пећког патријарха"!

Неколико деценија потом, Свети Василије Острошки, слава му и милост, биће хиротонисан за епископа херцеговачког у Пећкој патријаршији!

Митрополите Висариона Бајицу Бориловића, Саву Очинића и све Петровиће до Његоша, хиротонисаће или пећки патријарх, или епископи који ће то учинити у име тог патријарха.

ЗАВЈЕТНА ПОРУКА ЕКАТЕРИНЕ ВЛАСТЕЛИНОВИЋ

Кажете – сви Петровићи до Његоша. Управо се у том оспоравању светосавског идентитета Превлаке потеже Његошево име, као некакав доказ дисконтинуитета са Светим Савом. Од наводне чињенице да Његош никад није поменуо Светог Саву, па до врло комплексне приче о томе како је извјесна бокешка удовица манастир Превлаку завјештала Његошу.

– Сва је прилика да је та удовица – Екатерина Властелиновић, боље познавала црногорску историју и историју Цркве од ових наших, за црквена питања, приучених публициста. Она је знала или наслућивала све ово што смо горе изнијели. Била је свјесна да Превлака више припада Његошу, као насљеднику зетских митрополита, него задарском (далматинском) епископу Јеротеју Мутибарићу. Њен поступак завјештања Превлаке Његошу лично, сматрам Богом надахнутим. Божја промисао је ту ставила свој прст и распршила све дилеме око везе Манастира Превлаке (светосавске катедре) са Цетињском митрополијом.

ВЕЛИЧАЈУЋИ ОБИЛИЋА И ЦАРА ЛАЗАРА ЊЕГОШ НИЈЕ СТИГАО ДО СВЕТОГ САВЕ

А што се тиче Његошевог односа према светосавском насљеђу, питао бих такве који то оспоравају, шта значе Његошеве ријечи упућене Матији Бану: „Треба нам најприје да се српство ослободи и уједини"! Ево ја ћу им рећи да је то порука коју Његош преко Бана шаље кнезу Србије Александру Карађорђевићу 1848, гдје га позива да њих двојица (кнез и Његош) „заједно владају над народом слободним и уједињеним". Том приликом Његош каже, да би што се владања њих двојице тиче најбоље било да кнез иде у Призрен, а да ће Његош – у Пећ!

Кад се каже да Његош није помињао Светог Саву, ја питам све – је ли негдје Његош помињао Светог Ђорђа, своју крсну славу? Или Светог Николу, или неког другог великог светитеља? Колико ја знам није записано. Треба ли из тога извући закључак да Његош није славио своју крсну славу?

Шта год се о томе мислило, и какви год закључци слиједили, Његошев рјечник више обилује терминологијом филозофије и национал-романтизма него рецимо патристике или агиологије. Али, то, по мени, не умањује богословски карактер његовог дјела. Једноставно, Његош нема кад, да помене Светог Саву – од Обилића и Лазара! Он више пјева о Косову, него о Светој Гори. Једноставно је то тако, и – паметноме доста!

МАНИПУЛАЦИЈЕ ЗЛОНАМЈЕРНИКА

У посљедњем анти-црквеном памфлету који дискутује о историји Превлаке, тврди се да у току 170 година немањићке управе Зетом није изграђено више од три цркве? А то се онда узима као доказ тези да се „православље Немањића" није „примило" на овим просторима. Може ли то бити тачно?

Може бити да се православље није примило у њиховим главама, што је њихово легитимно право – али их то не ослобађа од одговорности да причају истину.

Дакле, у вријеме Немањића, изграђено је пет великих и значајних црногорских манастира (наглашавам – ријеч је само о манастирима): садашња парохијска Црква Св. Петра и Павла у Бијелом Пољу (1190), манастир Ђурђеви ступови (1213), манастир Врањина (1224), манастир Морача (1252) и манастир Дуљево (1348). То су манастирске цркве о којима имамо јасне и непобитне податке. Поред њих имамо 15 цркава на територији данашње Црне Горе које су посвећене Светом Сави! Ето – већ смо стигли до 20 светосавских цркава!

А колико само породица данас у Црној Гори славе Светог Саву као своју крсну славу? А да не говоримо о бројним манастирима и црквама о чијој изградњи немамо разговјетне историјске изворе, али имамо богато народно предање да су их или саградили или обновили Немањићи? Можемо ли, само зато што немамо писани извор и материјални доказ, одбацити тек тако народно предање? Озбиљан научник то никад не би урадио, али као што смо рекли у претходном разговору, овдје немамо посла са науком, него са недобронамјерним политиканством.

ИЗВОР: ИН4С

ДЈЕЧАК МИЛОШ БОГДАНОВИЋ НА УДАРУ РЕЖИМА ЗБОГ ПИСМА СВЕТОМ САВИ

Нема те више на зидовима школа...

Дјечак из Херцег Новог Милош Богдановић је на литији у Тивту прочитао своје писмо Светом Сави које су режимски медији у Црној Гори дочекали на нож, ево шта у њему пише.

„Водићемо овај разговор ти и ја, сада и овдје, у нашој Црној Гори. На почетку, желим да ти се захвалим за писменост коју си нам даривао, као и за многе манастире, школе и цркве. Разговарамо у граду Херцег Новом, који је носилац твог ордена. Овдје те сви много волимо.Ту су твоје цркве и манастири. Нажалост, више нијеси на зидовима наших школа. Не, то није била дјечја одлука, као ни одлука већине наших учитеља. То је била одлука оних који данас покушавају да отму твоју и нашу српску цркву. Оних који не поштују Ћирила и Методија и нашу ћирилицу. Ти исти желе да отимају храмове и руше крстионице, али упркос њима, ми опстајемо.

И, вјерујмо да никада нисмо били јачи и сложнији. Ученик сам петог разреда и већ много знам о теби… Десет ми је година, а не осјећам да живим у слободи. Као да је слобода одбјегла од нас далеко. Желио бих да се и у школама у Црној Гори осјећам онако слободно и поносно као када дођем у братску Србију и твој Храм на Врачару, свети оче Саво, гдје без страха и стрепње могу да будем твоје вјерно српче.

Хвала Богу, имамо и ми овдје нашег митрополита Амфилохија и владике, који нас предводе у очувању наших светиња и језика. Помислићеш да ме неко учи да ти напишем све ово, не. То је моја и само моја одлука. Тешко ми је да живим негдје гдје ћу стално морати да стрепим шта ћу и на који начин рећи и ко ће ми замјерити. Срећа је само што живим у граду који осјећам дијелом српске светосавске земље!", стоји између осталог у писму Светом Сави које је прочитао десетогодишњи Милош из Херцег Новог.

Писмо је било повод жестоких коментара прорежимских медија у Црној Гори, коју је започео портал „Антена М" под насловом — *Тиват: Дјечак прочитао „Ђедову" политичку платформу* — алудирајући притом на платформу митрополита Амфилохија.

Причу су под плаштом злоупотребе и манипулације над дјецом затим преузели и други медији блиски режиму у Подгорици, да би на крају ствар завршила и на ударном дневнику Јавног сервиса РТЦГ.

У ТВ прилогу ангажовани су психолог и чак црногорски Омбудсман, са циљем да прокоментаришу како је писмо Светом Сави које је дијете од десет година прочитало на литији у Тивту само „продубљује подјеле у Црној Гори", те да би свако дијете „требало да буде свјесно поруке коју шаље".

Такође, преовладава и став да дјецу не треба користити на политичким и вјерским скуповима што кореспондира са жељом власти да многобројна дјеца буду склоњена са литија.

Једном ријечју — промовише се теза да је на сцени „злоупотреба дјетета" од стране родитеља, СПЦ и политичких партија, што је на крају за његову мајку Добрану Богдановић била кап која је прелила чашу.

– Моје дијете не припада ниједној политичкој партији и није злоупотријебљено од Српске православне цркве (СПЦ). Он је учествовао на конкурсу и написао причу која је и раније била јавно публикована, али је тек након литије постала наводни проблем.

– Он није једино дијете које учествује на литијама. Литије нису политичке већ мирне свечаности на којима он као дијете својим ријечима исказује нешто што мисли и осјећа. Текст му нико није написао, већ он сам, а то што неки имају проблема сами са собом, ја им ту не могу помоћи – наглашава Милошева мајка.

ОТКРИО СПОМЕНИК КРАЈИШКА СУЗА

Српско коло је и раније писало о Милошу Богдановићу. Наиме, овај дјечак био је 3. јула 2017. године најмлађи дародавац за градњу споменика *Крајишка суза* на Банстолу. Том приликом указана му је част да споменик посвећен страдалим Србима Крајишницима открије заједно са покретачем идеје о његовој градњи Миленом Чанковић. Милош је тада објаснио да је на тај начин хтио да се одужи дједу чије име носи, а који је подијелио судбину крајишких жртава. Том приликом је са много емоција казивао стихове пјесме *Личке јаме* и натјерао бројне присутне Крајишнике да бришу сузе са лица.

» Милош Богдановић и Милена Чанковић

» Стеван Бадњар, Мирчета Јокановић, Тодор Касалица, Томаш Ковијанић, Војин Калпачина.

Дурмиторци изабрали ново руководство

Удружење Дурмитораца у Београду одржало је 5. јуна редовну Изборну скупштину на којој је за предсједника изабран Томаш Ковијанић. На два потпредсједничка мјеста изабрани су Мирчета Јокановић и Милан Пејовић. Већину од 29 мјеста у Управном и Надзорном одбору чине нова лица.

Чланови овог удружења су се у претходном периоду борили за светиње у Црној Гори, учествујући на литијама како у Србији, тако и у завичају. Овом приликом једногласно су усвојили сажету Декларацију и тако јасно исказали свој став.

– Државу Црну Гору кроз вјековне подвиге створили су српски народ и Српска православна црква. У држави Црној Гори, стопроцентно се говори једним свима разумљивим српским језиком. СПЦ је једина канонска црквена заједница доминантног православног живља државе Црне Горе.

ДРАГАНА БОКУН

У ГРАДИШЦИ ОБИЉЕЖЕНО 25 ГОДИНА ОД ЕГЗОДУСА СРБА ИЗ ЗАПАДНЕ СЛАВОНИЈЕ

ДОДИК: СРБИ СУ НАЈВЕЋИ СТРАДАЛНИЦИ, *БЉЕСАК* СЕ НЕ СМИЈЕ ЗАБОРАВИТИ

У ријеку Саву код моста у Градишци спуштени су вијенци у знак сјећања на све убијене и прогнане Србе из Западне Славоније током злочиначке хрватске војно-полицијске акције *Бљесак* 1995. године.

Вијенце су у ријеку Саву спустили предсједник Републике Српске Жељка Цвијановић, српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик, министар рада и борачко-инвалидске заштите Душко Милуновић, градоначелник Градишке Зоран Аџић, те представници Срба избјеглих из Западне Славоније.

Претходно су положени вијенци на спомен-плочу српским жртвама из Западне Славоније.

Вијенце су положили Цвијановићева, Додик, Милуновић, Аџић, те представници Срба избјеглих из Западне Славоније.

Предсједница Републике Српске Жељка Цвијановић поручила је да је наша обавеза да одамо почаст жртвама.

Цвијановићева је истакла да се Срби са тугом сјећају етничког чишћења сународника из Хрватске, али исто тако исказују подршку онима који су нашли свој дом у Републици Српској након егзодуса из Западне Славоније 1995. године.

– Желимо да покажемо солидарност и да смо дио истог друштва и укажемо на све неправде. Наша је обавеза да причамо о злочинима, поготово о онима о којима свијет не жели да говори, а ово је један од таквих злочина. Обавеза наша је да разумијемо шта су то вриједности једног народа – навела је Цвијановићева.

Обиљежавање 25 година од егзодуса 15.000 Срба из Западне Славоније у хрватској војно–полицијској акцији „Бљесак” одржано је у Градишци без присуства грађана због ванредног стања изазваног епидемијом вируса корона и забране масовног окупљања.

Предсједник Одбора Владе Републике Српске за његовање традиције ослободилачких ратова Душко Милуновић је у писаној изјави, поводом 25 година од егзодуса Срба из Западне Славоније, навео да је ово присјећање на етничко чишћење српског народа, које су извршиле хрватске снаге, и то у зони под заштитом УН.

Хрватске војно-полицијске снаге 1. и 2. маја 1995. године извршиле су акцију „Бљесак” на Западну Славонију, која је била зона под заштитом УН, гдје су убили 283 Срба, укључујући 114 цивила, међу којима 56 жена и 8 дјеце. У акцији је протјерано 15.000 Срба.

БРАНИЋЕМО СРПСКУ СЛОБОДУ

Српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик истакао је да акција хрватске војске *Бљесак* никада не смије бити заборављена.
– Завјетујемо се да ћемо бранити слободу српског народа. Само тамо гдје имамо државу можемо говорити о очувању српског народа – поручио је Додик и додао да је важно јачати Републику Српску.

» Милорад Додик и Жељка Цвијановић полажу вијенце у Саву (Фото: СРНА)

ЛИНТА: Тужилаштво у Београду да подигне оптужнице за злочине почињене у *Бљеску*

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта подсјећа да се 1. маја навршава 25 година од злочиначке акције *Бљесак* чији је циљ био завршетак етничког чишћења око 20.000 Срба на преосталом подручју Западне Славоније.

Свирепо су убијене и нестале 283 особе, међу којима је било 114 цивила. Нико од припадника хрватске војске и полиције не само да није кажњен за бројне злочине над ратним српским заробљеницима и цивилима већ се ратни злочинци величају и добијају одликовања и почасти. Слављење хрватских злочинаца и прешућивање и умањивање српских жртава најбоље говори о злочиначком карактеру данашње Хрватске. Такође, не смије се никада заборавити чињеница да је у љето, јесен и зиму 1991. године са већег дијела Западне Славоније брутално протјерано више од 70.000 Срба, уништено више од 5.000 кућа, привредних, јавних и помоћних објеката и комуналне инфраструктуре. До краја 1991. године је опљачкано, минирано и спаљено више од 200 села у којима су Срби били у већини.

Линта поново позива Тужилаштво за ратне злочине у Београду да коначно покрене истраге и подигне оптужнице против припадника хрватске војске и полиције који су наредили или су починили ратне злочине против српског народа на подручју Западне Славоније, али и на преосталом подручју данашње Хрватске.

Велики број чињеница потврђује да хрватско правосуђе није независно и професионално већ је у функцији потврђивања лажног и бесмисленог мита о Домовинском рату према коме су тобоже Србија, крајишки Срби и ЈНА били агресори, а Хрватска је тобоже водила одбрамбени и ослободилачки рат.

Јасно је да се од хрватског правосуђа не може очекивати да казни хрватске генерале који су испланирали и извели злочиначку акцију *Бљесак*, као ни извршиоце ратних злочина.

Није могуће говорити о било каквој правој нормализацији односа између Србије и Хрватске, а камоли о односима међусобног поштовања без кажњавања свих злочинаца и једнаког поштовања свих жртава без обзира на националну и вјерску припадност.

ЧЕТВРТ ВИЈЕКА НАКОН ЗЛОЧИНАЧКЕ АКЦИЈЕ *БЉЕСАК* СЛУЖЕН ПРВИ ПОМЕН ЗА СТРАДАЛЕ СРБЕ У СЛАВОНИЈИ

ИВАНОВИЋ: Све жртве заслужују исти третман и право на незаборав

У западнославонским мјестима Шеовица, Окучани и Медари одржан је помен за српске жртве које су настрадале прије тачно четврт вијека у акцији *Бљесак*.

У маленом селу Шеовица крај Пакраца одржан је помен за страдале мјештане, углавном дјецу и старце убијене 1. маја 1995. године на локалном фудбалском игралишту.

– Први пут, након 25 година, српске институције у Шеовици обиљежиле страдање цивила, прије свега дјеце и стараца, поштујући мјере штаба цивилне заштите. На овај начин желимо да упознамо јавност са злочином који је и даље остао непроцесуиран и који је и даље непознат у широј јавности, па и овдје на локалу. Ми поштујемо све жртве које су невино страдале на овом подручју. Рат је иза нас, окренути смо према будућности, али сматрамо да жртве заслужују једнак третман прије свега правосудних тијела – појашњава замјеник градоначелнице Пакраца и предсједник Вијећа српске националне мањине Пожешко-славонске жупаније Никола Ивановић.

РЕАКЦИЈЕ БРАНИТЕЉА

Обиљежавање је прошло веома мирно, без пратње полиције и без икаквих инцидената.

– Обично се послије наших молитвених сјећања и комеморација цивилних жртава из прошлога рата, увијек огласе разна бранитељска удружења која морају да одраде оно што је у њиховом домену. Ми нисмо ништа учинили да би дошло до некаквих саопштења или поновне појаве лоших односа у локалној заједници. Пажљиви смо, сјећамо се искључиво цивила и надамо се прије свега да ће свака жртва бити само то, жртва. Тешко је говорити о броју страдалих јер бројке знају и да преваре. Желимо страдања да сачувамо од заборава – закључује Ивановић.

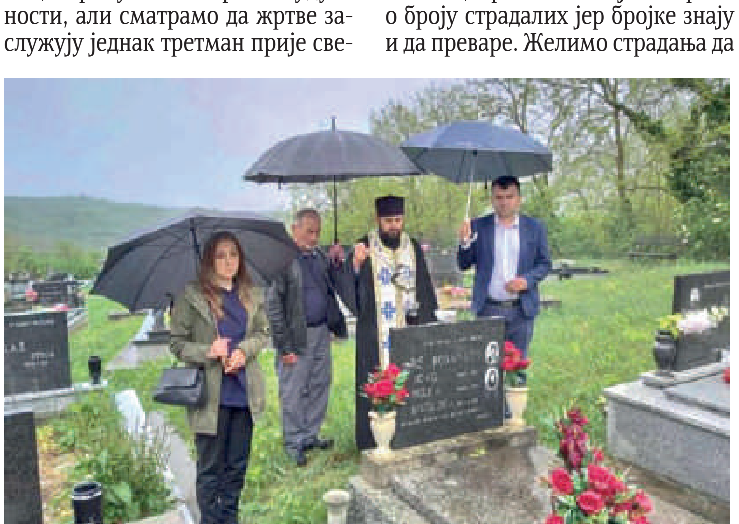

» Детаљ са парастоса у селу Шеовица

Помен на страдале одржао је протојереј ставрофор Ђорђе Теодоровић. Уз Ивановића, присутни су били и предсједник ВСНМ-а града Пакраца Милан Козловић, предсједник ВСНМ-а града Липика Дарко Дерењ и пакрачка вијећница СДСС-а Мирсада Поповић Дамјановић.

ПАРАЛЕЛНО ОДРЖАНИ СРПСКИ И ХРВАТСКИ СКУП

Злочини великих размјера догодили су се у Шеовици, Медарима, Пакленици, Трнаковцу, Бенковцу као и у селу Нова Варош између Окучана и Босанске Градишке. То су мјеста гдје су људи страдали на монструозне начине, страдале су читаве фамилије, а за то нико није осуђен чак ни на симболичан начин.

У спомен на жртве рата у Западној Славонији од 1991. до 1995. године у Храму Светог великомученика Димитрија у Окучанима одржана је света литургија и молитвени помен.

– Одржан је парастос пошто је договорено са полицијом да због актуелне ситуације не буде великог окупљања, док је у Храму у Окучанима одржано централно молитвено сјећање на страдале у Западној Славонији које ће служити епископ славонско-пакрачки Јован. Како нисмо имали дозволу полиције за већа окупљања, на парастосу су били присутни само свештеници и неколико мјештана – прича замјеник начелника општине Окучани и предсједник локалног општинског ВСНМ-а Синиша Мартиновић.

» Вијенац на споменику испред храма у Окучанима

Након парастоса у Окучанима, локални српски представници власти упутили су се у оближње село Медаре које је на дан прије 25 година највише страдало, а побијено је 29 мјештана.

– Придржавали смо се прописане дистанце, било нас је двадесетак. Одржали смо парастос у капели, па смо положили вијенце на споменику. Пада киша, небо се отворило као да и оно плаче за жртвама. Није било никаквих инцидената, све је регуларно прошло, иако је у оближњим Окучанима паралелно одржана комеморација за хрватске жртве, па смо били опрезни – прича о парастосу српским жртвама у Медарима замјеница начелника општине Драгалић у чијем се саставу налази и село Медари Ранка Милојковић.

Неколико година након почињених злочина, званичном обдукцијом доказано је да су жртве биле масакриране.

– Међу жртвама је било и троје масакриране дјеце. Имали смо у селу свједоке, а међу њима је једна жена која је још жива, који су свједочили да су, кад су их другог маја као цивилно становништво истјерали из кућа према Новој Градишки, видјели како починиоци злочина извлаче жртве из куће и окрећу лешеве потрбушке. Видјело се на дјеци и жртвама да су заклани. Сваки први мај ми је тежак, јер сам и сама живјела тик уз Саву у Новој Градишки из које сам једва изашла – говори Ранка за наш портал.

У медарској капели се једном мјесечно помињу жртве *Бљеска* , док је православна црква порушена. У селу постоји *Коло српских сестара* са двадесетак чланица, а сваке године треће недјеље послије Васкрса обиљежавају славу Сестара мученица. **ДУШАН ВЕЛИМИРОВИЋ/СРБИ.ХР**

МИЛАНОВИЋ СЕ ДИСТАНЦИРАО ОД НАТПИСА

Вијест која је изазвала велику пажњу у хрватским медијима је да је предсједник Републике Хрватске Зоран Милановић због неколико људи који су носили мајице ХОС-а са натписом „За дом спремни” напустио комеморацију хрватским жртвама *Бљеска* која се истовремено са парастосом у православном храму одржавала нешто даље у истом мјесту.

РАЈКО КУЗМАНОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

НАУКОМ ЧУВАМО РЕПУБЛИКУ СРПСКУ

У актуелној ситуацији када српски народ води борбу за очување свог идентитета, важну улогу имају сви сегменти културног, друштвеног и политичког живота. Култура и наука су веома важне области у тој борби без којих је идентитет једног народа готово немогућ. Из тог разлога, жељели смо да сагледамо улогу Академије наука и умјетности Републике Српске (АНУРС), установе од посебног националног интереса за Републику Српску, у развоју науке и умјетности и очувању идентитета Републике Српске. Са тим циљем, разговарали смо са њеним предсједником академиком Рајком Кузмановићем.

– Академија наука и умјетности Републике Српске је највиша научна, умјетничка, радна и репрезентативна установа, утемељена Законом, са задатком да развија и подстиче науку и унапређује умјетничку дјелатност. Оснивање Академије има вишеструки значај, јер се тиме показало свијету да и мале државе и малобројни народи могу дати свој допринос развоју науке и умјетности, и тако се укључити у европски научно-културни круг. Такође, оснивање Академије потврђује да Република Српска има кадровски потенцијал (истраживаче, научнике проналазаче, историчаре, социологе, правнике, универзитетске професоре и др.), који може пратити свјетска збивања и дати свој скромни допринос науци и умјетности. Рад Академије заснива се на вишеструко провјереним критеријумима и вриједностима прихваћеним у свјетској науци и умјетности. Основни критеријум њеног дјеловања је научна истина, којом се супротставља квазинауци и неистинама. Она одбацује и сузбија историјске и друге неистине и тако онемогућује да се историја пише на фалсификатима. Њен значај посебно се огледа у заштити и афирмацији језика, писма, историје, традиције, обичаја и свеукупне културе, а посебно културе мира и сарадње. Због свега наведеног, Академија има изузетно велики значај у афирмацији научног, стручног, умјетничког и државотворног идентитета српског народа и осталих народа који живе у Републици Српској.

● **Које су најзначајније активности АНУРС.**

– Велики број активности у Академији одвија се у оквиру четири организационе јединице (одјељења): Одјељење друштвених наука, Одјељење књижевности и умјетности, Одјељење природно-математичких и техничких наука и Одјељење медицинских наука, али има и оних активности које се реализују заједничким ангажовањем свих одјељења. Једна од најзначајнијих области дјеловања Академије јесте издавачка дјелатност. У оквиру ове дјелатности годишње се приреди и изда тридесетак научних и стручних публикација. Друга област дјеловања обухвата активности које се односе на рад на пројектима. У посљедњих десетак година реализовано је (или се реализује) тридесетак пројеката, међу којима је најзначајнији (дугогодишњи) пројекат Академије, али и Републике Српске – израда Енциклопедије Републике Српске (досад су објављена два тома, а израда трећег је при крају). Трећа групација важнијих активности односи се на одржавање научних скупова, округлих столова, трибина, промоција, а до сада их је одржано на десетине. Четврту област дјеловања чини међународна и међуакадемијска сарадња. Посебну пажњу посветили смо пријему иностраних чланова Академије. До сада су примљена 42 инострана члана из: Србије, Аустрије, Русије, САД, Шпаније, Бугарске, Грчке, Шведске, Црне Горе, Украјине, Словеније, Македоније. Они су наши својеврсни амбасадори, који широм свијета промовишу, афирмишу и преносе објективна сазнања о Академији и о Републици Српској. Поред тога, остварили смо интензивну сарадњу са десетак европских академија, а посебно имамо развијену сарадњу са Српском академијом наука и уметности.

● **Да ли сте задовољни постигнутим?**

– Има пуно основа за задовољство радом Академије, мада увијек може бити и боље. Академија је релативно млада установа (постоји 27 година), а може се мјерити са много старијим академијама у окружењу и шире. По оснивању 1993. године имали смо 14 чланова, а данас их имамо 80, од којих су 42 инострана. Међу њима су истакнути научници и стручњаци, иноватори, универзитетски професори, умјетници, књижевници, чак и један нобеловац. Развили смо плодну

издавачку дјелатност, о чему свједочи око 130 објављених научних и стручних дјела, од којих су два на руском и два на енглеском језику. Такође, чланови Академије објавили су више стотина научних радова у разним иностраним часописима и зборницима. Радимо на више пројеката, међу којима је најзначајнији пројекат израде Енциклопедије Републике Српске. И на концу, остварили смо одличну међународну и међуакадемијску сарадњу са 12 европских академија, са којима имамо потписане споразуме о сарадњи. Иза нас су и бројне друге реализоване активности, па с правом можемо бити задовољни радом Академије.

● **Као некадашњи предсједник РС, како бисте оцијенили колики је допринос Академије у очувању положаја РС?**

– Уставом БиХ конституисана је федерално-конфедерална држава у којој су основни државотворни елементи два ентитета – Република Српска и Федерација Босне и Херцеговине. Дејтонским споразумом, а посебно Уставом БиХ, потврђују се тековине Републике Српске, као што су територија, становништво и организација власти. Организација власти обухвата институцију предсједника Републике, Народну скупштину, Владу и Уставни суд. Очигледно је да постоје реални услови правно-политичког карактера за функционисање Босне и Херцеговине са два ентитета и три конститутивна народа, тако да нема разлога да се отежава функционисање власти у БиХ. Међутим, дио бошњачке политичке деснице и дио међународне заједнице упорно раде на одузимању надлежности Републици Српској, нарушавајући Устав РС и Устав БиХ. Власти Републике Српске енергично и систематски супротстављају се тој тенденцији умањивања надлежности, а такав став власти подржавају грађани и све институције и организације у Републици Српској, међу којима и Академија наука и умјетности Републике Српске. Подршка ове институције веома је значајна због тога што, у одређеном смислу, представља захтјев за очување идентитета Републике Српске, за поштовање Устава и закона, те за функционисање правне државе и заштиту колективних и појединачних права и слобода грађана.

● **Докле се стигло у изради Енциклопедије?**

– За сваку државу и народ веома је битно да има (или да пише) енциклопедију као вјеродостојно и вишеструко значајно дјело. Енциклопедија Републике Српске најзначајнији је дугорочни пројекат. У овој публикацији биће представљена наша историја, култура, традиција и цјелокупни идентитет. Енциклопедија Републике Српске имаће шест томова, са око 13.000 одредница, и на најбољи начин представиће прошлост и садашњост Републике Српске, њено цјелокупно историјско, културно, духовно, материјално и друго насљеђе. Јасно ће се видјети да територија коју обухвата Република Српска (и шире) никада није била непозната земља (terra incognita), већ је овдје одвајкада бујао живот, што показују археолошка и друга истраживања. Већ су објављена два тома Енциклопедије и оба су представљена на Међународном сајму књига у Београду. Трећи том је у завршној фази и биће штампан до краја ове године. Планирано је да преостала три тома буду завршена за наредних шест година. Завршетком Енциклопедије многе историјске чињенице биће јасније и вјеродостојније обрађене, јер се свака одредница пише на вишеструко провјереним чињеницама, чиме се одбацују субјективизам, импровизација, уопштавање и други неутемељени аргументи.

● **Каква је будућност РС?**

– Данас је, без сумње, изузетно тежак економски, политички и социјални положај малобројних народа и малих држава, попут Републике Српске. Сличан је положај држава у окружењу и шире, а нарочито оних у афроазијском и латиноамеричком региону. Овакво стање посљедица је неолибералног капитализма и неуспјешног процеса глобализације у стварању униполарног свијета. То је тзв. вањски фактор који утиче на тежак положај многих у свијету. Други фактор произлази из унутрашњих прилика сваке државе. На рушевинама СФРЈ створено је неколико држава, које су под снажним утицајем спољних фактора. Босна и Херцеговина је посљедња конституисана Дејтонским споразумом, којим је обустављен рат и утврђено друштвено-политичко уређење. Ниједан од три конститутивна народа (Срби, Бошњаци и Хрвати) није овим споразумом добио све што је желио. Ипак, све стране добиле су довољно да сваки од три конститутивна народа може да очува свој национални идентитет. Међутим, многобројне политичке странке у Федерацији БиХ интензивно раде на урушавању уставног система, желећи неко другачије рјешење, због чега су Република Српска, Федерација БиХ, па и сама Босна и Херцеговина доведене у веома тежак положај. Посебну тешкоћу у функционисању свеукупног уставног и државног система чине важни партнери за преговоре и разговоре у БиХ. Све чешће до изражаја долазе дволичност, различити аршини за иста питања, непоштовање Устава и закона, као и неприхватање принципа правне државе и владавине права. Република Српска прилично успјешно одолијева овим искушењима, јер је трајна и стабилна категорија, настала вољом народа.

● **У којој мјери АНУРС може да утиче на сва та дешавања?**

– Академија је Законом дефинисана као установа од посебног друштвеног интереса и дужна је да штити интересе Републике Српске, превасходно у области науке, културе и умјетности и да штити национални идентитет, у складу са Уставом и међународним правом. Треба истаћи да је и упркос свим негативним утицајима (вањским и унутрашњим), положај Републике Српске стабилан. Поред негативних друштвених утицаја, у посљедњих неколико година јавиле су се бројне негативне природне појаве (поплаве, пожари, земљотреси, епидемије). С тим појавама Република Српска се успјешно носи и одолијева им. У оквиру своје дјелатности, основних циљева и задатака, Академија даје свој допринос побољшању положаја Републике Српске. У организацији Академије, одржано је десетак научних скупова међународног карактера, на којима су обрађене теме битне за Републику Српску (нпр. скупови посвећени положају Републике Српске, Дејтонском споразуму, Народној скупштини РС, достигнућима у разним областима итд.). Штампана је књига о уставности и државности Републике Српске на енглеском језику и изабрани трактати о конституционо-правном положају Републике Српске на руском језику. У току је израда Енциклопедије Републике Српске (трећи том), као и бројне друге активности. Поред тога, неки чланови Академије чланови су и Сената Републике Српске, активно учествују у раду међународних комисија и међудржавних одбора, укључени су у реализацију пројеката међународног карактера (у некима од њих партиципира и Унеско) итд.

● **Ипак, велики је број притисака како домаће тако и међународне јавности.**

– Притисци на Републику Српску из удруженог троугла – политичко Сарајево, ОХР и високи представник – непрекидно се испољавају на разне начине, попут потеза Жељка Комшића и његовог напуштања амбасадорског мјеста у Београду 2008. године. Такав његов гест могао се и очекивати, јер је он, по мишљењу многих, нестабилан и непредвидив политичар, па његове поступке не треба ни узимати сувише озбиљно. Бошњаци говоре о Меморандуму 2, који и не постоји. Ранији Меморандум САНУ такође се произвољно и незналачки тумачи. Тај папир, ако и постоји, никога не угрожава и остаје у оквирима Србије.

● **Ове године навршава се 25 година од злочина у Сребреници. Удружење грађана БАНУ из Новог Пазара је већ најавило бројне активности којима се продубљују међунационалне подјеле.**

– Република Српска и све њене институције имају свој објективни и научно утемељени став о томе да је у Сребреници почињен ратни злочин, а не геноцид. А то што БАНУ жели организовати скупове о страдању у Сребреници је неозбиљно. Како може БАНУ, са сједиштем у Новом Пазару, говорити о научном приступу овом питању, када и она сама није научна установа већ политичка, основана као друштво грађана, а не законом представничког тијела. Такву квазиакадемију није признала ниједна академија у свијету, чак ни АНУБиХ. Управо из наведених разлога АНУРС неће учествовати на било каквим скуповима које организује БАНУ или нека друга слична политичка организација.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

РАДИМО НА ДОБРОБИТ СРПСКОГ НАРОДА

● **Каква је сарадња са САНУ?**

– Ове двије институције су блиско повезане и успјешно сарађују у бројним областима. Сарадња траје више од двадесет пет година, односно од 1993. године, када је Законом утемељена Академија наука и умјетности Републике Српске, па све до данас. Академик Александар Деспић, бивши предсједник САНУ, био је у групи предлагача (оснивача) АНУРС. Он је приликом оснивања АНУРС рекао да је рођена још једна српска Академија и да смо сви дужни да је његујемо на добробит цјелокупног српског народа. Сличне поруке подршке тада су упутили предсједник Матице српске, академик Чедомир Попов, и предсједник Црногорске академије наука и умјетности, академик Драгутин Вукотић. Од тада па до данас одвија се интензивна сарадња између ове двије институције. Прије пет година, на иницијативу академика Владимира Костића, предсједника САНУ, потписали смо Споразум о научној сарадњи, на основу дијела Дејтонског мировног споразума који се односи на остваривање специјалних паралелних веза Србије и Републике Српске. Досад смо заједнички организовали и одржали на десетине скупова (међу којима су и они о српском духовном простору, о српском језику и српском писму, о високом образовању итд.). Радимо на три пројекта, међу којима је пројекат израде Енциклопедије Републике Српске, у којем су рецензенти три академика САНУ. Битна је и заједничка активност на међународној академској научној сарадњи, као нпр. изучавање заједничких водних и климатских ресурса, у сарадњи са Европском академијом наука и умјетности у Салцбургу. Сарадња наше Академије са САНУ, као и сарадња са Европском академијом наука и умјетности, изузетно су важне за Републику Српску, зато што се кроз дјеловање њене највише научне установе (на регионалном и међународном нивоу) шири глас о Републици Српској, о њеној опредијељености за мир и сарадњу, и о њеном научном доприносу развоју савременог европског друштва.

ОБИЉЕЖЕНО 28 ГОДИНА ОД СТРАДАЊА СРБА У ОЏАЧКИМ ЛОГОРИМА

У Вукосављу је служен парастос и положени су вијенци на централно спомен-обиљежје поводом 28 година од заробљавања и затварање у логоре 1.294 Срба, од којих 326 жена и 104 дјеце са подручја федералне општине Оџак.

Предсједник Удружења логораша Оџак 92 из Вукосавља Милан Милетић рекао је да су припадници ХВО-а и регуларне војске Хрватске, у логорима у основној школи и фабрици Стролит у Оџаку и логорима у Босанском и Славонском Броду, убили 42 логораша, над којима су примијењене 132 методе мучења.

– У том периоду, силовано је 60 Српкиња, најстарија је имала 60 година, а најмлађа је била десетогодишњакиња – навео је Милетић. Он је истакао да бивши логораши нису задовољни процесуирањем злочина.

Милетић је нагласио да је до сада, на укупно 70 година затвора, осуђено седам припадника ХВО-а, од којих два због сексуалног злостављања жена и дјевојчица у логорима.

– Према свједочењима логораша, чланова Удружења, у злочинима над Србима учествовало је 140 припадника ХВО-а и регуларне војске Хрватске, од којих је 40 учествовало у сексуалном злостављању жена и дјеце – указао је Милетић.

Он је изразио незадовољство радом Суда, а у посљедње три године и Тужилаштва БиХ, које, како је рекао, након смрти тужиоца Милорада Барашина, није покренуло ниједну истрагу за ратне злочине над Србима у Посавини.

Парастосу и полагању цвијећа на споменик у Вукосављу и у порти Цркве Светих Петра и Павла у Новом Граду су, уз мјере заштите од вируса корона, присуствовали представници Борачке организације Вукосавље, начелник општине Борислав Ракић са сарадницима и предсједник Савеза логораша Републике Српске Анђелко Носовић.

КРВАВИ ВЕЉУНСКИ ЂУРЂЕВДАН 1941.

Полагањем вијенаца и паљењем свијећа на спомен-костурници те парастосом који је служио војнићко-коларићки парох Бранко Сантрач, одана је почаст невиним цивилним жртвама усташког терора на Кордуну.

Положени су вијенци и упаљене свијеће на споменику на којем се налазе имена свих 525 становника тога дијела Кордуна које су усташе побиле на велики православни празник Ђурђевдан, 6. маја 1941. године, тек 26 дана од успоставе НДХ и девет дана од првог масовног злочина у Гудовцу код Бјеловара.

ОДРЖАНА КОМЕМОРАЦИЈА У ГЛИНИ

У организацији Вијећа српске националне мањине града Глине одржана је комеморација Србима са Кордуна и Баније које су усташе побиле у страшним злочиначким походима у прољеће и љето 1941. године.

Тада је живот изгубило 2.000 невиних људи само зато што су Срби.

Поред представника Вијећа српске националне мањине, жртвама усташког терора почаст су одали и представници Српског народног вијећа, жупанијских и општинских вијећа Срба Баније и Кордуна и представници града Глине.

У ЈЕКУ ПАНДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА ОДРЖАН НЕОНАЦИСТИЧКИ СКУП

У Сарајеву први пут служена миса за „жртве Блајбурга”

У Сарајеву је 16. маја 2020. године у присуству јаких полицијских снага, које су блокирале дио града око Катедрале Срца Исусова, одржана миса за тзв. „блајбуршке жртве” и истовремено протест антифашиста, у организацији СУБНОР-а БиХ, који се противе ревитализацији усташтва.

» Бискуп Винко Пуљић предводио је мису у катедрали Срца Исусова у Сарајеву

ГРАД У БЛОКАДИ

Миса у сарајевској катедрали је одржана, иначе први пут ове године, у присуству ограниченог броја људи, а служио је кардинал Винко Пуљић у присуству амбасадора Хрватске у БиХ Ивана Саболића, представника Хрватског народног сабора БиХ са лидером ХДЗ БиХ Драганом Човићем и двадесетак вјерника.

Поред чињенице да су многе политичке партије, организације и појединци позивали да се миса откаже, она је одржана, а њен почетак у подне су означила црквена звона.

Кардинал Винко Пуљић је на миси поручио да се жртве не смију заборавити, а да је циљ молитве показати поштовање.

– Бити присутан и учествовати на овој светој миси за жртве Блајбуршког поља не може се без посебних дрхтаја срца и осјећаја душе – рекао је Пуљић и додао да се у срцу буди поштовање и осјећај поуздања у Бога.

– Желимо да нас молитва прочисти од свих горких осјећаја и негативних набоја који се јављају при сјећању на жртве – поручио је кардинал Пуљић.

БЕЗ ПРИСУСТВА НОВИНАРА

У кругу катедрале и у центру Сарајева је током одржавања мисе био присутан велики број полицајаца, а цијело подручје око тог вјерског објекта је било блокирано за грађане и возила од јутарњих сати, па све до завршетка мисе. Новинарске екипе нису могле да прију катедрали, а директан пренос овог догађаја емитован је на ХРТ И РТВ Херцег Босна.

ВИЈЕНАЦ ХРВАТСКОГ АМБАСАДОРА

Традиционална миса за тзв. „блајбуршке жртве” сваке године се одржава на Блајбуршком пољу у Аустрији. Тај скуп сматра се и највећим неонацистичким окупљањем у Европи. Због пандемије корона вируса, бискупска конференција је одлучила да се ове године мисе одрже у Блајбургу, Загребу и Сарајеву.

Током пријеподнева, до споменика у Блајбургу, долазиле су мање групе људи. Уочи полагања вијенца била су пријављена и два протеста против величања усташтва. Вијенац на споменик положио је амбасадор Хрватске у Аустрији Данијел Глунчић.

ЛИНТА: КАТОЛИЧКА ЦРКВА ПЉУНУЛА У ЛИЦЕ СРПСКИМ ЖРТВАМА У НДХ

- Служењем мисе у Сарајаву убијеним усташким злочинцима Католичка црква у Хрватској и БиХ још једном пљунула у лице српским и другим жртвама геноцида НДХ. Католичка црква у Хрватској и БиХ никад није суштински признала активно учешће у геноциду над Србима у НДХ и никад се није извинила и затражила опроштај за гријехе и злочине које је починила над српским народом - оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта и подсјећа да је надбискуп Винко Пуљић још 14. маја 2005. године служио такву мису убијеним усташким злочинцима на Блајбуршком пољу. То јасно значи да за све хрватске бискупе, послије 75 година од завршетка Другог свјетског рата, НДХ није била геноцидна и злочиначка држава већ права и истинска држава хрватског народа а усташки зликовци нису били људски шљам и зло већ истински борци и жртве за хрватску слободу. Католичка црква се никад није одрекла високог усташког ордена за заслуге "Велеред са звијездом" којим је поглавник Анте Павелић крајем 1944. године одликовао надбискупа Алојзије Степинца јер би се онда морала одређи и њега самог што дјелује немогуће. Због тога се злочин геноцида над нашим народом у НДХ не може и неће ни опростити ни заборавити.

Линта истиче да је важно је да се подсјетимо неких неспорних чињеница везано за однос Католичке цркве према НДХ током Другог свјетског рата: сви бискупи на челу са надбискупом Алојзијем Степинцем ставили су се на страну усташког режима о активно помагали усташама у преузимању и одржавању власти; велики број католичког свештенства и католичких организација и читаве католичке штампе помагао је и активно сарађивао са усташким режимом; поставши главни ослонац усташког режима бискупи на челу са надбискупом Степинцем сносе огромну одговорност за почињени геноцид над Србима, Ромима и Јеврејима; приликом масовних покоља и покрштавања Срба бискупи на челу са надбискупом Степинцем никад нису јавно нису устали у одбрану невиних жртава већ су напротив кроз бројне јавне изјаве објављени у штампи и бискупске конференције подржавали и бранили злочиначку НДХ; бискупи су будућност католицизма и цркве везивали за опстанак НДХ и сматрали да је геноцидна НДХ држава коју је сам бог дао хрватском народу.

Такође, добро је познато да је Хрватски сабор на челу са Горданом Јандроковићем покровитељ и организатор комеморације убијеним усташким злочинцима на Блајбуршком пољу, а суорганизатор и супокровитељ је Хрватски народни сабор БиХ на челу са Драганом Човићем. Покровитељство Хрватског сабора и Хрватског народног сабора комеморацији убијеним усташким злочинцима у Блајбургу, а ове године у Сарајеву, само је један у низу доказа да се ни Хрватска ни Хрвати у БиХ нису одрекли НДХ и усташтва.

МИТРОПОЛИТ ХРИЗОСТОМ: КРАЈ СВАКЕ САРАДЊЕ СА РИМОКАТОЛИЦИМА

Митрополит дабробосански Хризостом уочи најављене мисе жртвама Блајбурга упутио је отворено писмо кардиналу Винку Пуљићу. У њему је истакао да су овим чином затворена врата за било какву сарадњу са Српском православном црквом.

– Искрено, не можемо да вјерујемо да припремате мису у Катедрали Срца Исусова у Сарајеву овим и оваквим поводом. Овим и оваквим поступком затворили сте врата Катедрале Срца Исусова у Сарајеву за свагда за нас и наше сараднике. Обезвриједили сте смисао молитвених осмина за јединство хришћана које овим чином престаје. Преузели сте на себе одговорност за прекидање и наших личних односа – наводи се у писму митрополита Хризостома.

– Ми не можемо гајити братске и пријатељске односе са људима који молећи се за жртве Блајбурга 1945. апологирају (да не кажемо величају) усташки и домобрански покрет, који су ван сваке сумње нацистички и злочиначки покрети и иза којих је хиљаде и хиљаде невино побијених жена, дјеце, стараца и људи – нагласио је митрополит дабробосански.

КОМЕМОРАЦИЈА ОДРЖАНА И У СПЛИТУ

Комеморација поводом годишњице тзв. „блајбуршких жртава" одржана је у Сплиту, гдје су код спомен-обиљежја на гробљу Ловринцу положени вијенци.

Сплитска комеморација, иако званично није била најављена, одржана је у организацији жупанијских ратних јединица, координација градских удружења ветерана и жупанијских удружења домовинског рата. Миса задушница служена је код Кевине јаме код Радошића, гдје је, како се тврди, побијен за сада непознат број жртава.

Предсједник Хрватског часничког збора града Сплита Зоран Буздовачић је рекао да је комеморација посвећена свим страдалим Хрватима од 1945. године до данас.

БАЊАЛУКА ОПТУЖИЛА ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ ПАРЛАМЕНТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ДА СЕ БАВИ ПРЕКРАЈАЊЕМ ИСТОРИЈЕ

Република Српска доноси закон којим се уводи Дан сјећања на жртве геноцида НДХ

Народна скупштина Српске одбацила је Резолуцију о поштовању жртава фашистичких режима и покрета коју је усвојио Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ. Усвајањем 20 закључака које је предложила владајућа већина, окончана је посебна сједница Парламента Српске.

Готово двотрећинском већином у Народној скупштини Републике Српске одбачена је Резолуција о поштовању жртава фашистичких режима и покрета. Након цјелодневне расправе, Представнички дом Парламента БиХ који је спорни документ донио, оптужен је за прекрајање историје.

У закључцима је и сам назив Резолуције, оцијењен неприхватљивим, а констатација да је у Другом свјетском рату страдао значајан број жртава из БиХ сматра се непојмљивом, јер БиХ правно тада није ни постојала. Да је Резолуција спорна, дан послије поновио је и предсједник Парламента и посебно поздравио закључак којим је Влада обавезана да предложи Закон о Дану сјећања на жртве геноцида НДХ.

– Закључци које је усвојила Народна скупштина дефинисали су одређене ствари. Посебно мислим да то да Влада Републике Српске сачини Нацрт закона који би дефинисао догађаје о којима је било ријечи – рекао је Недељко Чубриловић, предсједник Народне скупштине Републике Српске.

Спорна Резолуција тако се не може користити на територији Српске, а Народна скупштина одбацује све манифестације којима се глорификују поражени фашисти. Дан након сједнице, посебно засједање Парламента у ПДП-у и СДС-у оцјењују као представу СНСД-а, због чега, како наводе, нису учествовали у гласању. Поново бране текст Резолуције.

Истицање усташког поздрава "За дом спремни", у Српској се од сада званично сматра провокацијом.

КЉУЧНИ ЗАКЉУЧЦИ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

• Констатујемо да је Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ усвајањем Резолуције приступио срамном прекрајању историјских чињеница и придружио се ревизионистичким снагама, којима је циљ уопштавање и маргинализовање страдања Срба у Другом свјетском рату.

• Неприхватљива је било каква квалификација злочина у Другом свјетском рату која не садржи одредницу да је над Србима извршен систематски геноцид. Народна скупштина подсјећа да је истребљење Срба био званичан државни пројекат НДХ.

• Констатујемо да је неприхватљив сам назив Резолуције јер квалификује фашистичке режиме и покрете као агресоре, а не Независну Државу Хрватску, која је званично проводила систематско исељавање, покрштавање и убијање Срба.

• Непојмљива је констатација да је у Другом свјетском рату страдао значајан број жртава из Босне и Херцеговине. Босна и Херцеговина тада није ни постојала, већ само НДХ, а жртве су били Срби, Јевреји, Роми и антифашисти.

• Српски народ је био носилац антифашистичке борбе и као такав је поднио највеће жртве за ослобођење свих земаља у региону. Народна скупштина Републике Српске има дужност да чува сјећање на жртве српског народа и у том смислу обавезује и све представнике у институцијама Републике Српске и БиХ да у својим активностима његују истину и антифашистичке вриједности српског народа.

• Народна скупштина Републике Српске, након истека готово 5 година од усвајања Декларације о геноциду Независне Државе Хрватске над Србима, Јевејима и Ромима током Другог свјетског рата, сматра да није реално очекивати да надлежне институције Босне и Херцеговине и Републике Хрватске у догледном времену усвоје законске акте којима би се установио исти дан за сјећање на жртве геноцида Независне Државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата, како је то усвојено ставом 10. закључака из усвојене Декларације, те да је једино реално очекивати да постоји институцианални капацитет као и јавно исказана вољa у Републици Српској и Републици Србији да се законским актом утврди и уреди овај дан.

• Народна скупштина Републике Српске обавезује Владу Републике Српске да у року од 60 дана упути на разматрање и усвајање у Народну скупштину Републике Српске нацрт Закона о Дану сјећања на жртве геноцида Независне Државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата.

• Народна скупштина Републике Српске не подржава и одбацује било какве манифестације приликом којих се глорификују поражени фашисти из Другог свјетског рата. Неприхватљиве су и увређујуће према жртвама фашизма било какве прославе попут "Блајбурга" од стране власти Републике Хрватске.

• Народна скупштина Републике Сонцке сматра да је провокација истицање у било којем облику усташког поздрава "За дом спремни" како за жртве Другог свјетског рата, тако и за потомке жртава.

• Народна скупштина Републике Српске потврђује да се јасеновачка грађа налази у Архиву Републике Српске у савременој техничкој обради и да је доступна јавности.

ЛИНТА: СРБИЈА И РС МОРАЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ ДА ЈАЧАЈУ КУЛТУРУ СЈЕЋАЊА

Предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта поздравио је закључке Народне скупштине Републике Српске којима је одбачена ревизионистичка Резолуција о поштовању жртава фашистичких режима и покрета коју је усвојио Представнички дом парламента БиХ. Он је упозорио да се том резолуцијом безочно фалсификују историјске чињенице с циљем срамног умањивање и прикривање размјера страдања српског народа у Независној Држави Хрватској.

- Апсолутно је неприхватљиво и увредљиво да се у наведеној резолуцији не помиње кључна историјска истина да је НДХ планирала, организовала и извршила геноцид над Србима, Ромима и Јеврејима. Такође, неприхватљив је и сам назив Резолуције у коме се не помиње НДХ која је водила геноцидну политику односно спроводила систематско исељавање, покрштавање и убијање српског народа с циљем његовог потпуног физичког уништења - рекао је Линта.

Он је истакао и да је у Резолуцији лажна констатација да је "значајан број жртава из БиХ" јер је добро познато да у Другом свјетском рату није постојала БиХ, већ НДХ-а и да су једини страдалници и жртве били Срби, Роми, Јевреји и антифашисти.

- Један од главних предуслова даљег јачања духовног и културног јединства српског народа јесте да Србија и Република Српска заједнички раде на његовању сјећања на српске жртве геноцида у Другом свјетском рату и да не дозволе ревизију историје и прекрајање историјских чињеница - рекао је Линта. Он је истовремено поздравио закључак да Народна скупштина Републике Српске донесе закон о дану сјећања на жртве геноцида НДХ-а над Србима, Ромима и Јеврејима током Другог свјетског рата.

- Међутим, веома је важно да се поменути дан сјећања дефинише и одреди у сарадњи државних и научних институција Србије и Републике Српске и удружења која његују културу сјећања - закључио је Линта.

У БЕОГРАДУ СЛУЖЕН ПАРАСТОС УБИЈЕНИМ СРБИМА НА МИЉЕВАЧКОМ ПЛАТОУ КОД ДРНИША

ПОСМРТНИ ОСТАЦИ 12 ЖРТАВА ЈОШ УВИЈЕК НИСУ ПРЕДАТИ ПОРОДИЦАМА

Поводом обиљежавања 28 година од страдања 40 припадника Територијалне одбране РСК на Миљевачком платоу, простору у Сјеверној Далмацији, омеђеном са западне и источне стране токовима ријека Крке и Чиколе, са јужне ушћем Чиколе у Крку и са сјеверне проминским крајем и градом Дрнишом, 21. јуна у Цркви Светог Марка, служен је парастос. Осим убијених и касније масакрираних крајишких бораца, тог дана заробљено је и страховито мучено 17 бораца, који су размијењени 14. августа 1992. године у Неметину.

» Парастос у цркви Светог Марка

Неколико десетина чланова породица, представника невладиних организација и крајишких удружења присуствовало је парастосу који је служио отац Бранислав Борота уз саслужење ђакона Николе Костића.

По завршетку помена присутни су се упутили ка споменику српским жртвама страдалим у ратовима 1991–2000. године на простору бивше Југославије. Прије него што су положени вијенци и цвијеће присутнима се обратила Драгана Ђукић, предсједница Удружења породица несталих и погинулих лица *Суза*. Посебно је истакла да се Удружење, заједно са породицама, у више наврата обраћало Управи за заточене и нестале Републике Хрватске да се посмртни остаци још увијек неидентификованих жртава, након 28 година предају породицама.

– Од укупно 40 жртава, породице 12 територијалаца нису могли препознати своје најмилије. Сви су сахрањени у заједничку гробницу на новом гробљу у Книну. Чланови породица су вјеровали да је то привремено, док се не створе услови за идентификацију савременијим методама. Међутим, та привременост траје већ 28 година, зато што хрватска Комисија за нестале све ове године одбија да ексхумира посмртне остатке. За 12 породица до данас траје неизвјесност и бол што су остали ускраћени да своје најмилије сахране у породично гробље под својим именом и презименом – навела је Драгана Ђукић. Она је оцијенила да је овај злочин један од примјера у коме су познате све чињенице, али нема добре воље да се посмртни остаци жртава ексхумирају, идентификују и предају породицама.

Присутнима се, код споменика на Ташмајдану, веома емотивним говором, обратила и Невенка Станчевић, сестра Слободана Поповића, страдалог војника који је тада имао само 19 година. Она је рекла да ни она ни мајка Зорка никад неће одустати од жеље да Слободана сахране у Србији.

Учесници скупа одали су пошту страдалим српским жртвама на Миљевачком платоу, а затим су положени вијенци и цвијеће у подножје споменика. Овом скупу, осим породица несталих, крајишких сродних удружења, присуствовали су и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Миодраг Линта, генерални секретар Удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир, предсједник ДИЦ *Веритас* Саво Штрбац, представници Координације српских удружења породица несталих са простора бивше Југославије Драган Пјевач и др Душко Челић, и други.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ШТРБАЦ: ТИЈЕЛА ЖРТАВА БАЧЕНА У ЈАМУ

„Хрватска војска је напала српске положаје 21. јуна 1992, а епилог напада је 40 убијених територијалаца од којих су већина масакрирани након предаје. Умјесто да тијела погинулих врате породицама, хрватске власти су под пријетњом смрћу наредиле српским заробљеницима да их бацају у крашку јаму која је служила као депонија. Од 17. јула до 1. септембра те године, Хрвати су посредством УНПРОФОР-а предали 21 тијело убијених, као и 20 врећа костију Срба бачених у јаме. Предате кости извађене су уз помоћ спелеолога из јаме, спаковане у 20 врећа и измјешане са костима животињског поријекла, што је у великој мјери отежавало идентификацију. Од дијелова костију и дијелова тијела састављено је 40 лешева, од чега је 28 идентификовано и сахрањено у породичне гробнице, а 12 неидентификованих покопано је у заједничку гробницу на Новом гробљу у Книну, гдје се и данас налазе. Послије пада Републике Српске Крајине ни међународна заједница ни Хрватска нису показале интерес да ти посмртни остаци буду ексхумирани и идентификовани савременом ДНК методом", каже се у саопштењу ДИЦ *Веритас* чији је предсједник Саво Штрбац такође присуствовао парастосу.

ЛИНТА: СРАМНЕ ПРЕСУДЕ ЗА МАСАКР СРПСКИХ БОРАЦА

– Важно је нагласити да је ово био у питању први већи напад оружаних снага Хрватске на Републику Српску Крајину након што је УНПРОФОР преузео улогу заштитних снага. Поред захтјева Савјета безбједности УН, Хрватска је одбила да напусти то подручје што је био почетак кршења мировног споразума на штету крајишких Срба. Нажалост, тадашња власт у Србији и СРЈ није адекватно и снажно реаговала с циљем да се хрватске снаге повуку и да се мировни споразум поштује у цијелости – истакао је, између осталог, у саопштењу поводом овог догађаја Миодраг Линта, посебно наводећи чињеницу да су за овај монструозни злочин осуђена само двојица припадника Хрватске војске и то на свега три године, што представља дубоку увреду за српске жртве и чланове њихових породица.

ЦРНОГОРСКИ СЕПАРАТИЗАМ – ОКРУГЛИ СТО *ЦРНА ГОРА ИЗМЕЂУ СВОЈЕ СРПСКЕ ТРАДИЦИЈЕ И НАТО ГЕОПОЛИТИЧКОГ ПРОЈЕКТА*

Конвертити добро знају ко су им били преци, зато и желе да им затру сваки траг!

Конвертити добро знају ко су им били преци, зато и желе да им затру сваки траг!

Свечана сала Института за европске студије била је претијесна да прими све заинтересоване који су се 25. јуна 2020. године окупили да би чули мишљење излагача на округлом столу *Црна Гора између своје српске традиције и НАТО геополитичког пројекта*.

У име домаћина окупљене је поздравио Миша Ђурковић који је наговијестио да ће скуп заправо бити посвећен промоцији књиге *Црногорски сепаратизам* српског историчара др Александра Раковића.

» УЧЕСНИЦИ ОКРУГЛОГ СТОЛА: Милош Ковић, Александар Раковић, Богољуб Шијаковић, Часлав Копривица и Мишо Ђурковић

ШИЈАКОВИЋ: КАЛАЈ ЈЕ ИСКОРИСТИО СЛАБОСТ КА РЕГИОНАЛИЗМИМА

Професор филозофије на Богословском факултету и некадашњи министар вјера Богољуб Шијаковић је истакао да је аустроугарски управник Босне и Херцеговине Бењамин Калај у жељи да разбије било какву кохезиону везу Срба настањених широм Балкана врло добро уочио српску слабост – склоност ка регионализмима и провинцијализмима.

– Морамо да се супротставимо склоности ка регионализмима и ширимо свијест да смо исти народ, независно у којим крајевима живимо. Проблем било којих Срба треба да буде проблем читавог српског рода. Оног момента када Срби буду слободни, тада ће се ујединити – рекао је Шијаковић.

Он је примијетио да се у Србији, чак и на јавном сервису, потпуно погрешно користи наратив да је Мило Ђукановић успјешан политичар.

– Ако се неко бави деструкцијом или нечастивим радњама, ма колико му то полазило за руком, не можемо рећи да је успјешан у вриједносном смислу. Тај човјек који је „врло успјешан", оповргао је сваку реченицу коју је некад изговарао. Сопствени народ је завадио и довео на ивицу грађанског рата. За 14 година Црне Горе успио је да седам пута увећа дуг Црне Горе, а 777 пута увећа сопствену добит. Јединствен је по томе што је Закон о слободи вјероисповијести донијет на православни Божић, заправо закон против СПЦ – рекао је Шијаковић који је истакао да се предизборна кампања у Црној Гори своди на батинање и хапшење политичких противника.

– Промјена националног идентитета подразумијева и мржњу према ономе што су некад били. Дакле, треба потаманити и истријебити све да не би било ниједног свједока њиховог поријекла. Тако из негације настаје несрећни идентитет и свијест – рекао је Шијаковић.

Он је подсјетио да је Беч уз подршку Ватикана дуго година креирао нашу слику у европској јавности. На то су се надовезали франковци и комунисти.

– Почетком 1934. године у Лепоглави је створена заједница политичких осуђеника, хрватских националних револуционара, македонских националних револуционара и комуниста са циљем рушења државе по цијену грађанског рата. Претходно на конгресу Комунистичке партије у Дрездену 1928. године донесен је програм разбијања Југославије који је још увијек активан. Нити комунисти, нити њихови насљедници у Црној Гори, а и другдје никада нису суспендовали одлуке Дрезденског конгреса – рекао је Шијаковић и истакао тужну чињеницу да је и данас у Србији Јосип Броз једна од најважнијих политичких фигура.

СРУШИЛИ ЊЕГОШЕВУ КАПЕЛУ, А СА ЊОМ И ГРБ ЦРНЕ ГОРЕ

Шијаковић је подсјетио и на лик и дјело Савића Марковића Штедимлије који је још 1937. године тврдио да „основу црногорског национализма треба да чини хрватство".

– Посао поражених нациста и фашиста наставила је побједничка комунистичка партија, нарочито Владимир Бакарић који је 1978. године изјавио да Црногорци говоре црногорским језиком. Тада му је додијељен почасни докторат на Универзитету *Вељко Влаховић* у Титограду – рекао је Шијаковић и подсјетио на нимало случајну сепаратистичку симболичност у раду хрватског вајара Ивана Мештровића.

– Мештровић истовремено прави споменик Алојзију Степинцу у Загребу и маузолеј на Ловћену. Шта заправо симболише тај маузолеј и колико је он уопште примјерен једном православном епископу, нашем духу и традицији? Тај фараонски маузолеј подигнут је у духу сецесије и у себи има и непријатне призвуке нацистичког монументализма. Мада се огроман број интелектуалаца бунио, тадашње руководство је пристало не само на рушење Његошеве капеле, него и на рушење грба Црне Горе на коме је капела била подигнута – рекао је Шијаковић који је данашњу Црну Гору дефинисао као антидржаву.

Књизи *Црногорски сепаратизам* дао је високу оцјену, а аутору Александру Раковићу признање, посебно у подвигу ишчитавања дегутантне франковачке литературе.

КОПРИВИЦА: НЕ ЗНАЈУ КАД СУ ПРЕСТАЛИ ДА БУДУ СРБИ

Професор Факултета политичких наука др Часлав Копривица је истакао да православни Црногорци 1918. године нису бирали, већ су напросто били Срби.

– Нико им није открио да могу да бирају націју, родитеље, што су данас хитови на којима се пишу докторати и који представљају подлогу политичке користи. Они који се позивају на хиљадугодишњу државност и историју Црне Горе, немају шта да траже када се говори о Црној Гори после 2006. године. То је потпуно друга Црна Гора – рекао је Копривица уз опаску да несрпски Црногорци представљају псеудоетничку кривотворину.

– Издресирани су да су од вајкада Црногорци који нису Срби, и онда се на основу породичне традиције која баштини конверзију позивају на своје претке. Кад поставите питање када су престали да буду Срби, пошто су 1918. то свакако били, добијате веома знаковит одговор – ћутање или кажу: „А што знам ја?!" Другим ријечима, они јако добро знају да су им преци били Срби – рекао је Копривица наводећи још један примјер.

– Ако једна особа тврди да је рецимо Наполеон – завршри у лудници. Ако постоји хиљаду таквих онда то постаје национална опција. Осјећај заједничке судбине је лакмус папир за питање да ли се неки појединац сматра Србином или не – рекао је Копривица подсјећајући да је Секула Дрљевић 1914. године у Скупштини Црне Горе прозивао Краља Николу што није објавио рат Аустроугарској.

– У разговору са Хрватима он каже да је у вјерском и у националном смислу Србин коме „неће нека вуцибатина из Београда управљати Црном Гором". Нажалост, није се ту зауставио. Богата лепеза идентитетских обољења који се могу видјети од Беле Крајине, па до скопске Црне Горе, указује да конвертити на негативан начин потврђују да су Срби – закључио је Копривица.

КОВИЋ: ШТРОСМАЈЕР И КЊАЗ

Историчар проф. др Милош Ковић је оцијенио да је посебан значај ове књиге што је отворила потпуно до сада неистражену тему конвертитства која је видљива не само кроз примјере југословенства код Срба, већ и на примјерима многих других европских народа.

– Иза свих тих процеса кључну улогу има римокатоличка црква која данас покушава да присваја и српска светилишта. У књизи се налази и документ који је објавио Василије Крестић, а на основу кога се види да бискуп Штросмајер уочава да је књаз Никола склон светом оцу – папи.

Ковић је посебно похвалио рад колеге историчара Александра Раковића, јер је дошао у ситуацију да истражујући потпуно неистражено поље смишља нове термине и кованице.

РАКОВИЋ: ДА НИЈЕ ПАЛА РСК ЂУКАНОВИЋ БИ ОСТАО СРБИН

Сам аутор др Александар Раковић је рекао да му је књига *Црногорски сепаратизам* због емотивне оптерећености била најтежа за писање. Ипак, наговијестио је да ће се у будућности бавити истом темом за подручје Хрватске.

С обзиром на то да је књига доживјела друго, а да је у припреми треће допуњено издање ове књиге, Раковић се сложио са неким критичарима да није био довољно оштар према комунистима без чије подршке франковачка идеја не би прошла.

Раковић је истакао да је идеологија Петровића била усмјерена ка томе да се Црна Гора и Србија уједине.

– Неки су хтјели српско царство. Књаз Никола и Данило су хтјели Србију, док је Његош писао да је Црна Гора само дио етничке Србије. Сепаратизам се појављује у оном моменту када почиње да се јавља намјера да се Црна Гора издвоји из концепта будућег уједињења. Појављује се код Крста Поповића у Другом свјетском рату, који је носио српску заставу, али се, као и остали зеленаши, у току Другог свјетског рата није национално одређивао. Ишчекујући исход рата питање је оставио отвореним након чега би се приклонио побједнику. Раковић тврди да се и данас могу јасно уочити менталитетски фелери у Црној Гори који су дефинисани „трећина јунака, трећина олоша и трећина чека побједника".

– Ђукановићева власт јесте потпуна олош. Трећина становништва која декларише припадност српском народу безусловно трпи све, док трећина јавно декларисаних Црногораца који гласају за ДПС чека коначан исход, када ће се поново изјаснити као Срби – рекао је Раковић.

Он је подсјетио на 1995. годину када су заговорници данашње Црне Горе кукавички побјегли из заједничке државе.

– Да се није десио распад 1995. године и да је сачувана Република Српска Крајина и западни дијелови Републике Српске са Сарајевом извјесно је да би Мило Ђукановић остао Србин.

Раковић је истакао да је Краљ Никола веома скупо платио своју утопију.

– Он је заиста вјеровао да ће доћи на чело српских земаља и практично свој главарски систем владања пребацити у Србију, која је у том тренутку била демократска парламентарна монархија. Не може се оспорити да је дио његовог апарата почео да шурује са Хрватима. Књаз Никола је наивно повјеровао да ће надмудрити Ватикан. Није слушао савјете руског кнеза Голицина који му је рекао да не треба да гради фрањевачки самостан на Цетињу, јер ће то бити главна агентура која ће радити на расрбљавању Црне Горе. Међутим, од владара заслијепљеног ловорикама, јер је за двије трећине проширио територију Црне Горе, није се ни могло очекивати да ће било кога да слуша.

Раковић се осврнуо и на конвертитство Срба у Краљевини Југославији и никад објављен попис становништва из 1931. године.

– Попис је показао и самом краљу Александру посљедице југословенске политике. Половина српског народа се изјаснила као Југословени, а друга као Срби, па је, по том попису, испало да су Хрвати најбројнији народ у Краљевини.

МЛАДИ СРБИ ЗНАЈУ ШТА ХОЋЕ

Када је ријеч о будућности Срба у Црној Гори, Раковић је умјерени оптимиста.

– Срби у Црној Гори данас су културолошки потпуно супериорни у односу на црногорске конвертите. Развили су чак и урбану културу коју ови други уопште немају. Биће врло занимљив наредни попис становништва на коме је реално очекивати значајно већи проценат Срба. Импресивно је видјети млађу генерацију Срба у Црној Гори која није ни рођена у Југославији. Они не разумију систем СРЈ, али знају да су Срби који пјевају *Боже правде*, масовно се одазивају на Богојављење и пливају за крст часни. Желе да живе у јединственој српској држави у којој су Србија, Црна Гора и РС – слободни и уједињени.

Присутне је поздравио и Бранимир Нешић, оснивач издавачке куће *Catena Mundi*, који је најавио да ће се штампати и треће допуњено издање књиге *Црногорски сепаратизам*, као и да ће ова издавачка кућа радом на петом тому Енциклопедије наставити са својом борбом против заборава трајних националних вриједности.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ГОТОВИНА ПОРИЈЕКЛОМ СРБИН?

– Све Готовине су родом из села Опличићи, из околине Чапљине, и сви су православни Срби. Анте Готовина је потомак једног од њих који је прије 50 година прешао у Далмацију и тамо се оженио са Хрватицом. Промијенио је вјеру и то је једини Готовина из околине Чапљине који није православни Србин. Генерал Анте Готовина је своје конвертитство искористио тако што је потаманио све Србе на које је наишао. Иста жеља видљива је и код његовог савременика Мила Ђукановића.

Раковић истиче да је у југословенској литератури мало писано о конвертитству, али да се у свјетској литератури као примјери конвертитства наводе динарски простори, као и подручја Кавказа, Крита и Андалузије.

КО СУ БИЛИ ЦАРИГРАДСКИ ЦРНОГОРЦИ

Раковић је истакао да је током истраживања дошао до потпуно невјероватне епизоде српске историје.

– Ријеч је о цариградским Црногорцима који су се изјашњавали као Хрвати. Ни њиховим савременицима није било јасно шта се догодило. На крају деветнаестог вијека када су новинари српских новина из Загреба дошли у Цариград и ословили их са „браћо Срби", они су рекли: „Ми смо Црногорци, говоримо хрватским језиком..." То је било велико изненађење за тадашњег српског пјесника и дипломату Љубу Ненадовића и за хрватске ауторе који су се са тим суочили и питали како је то могуће. Извјесно је да је био у питању хабзбуршки тест са идентитетом Црногораца на чијем челу је као главар био постављен Хрват. Погубан је тај поданички однос према главару, који и највеће јунаке осујећује да буду слободни. Због тога и Јован Цвијић каже да је Црна Гора морала да нестане као држава „више није могла да опстане у супериорној Југословенској држави."

» Милан Бижић из Силаша као дијете је једно вријеме био затворен у усташком логору за дјецу. Из тог периода настала је и једна од најпознатијих фотографија на којој се налази наш саговорник

Дјечак са потресне фотографије из усташког логора данас живи у Силашу

Из периода Другог свјетског рата на нашем простору настало је на хиљаде фотографија и снимака на којима се налазе дјеца. Тако данас имамо сачуване фотографије и снимке српске дјеце у усташким униформама, са покрштавања, у колонама, логорским собама, али и измучене, преминуле и убијене дјеце.

На једној од таквих фотографија која се често појављивала, а и данас се појављује у различитим документарним филмовима, књигама и часописима, налази се дјевојчица која лежи на поду неке просторије и дјечак који сједи поред ње. Тај дјечак је Милан Бижић (1938), данас осамдесетдвогодишњак у пензији, који живи у Силашу, мјесту свог рођења.

ПОТОМАК СОЛУНСКИХ ДОБРОВОЉАЦА

Миланова породица у Силаш је дошла двадесетих година прошлог вијека. Познато је да је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца проводила аграрну реформу коју је пратила и колонизација солунских добровољаца. Миланов дједа као солунски добровољац тако је од државе у Силашу добио земљу и окућницу.

Већ на самом почетку Другог свјетског рата прве жртве усташа и мађарских фашиста на овом простору били су управо солунски доборовољци из Силаша и Палаче који су убијени средином априла 1941. године. Сама Независна Држава Хрватска издала је посебан закон о добровољцима који су постали непожељни у новој држави и убрзо потом и протерани, махом у Србију.

– Дједа ми је био солунски добровољац и као добровољац у Силашу је добио земљу и кућу, а овдје је доселио из мјеста Црквени Бок у Западној Славонији. Овдашње становништво протјерано је у Србију 1941. године, већина породица, само је мој отац и још један човјек одведен у Осијек у затвор тако да ми нисмо тад отишли за Србију. Након очевог хапшења моја мајка је отишла у Црквени Бок, заједно са њом ишла је једна рођака и ја. У то вријеме имао сам четири године. Пролазили смо кроз шуме и данима јели само дивље крушке и друге шумске плодове – каже нам Милан Бижић, данас старац из Силаша који се због малог броја година које је тада имао не сјећа свих детаља из тог времена, али су му свежа сјећања и приче старијих са којима је тада био.

– Села су била опустошена, или је народ побјегао или су их усташе протјерале и поубијале. Баш кад смо ми долазили у то село, извели су родбину и све су их поубијали. Кад је то видјела моја мајка, кренула је према њима да се супротстави, али јој сестра то није допустила јер је знала да би и њу убили. Примјетивши нас, усташе су кренуле за нама, али нису нас успјели ухватити у кукурузима. Ту смо се крили по напуштеним кућама све док нас коначно нису похватали и одвели у логор гдје су нас и раздвојили.

ЛОГОРА СЕ НЕ СЈЕЋА

Детаља из самог логора Милан се не сјећа, зна само да нису били дуго тамо. Вратили су се у Силаш, гдје су усташе населиле хрватско становништво, углавном из Загорја.

– Нисмо могли да се вратимо у нашу кућу пошто је у њој живјела једна породица него смо живјели по другим кућама. Моја матер бавила се ручним радовима, ткала је и штрикала, тако да је то продавала тим Загорцима и на тај начин смо ја, мама и баба успјели да преживимо рат. Са мном у логору била је баба, пошто ми је матер побјегла у шуму гдје је била са Србима који су побјегли из својих села и скривали се од усташа. Отац је за то вријеме успио да изађе из затвора јер се за њега заложио један поп, у селу се крио једно вријеме и 1942. године поново су га ухватили и одвели за Винковце. Из Винковаца преко неке везе отишао је у домобране одакле је касније побјегао у партизане – напомиње Бижић.

Како Милан тврди, према мјештанима села досељени Загорци лијепо су поступали, чак су их и штитили од усташа.

– Често су нас крили од њих и нису нас одавали. Послије рата вратили смо се у своје куће, док су се Загорци који су овдје живјели у нашим кућама населили у оближње Ћелије и у Јармину.

ФОТОГРАФИЈА НАСТАЛА У ЛОГОРУ СТАКЛАНА?

Временом су се у јавности појављивале фотографије дјеце из усташких логора. Знајући да је као мали дјечак био једно вријеме у логору и имајући неке своје старе фотографије из тог времена, закључио је да се управо он налази на једној од тих фотографија.

– Када сам каснијих година видио ову слику упоредио сам је са једном својом из тог времена. И на једној и на другој фотографији види се да сам у истом одијелу, а са мном је заједно био и мој брат који је прошле године умро и који је од мене био старији 11 година. Он ме је и чувао – тврди Бижић и каже да не зна ко је дјевојчица која лежи поред њега на поменутој фотографији.

Ова фотографија заправо је замрзнути кадар из видео снимка који се такође повремено користи у документарним филмовима. Иако се наш саговорник не сјећа тачно у којем је логору био, према подацима Јавне установе спомен парка Јасеновац, која је у посједу фотографије, тај снимак настао је у Дјечјем логору Стаклана код Сиска 1942. године.

Логор у Сиску основан је у августу 1942. године, након козарске офанзиве и то под службеним називом Пролазни логор за избјеглице у оквиру којег је функционисао и логор за дјецу назван Прихватилиште за дјецу избјеглица. Било је неколико објеката овог логора као што су Стаклана, Пецара, Солана Рајс, Самостан сестара Светог Винка.

У СИСАЧКОМ ЛОГОРУ УМРЛО 1631 ДИЈЕТЕ

Логор Стаклана назван је по просторијама бивше фабрике стакла *Теслић*. Кроз овај логор прошло је неколико хиљада дјеце, чији су родитељи били или убијени или одведени на присилан рад у друге логоре. Према подацима Јавне установе спомен парк Јасеновац у логору Сисак умрло је 1.631 дијете, иако ово није коначан број и он се вјероватно неће никада утврдити.

Већ по његовом отварању у овај логор дошла је Диана Будисављевић која је радила на збрињавању дјеце заједно са двије сестре Црвеног крста. У логору су била смјештена дјеца од дојенчади до четрнаест година, добрим дијелом обољела од различитих болести, у нехигијенским условима, са врло мало хране.

Након Другог свјетског рата Милан је одрастао у мјесту свог рођења. Бавио се пољопривредом, касније је једно вријеме био поштар у Ласлову, а 20 година је радио у Водној заједници у Осијеку. Иако са више година радног стажа, данас прима само пољопривредну пензију. Као заточеник усташког логора никада, ни за вријеме Југославије, нити данас, није добио ни динара обештећења, иако су то право многи искористили и остварили.

СРЂАН СЕКУЛИЋ/СРБИ.ХР

ДАН СЈЕЋАЊА НА ЈАДОВНО 1941. ГОДИНЕ

У Хрватској је обиљежен Дан сјећања на Јадовно 1941. године, а комеморација жртвама усташког логора одржана је без масовног окупљања, уз молитву и говоре представника српске и јеврејске заједнице и Савјета за националне мањине.

На комеморацији недалеко од Шаранове јаме, једне од многих јама на Велебиту у којима су кости Срба и Јевреја ликвидираних по расним законима НДХ 1941, уз представнике Српског народног вијећа, Координације јеврејских општина и Савеза антифашистичких бораца и антифашиста, били су и изасланици хрватског предсједника, Сабора и Владе, као и представници амбасада Србије, БиХ и Аустрије, преносе медији. Учесници су након тога отишли на Паг, гдје је био дио логорског система Госпић–Јадовно–Паг.

Милорад Пуповац из Српског националног вијећа оцијенио је да починиоци који су убијали недужне људе и данас уживају поштовање неких кругова.

– Ти бездушни људи и данас уживају поштовање неких кругова, а њихова знамења и симболи настоје да нормализују, па и легализују, а то је бездушно као што је био бездушан и акт убијања под тим поздравом рекао је Пуповац не помињући директно поздрав „За дом спремни!".

Пуповац каже да они тиме настоје да отму душе младих људи и у данашњој Хрватској. Уз хиљаде побијених Срба, Јевреја и других људи неподобних НДХ, Пуповац је поменуо неке од седамдесетак свештеника Српске православне цркве, међу којима једног владику и једног митрополита, четворицу браће вајара Војина Бакића, Александра, Милана, Николу и Слободана.

Комплекс концентрационих логора Госпић–Јадовно–Паг, познат и под именом Госпићка група логора, био је први организовани ликвидациони комплекс усташких логора намијењених уништењу Срба и Јевреја у тадашњој НДХ. У комплексу логора смрти Јадовно, према до сада прикупљеним подацима који нису коначни, на најбруталнији начин убијено је 40.123 људи, углавном Срба.

ПОЗИВ УГ *ЈАДОВНО 1941*: ДОЂИТЕ, ЈЕР НИСМО ЗАБОРАВИЛИ!

Удружење *Јадовно 1941*. из Бањалуке је организатор 11. молитвеног окупљања *Дан сјећања на Јадовно 1941–2020.* који ће се по благослову владике горњокарловачког Герасима одржати 22. августа 2020. године. Програмом је предвиђено да се код Шаранове јаме на Велебиту у 12 часова служи парастос, након чега ће се ходочасници упутити мученичком стазом јадовничком до некадашњег сабирног логора Јадовно у Чачића долцу гдје је ово Удружење 2012. године подигло Часни крст. Предвиђено је да окупљени на повратку обиђу Цркву Св. Петра и Павла која се налази у склопу Меморијалног центра *Никола Тесла* у Смиљан долу. Уз саму цркву се налази и масовна гробница са тјелесним остацима више од 550 Срба из Смиљана и околине побијених током Другог свјетског рата уз коју је такође ово удружење 2018. године подигло Часни крст. Пут се завршава посјетом манастиру у селу Медак који је посвећен Усјековању главе Светог Јована Крститеља гдје ће бити приређен ручак. Детаљнија упутства могу се наћи на сајту УГ *Јадовно 1941.*

ПАВЛОВ ОСМИЈЕХ ЖИВИ У ЊЕГОВОМ ПАРКУ У БЛОКУ Б - СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Савјет МЗ Блок Б покренуо је иницијативу да тамошњи парк понесе име дјечака Павла Мора који се храбро борио против тумора на мозгу, али је изгубио битку 20. марта. У парку се постављају нове клупе, реквизити за дјецу, а у склопу парка планирана је и теретана на отвореном. На иницијативу предсједника МЗ Блок Б Драгана Божића и новинара Стеве Лапчевића направљен је и Павлов мурал који је осликао Војислав Крстић.

– Борили смо се за Павла, на многим нашим манифестацијама прикупљали средства. Павле је био весео дјечак, насмијан и када му је било најтеже – рекао је Божић који је најавио да ће се у септембру одржати дјечја манифестација хуманитарног карактера *Павлови дани* када ће свечано бити и отворен Павлов парк. **Д. БОКУН**

ШТА ЈЕ СУШТИНА ПРОЈЕКТА *МРЕЖА ОКО ОГЊИШТА НИКОЛЕ ТЕСЛЕ*

Парохијски дом у Смиљану није само родна кућа Николе Тесле

НАЧИНИ УСТАШКОГ УБИЈАЊА У СМИЉАНУ 1941.

МЈЕСТО	ЖРТВЕ	УБИЛЕ УСТАШЕ	ЗАКЛАНИ	ЗАПАЉЕНИ	ОБЈЕШЕНИ	ОСТАЛО
БОГДАНИЋ	123	123	40	11	4	60
ЉУТАЧА	40	39	8	12	1	18
СМИЉАН	101	95	18	26	6	45
СМ. ПОЉЕ	190	185	27	22	3	133
СЕЛИШТЕ	43	43	6	33	–	4
ЗАБЛАТА	75	75	4	29	–	42
УКУПНО	572	560	103	133	14	310

ПРЕГЛЕД ПО ПОЛУ ЖРТАВА У СМИЉАНУ 1941.

ПО ПОЛУ	ЗАКЛАН	У ВАТРУ	ВЈЕШАЊЕ	ОСТАЛО	СВЕГА
ДЈЕЦА	2	35	1	78	146
ЖЕНЕ	48	65	10	55	178
МУШКАРЦИ	23	33	3	177	236
СВЕГА	103	133	14	310	560

ПОРОДИЦЕ СТРАДАЛЕ У СМИЉАНУ 1941.

ПРЕЗИМЕ	ЗАКЛАНИ	У ВАТРУ	У ЈАМУ	УБИЈЕН	ОСТАЛО	СВЕГА
ЛЕМАИЋ	35	23	13	57	57	134
ПЕЈНОВИЋ	15	50	11	39	39	121
РАЈЧЕВИЋ	5	31	3	17	17	56
ВРАНЕШ	2	6	11	29	29	48
БАСАРИЋ	12	2	2	33	23	39
СВЕГА	69	112	40	165	165	398

Извор: Хисторијски архив у Карловцу, Зборник 20. (1989.). Котар Госпић и котар Перушић у народноослободилачком рату 1941-1945. Страна 1132-1151. Карловац: Штампарски завод „Огњен Прица" Загреб 1989.

Поводом пројекта *Мрежа Николе Тесле – коначно и Тесла на својој мрежи* који је иницран у Теслином родном селу Смиљан, наш читалац Томо Радусин је упутио писмо: Министарству културе Републике Хрватске, Министарству за туризам Републике Хрватске, Хрватској удрузи за туризам и културне руте *Тур Култур*, Хрватској удрузи за туризам и рурални развој, Министарству регионалног развоја Републике Хрватске, Личко-сењској жупанији, Карловачкој жупанији, локалним самоуправама Озља, Скрадина, Шибеника и Министарству културе и информисања Републике Србије. Писмо преносимо у цијелости.

Својатајући Николу Теслу, који је и наш и ваш, дакле свјетски великан, не би смјели да поступате као да је Никола Тесла из неба пао, па није имао ни родитеље, ни сународнике, а на крају ни своју цркву, коју је његов отац тако предано љубио. Док у Смиљану имате бренд, искључиво посвећен Николи Тесли, а у самом Госпићу минирали сте Николин споменик и Милутинову цркву, коју сте претворили у прашину.

ЗАШТО НЕМА СПОМЕНИКА НИКОЛИ ТЕСЛИ У ГОСПИЋУ?

У тој цркви је Никола звонио и помагао оцу. Николин споменик још нема мјеста у Госпићу, искључиво из разлога што је Србин. Јесте ли заборавили, како се његова пропуцана глава са споменика котрљала у прашини? Ви на тај начин немате право на Николино име и на некакву културу европску коју помињете. Немате права, због зла којег су усташе нанијеле Николиним сународницима и огњишту Николином у којем сте цркву запалили. Промијенили сте јој изглед, само из разлога да не подсјећа на ону ружну слику, запаљене цркве из 1941. године.

Треба ли да спомињем наше претке, који су у најмању руку заједно населили простор Лике давне 1696. године? Треба ли да споменем Вилићане који су поред ваших славних предака били најзападнија брана у одбрани од Турака?

Треба ли да споменем Илију Смиљанића, поријеклом Србина родом из Пишаћа код Удбине, који погибе на Вучјаку 1654. године, којем је г. Гојтан однио кости 1934. године. Нема споменика Илија ни данас, а од њега нема ни једног старијег ускока у млетачкој одбрани у рату са Турцима. Није ли Илија био зид хришћанства пред надирућем исламу?

Или, да споменем свештеника Николу Узелца, који је у Косињу крстио и Србе и Хрвате (Лопашић – *Споменици Хрватске Крајине*, књига III 51.)

ОВАКО ЈЕ ЗБОРИО МИЛУТИН ТЕСЛА

А овако је говорио Милутин Тесла 2.10.1855. године: „Бога ми мога! Ништа ми тако свето није као црква моја и праотеческиј закон и обичај, и ништа ми није тако драгоцјено као слобода, благостање и напредак Народа мог и Браће..."

Написао је Милутин 26.11.1855. године и ово: „...кога посљедњег, готово сви учитељи овијех школа, да би хћели србског сахранити Бога". А промјеном изгледа цркве управо је то направљено.

Био је Милутин у коректном односу са Костренчићем, некадашњим жупником у Госпићу. У таквим односима да су се међусобно и замјењивали на предавањима вјеронауке у госпићкој гимназији. (Личка слога, 1.6.1937).

Треба ли да споменем текст под насловом: *Бачени у јаме Велебита – Учитељи, наставници и професори, архијереји и свештеници* Личке новине, 15.6.1989. године. Међу 51 свештеником баченим у јаметине Велебита, је и задњи свештеник из Смиљана Матија Стијачић.

Цркве су нам рушиле усташе, па комунисти, па 1991. екстремисти, а у том правцу идете и ви. А ево и како.

ЗНАТЕ ЛИ ЗАШТО ЈЕ СТРАДАО ПРОТА МАТИЈА СТИЈАЧИЋ?

Парохијски дом у Смиљану претворили сте у Николину родну кућу. Није то господо исто. У том дому поред Николе рађали су се и други. Родио се и Гено Илић 1863. године. Је ли то онда и Генина кућа? Или је то дом у којем је задњи свештеник Матија Стијачић становао. А управо он, пријатељ Николе Тесле је 1936. године нагласио: „Ово је дом у којем се родио Никола Тесла". Због овог става био је први на мети усташа и завршио међу 51 свештеником заувијек у њедрима Велебита.

И поред свега тога дирате у цркву, ту српску светињу Милутина Тесле или 528 је убијених парохијана ту на огњишту Николе Тесле.

Ви парохијски дом претвористе у нешто сасвим друго и тако сте наставили стопама комуниста који су нам цркве по Лици рушили. И они су говорили Теслина кућа, као да је он то наслиједио или купио. Промијенили сте и изглед цркве, на основу једне фотографије. Постоји и друга фотографија која говори потпуно супротно. Ту код цркве употријебили сте сва могућа стручна објашњења и археолошке стандарде, како би објаснили промјену звоника Цркве Светог Петра и Павла ту у Смиљану. Ту се држите стандарда, а у Госпићу рушите. Зар хумани мото, осјећај кривице или обавеза задњег опроштаја од мртвих, њих 560 не заслужује да се црква обнови у онаквом облику и изгледу, какву слику су ти несрећници однијели на онај свијет. Па у таквој цркви се крстило 146 дјеце, од којих је 32 заклано, 35 бачено у ватру, једно дијете објешено.

Упркос свим тим чињеницама и на нашу срамоту, ви сте мјесто четвртог највећег злочина у Другом свјетском рату претворили у бренд Николе Тесле. Не дате мртвима мира да у њедрима Велебита у миру почивају. Кажете ли дјеци, и вашем и било чијем нараштају, гостима, да ту доље леже невине сјени 146 нечијих дјечака и дјевојчица? Да је Никола жив и он би се тога стидио, јер је по свим питањима био скроман и тих човјек. Када је код вас у Загреб долазио 1892. године, није нагласио да је дошао из Гомирја. То се ни не наглашава. А долазио је код вас, на позив пријатеља, да се види са својима у главном граду Хрватске, између осталог да вам помогне савјетима око расвјете у граду Загребу.

ЛИЦЕМЈЕРНО ЈЕ ДА ЗАДЊЕ ПОЧИВАЛИШТЕ 560 НЕВИНИХ ЖРТАВА ПРЕТВАРАТЕ У „БРЕНД"

И ви му се тако одужујете. Тако му враћате. Како бисте ви реаговали да је све обрнуто? Има ли овај заборав везе са *Мрежом културе Европе*?

Није вам довољно да то светиште, задње почивалиште 560 невиних жртава, претворите у бренд. Кажете ли посјетиоцима да је ту некад живио народ, којег је неко плански потаманио као гамад.

Није вам ни то било довољно, већ хоћете Николу у ванземаљца да претворите, да се из Смиљана или Госпића успостави *Мрежа Николе Тесле*. „МРЕЖА КУЛТУРЕ ЕВРОПЕ" као да се ништа није догодило. А догодило се, да страшније не може бити.

Господо, имао је и Никола достојанство. Мислите ли да би он преко тога прешао. Било би довољно ово што сам до сада написао. Да не спомињем зло које су Хрвати усташе направиле у Смиљану. Како би тек Милутин Тесла реаговао. Пропао би у земљу, а не као ови данас, па дају цркву, парохијски дом, спомен костурницу и гробље на плодоуживање. Гдје то још има?

У СМИЉАНУ ЈЕ ПОЧИЊЕНО ВЕЛИКО ЗЛО НИКОЛИНОМ НАРОДУ

Господо, догодило се ту у Смиљану велико зло, које је нанијето Николином народу. Ту ружну истину, Косановић није имао снаге да пренесе Николи. Настојао је да Никола оде са лијепом сликом Богданића и смиљанског окружења.

Истина је та, ако не да нас мири, већ да нас као комшије или сусједе још више не удаљава. Удаљени смо доста. Истина је потребна нама, али и вама. Зато наводим, зло из Смиљана. Ни Никола вам такав заборав не би опростио.

У бившој општини Смиљан усташе су у Другом свјетском рату убиле 560 невиних жртва, и то:

– 103 дјеце од којих је 62 заклано, 35 бачено у ватру, једно дијете објешено.

– 178 жена је убијено, од којих је 48 заклано, 65 бачено у ватру, 10 је објешено.

– 236 мушкараца је убијено, од којих су усташе 23 заклали, 33 бацили у ватру, 3 објесили.

КРВАВИ СВЕТИ ИЛИЈА

Од 560 жртава 2.8.1941. на православни српски велики светац, на Светог Илију, убијено је 207 жртава, од којих 93 на Николином огњишту, у самом Николином Богданићу. Сљедећи дан је убијено још 90 жртава, а трећи дан 4.8.1941. године убијено је још 28 Смиљанчана.

Од 560 убијених 528 је убијених Срба и 32 Хрвата који су имали родбинске везе са Србима или су били из мјешовитих бракова.

Реците, како бисте ви реаговали, да се ради о Хрватима?

Поштована господо,

Сматрате ли и даље, поред овако поражавајућих показатеља који су у супротности са људским умом, за које нема одговарајуће ријечи, да је и даље ваша иницијатива за *Мрежу Николе Тесле* на мјесту и да то буде прва европска културна рута, која би стартала у Хрватској.

ТОМО РАДУСИН

Српско коло 1910: Част великом Србину Николи Тесли који није заборавио на своју српску крв

Загребачки лист *Српско коло* 1910. године објавио је текст којим јавља да је, како је нагласио, Србин Никола Тесла наслиједио од свог ујака, митрополита Николаја (Мандића), значајан иметак, те да је славни научник показао да ни у туђини није заборавио на своју српску крв тиме што насљедство није прихватио, већ је вриједну имовину донирао српској школи у Госпићу.

– Славни српски научењак Никола Тесла, који живи у Америци, наслиједио је сав иметак сарајевског митрополита Мандића, свога ујака, писало је у уводу текста загребачког листа.

Српско коло наглашава да овакав чин свједочи о части и родољубљу генија који није заборавио на српско поријекло.

– Но, он није хтио примити то насљедство, него га је поклонио за српску школу у Госпићу. Част великом Србину Николи Тесли, који ево и овим показује да није заборавио у туђем свијету на своју српску крв, објављено је у Загребу 25. фебруара 1910. године, у осмом броју поменутог листа.

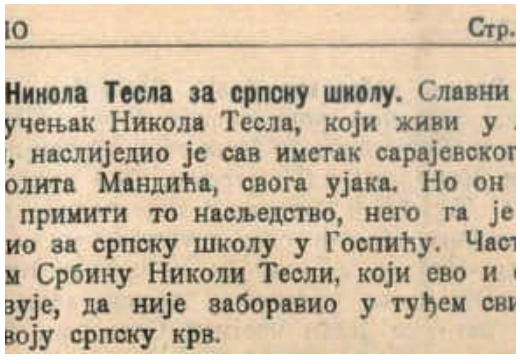
ио Стр.

Никола Тесла за српску школу. Славни
ученјак Никола Тесла, који живи у
, наслиједио је сав иметак сарајевског
олита Мандића, свога ујака. Но он
примити то насљедство, него га је
ио за српску школу у Госпићу. Част
м Србину Николи Тесли, који ево и
зује, да није заборавио у туђем сви
вој српску крв.

У БЕОГРАДУ ОДРЖАН ПОМЕН СТРАДАЛИМ СРБИМА 1941. ГОДИНЕ У САНСКОМ МОСТУ

СЈЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ ЂУРЂЕВДАНСКОГ УСТАНКА

» Ненад Урић, Драган Дивјак, свештеник Недељко Марјановић, Јово Добријевић, Недељко Маричић и Раде Кецман

У организацији Удружење Срба из општина Босанске Крајине у БиХ 15. маја 2020. године у Храму Светог Константина и Јелене на Вождовцу одржан је парастос Србима који су 9. маја 1941. године страдали у општини Сански Мост. Помен је служио протојереј ставрофор Недељко Марјановић.

ПРВИ ОРУЖАНИ ОТПОР ВЛАСТИМА НДХ

По ријечима предсједника Удружења Драгана Дивјака ово је била прилика да се Сањани подсјете Ђурђевданског устанка када су Срби из Кијева код Санског Моста одлучили да пруже први оружани отпор властима злочиначке Независне Државе Хрватске.

– Био је то први оружани отпор на територији окупиране Краљевине Југославије током Другог свјетског рата – истиче Дивјак.

До сукоба је дошло када су усташе у једној од акција под изговором „одузимања оружја" од Срба, дошле на Ђурђевдан, 6. маја 1941. године у српски дио села Кијево, у којем је неколико породица прослављало крсну славу. У кућама ових домаћина усташе су се понашале веома бахато, малтретирајући госте и понижавајући домаћине превртањем славских трпеза и ломљењем славских свијећа. Чак су и запалили кућу Ђурђа Домазета. Затим су ухапсили Марка Кондића и повели га његовој кући која се налазила на граници са сусједном Трамошињом. Кад су дошли до његове куће, из оближњег шумарка на усташе је изненада отворена пушчана ватра.

Чувши усташке пријетње дан раније у Санском Мосту, група угледнијих и одважнијих Срба из Трамошиње под вођством Остоје Кондића, српског добровољца у Првом свјетском рату, одлучила је да прикупи и оспособи наоружање у селу, као и да буде у приправности за случај да усташе нападну Трамошињу. Ова група се смјестила у шумарку изнад пута којим би усташе морале проћи ако би се запутиле у Трамошињу. Видјевши малтретирање Марка Кондића, они су отворили ватру и растјерали усташе.

Поновни усташки напад, само сад вишеструко бројнији, десио се истог дана послије подне, али је и он успјешно одбијен.

Вијест о сукобима са усташама у Кијеву брзо се проширила по околним српским селима што је за посљедицу имало да ова неформална група побуњеника већ сутрадан нарасте на око 400 људи.

ЊЕМАЧКА ОДМАЗДА

На молбу санског среског начелника Анте Меркадића усташке власти у Бањалуци обратиле су се 7. маја 1941. године њемачкој команди мјеста с молбом да њемачка 132. Пјешадијска дивизија упути своје снаге у Сански Мост јер је тамошње становништво „угрожено од остатка српске војске и четника".

Добивши потребне смјернице из Сарајева, командант 436. Пјешадијског пука наредио је њемачкој јединици стационираној у Приједору да у Сански Мост пошаље једну јачу патролу која би тамо завела ред и мир.

С обзиром да су у овом окршају била рањена три њемачка војника, командант 132. Пјешадијске дивизије генерал Синцених је одлучио да примијени одредбе Наредбе о поступку са Србима која је објављена 2. маја 1941, а њоме су команданти сектора били опуномоћени да без претходног испитивања и без судског поступка стријељају у најкраћем могућем року све мушкарце способне за оружје који се затекну у близини мјеста напада на њемачке војнике. У знак одмазде за напад на њемачке војнике генерал Синцених је наредио стријељање 27 заробљених младића из околине мјеста напада.

Тада су стријељани: Видовић Милош, Видовић Митар, Видовић Ђурађ, Видовић Миле, Видовић Марко, Видовић Јово, Видовић Божо, Видовић Владо, Видовић Ђурађ, Видовић Милош, Сојновић Петар, Сојновић Лазо, Ковачевић Урош и Ковачевић Остоја из Томине; Јовановић Душан, Шобот Петар, Каиш Драго, Стојановић Перо, Миланко Илија, Миланко Проле, Делић Милош, Прађа Вељко и Шобот Љупко из Лужана; Станисављевић Миле и Кнежевић Јово из Чапља; Везмар Ђуро и Мартиновић Јосип из Санског Моста.

Тијела стријељаних истог дана су објешена у градском парку како би послужила за ширење страха. Био је ово први масовни злочин над Србима у Санском Мосту.

ПОСЉЕДЊИ БЛАГОСЛОВ ОЦА ЂУРА ГРБИЋА

Дивјак прича како је, према наводима свједока ухапшени свештеник Ђуро Грбић покушао да упути посљедњи благослов Томљанима.

– Тада је услиједила дирљива сцена када су жртве поручиле свом свештенику да пренесу поздраве најближима – био је то њихов посљедњи поздрав – рекао је Дивјак.

Помен је служио протојереј ставрофор Недељко Марјановић који је подсјетио колико је битно чувати сјећање на претке.

Нека Бог свима да снаге, помолио се прота Марјановић, да народ преболи страдања.

– Никада не смијемо заборавити наше жртве, оне су обавеза према нашим потомцима да сачувамо наш идентитет на просторима гдје смо рођени и да поново васкрснемо – закључио је прота Марјановић.

Помену су присуствовали чланови главног одбора Удружења Јово Добријевић, Недељко Маричић, Раде Кецман и Ненад Урић.

ДРАГАНА БОКУН

Нема правде за убијене Србе из Пофалића

У нападу муслиманских јединица на сарајевско насеље Пофалићи у рано јутро 16. маја 1992. године убијено је око 200 цивила српске националности, а упоредо са ликвидацијом и протјеривањем српског становништва њихова имовина је опљачкана и спаљена. Некадашњи министар унутрашњих послова Републике Српске Зоран Ђерић изјавио је да је Министарство унутрашњих послова /МУП/ прикупило потребну документацију и поднијело кривичне пријаве надлежном Тужилаштву БиХ, али се већ дуги низ година по том питању ништа конкретно није урадило.

Предсједник Предсједништва Борачке организације *Илицански борац* из Источне Илице Горан Шеховац рекао је да је мучки напад припадника муслиманских паравојних јединица *Патриотске лиге* и *Зелених беретки* на Пофалиће отворио очи Србима који су живјели на подручју сарајевске општине Илица и који су успјели да се самоорганизују и пруже отпор нападу муслиманских фаланги. Према подацима Организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Сарајевско-романијске регије, још је непозната судбина 21 лица српске националности из Пофалића.

Према подацима којима располажу надлежни органи из Српске, а који су били доступни и медијима, напад на Пофалиће припремили су командант Територијалне одбране БиХ Хасан Ефендић и локални старјешина Територијалне одбране Идриз Салко. У акцији су учествовали одред *Пофалићи један*, чији је командант био Хабиб Идризовић, *Пофалићи два*, са командантом Јусуфом Лошићем и одред *Велешићи*, којим је командовао сада покојни Енвер Шеховић, док је на челу батаљона Војне полиције био Џевад Топић.

Злочин у Пофалићима однио је стотине живота, мада број никада није прецизиран јер су многи Срби с почетка рата тражили уточиште у већински српским Пофалићима, а многи се и данас воде као нестали. Од оних који су преживјели ову голготу, многи нису вратили своју имовину, тако да и нису у могућности да отворено говоре о страдањима својих најближих јер страхују од опструкције и негативних реакција сарајевских власти на захтјеве за враћање имовине.

У СУСРЕТ ПРАЗНИКУ СВЕТОГ ПАНТЕЛЕЈМОНА

Обнавља се село Вуковско код Купреса

На празник Светог Пантелејмона 9. августа ове године обиљежиће се слава Цркве Благовијести Пресвете Богородице и биће одржан други црквено-народни сабор у Вуковском код Купреса.

Село Вуковско налази се на источном дијелу општине Купрес ФБиХ. Ту се налази најстарији православни храм на Купрешкој висоравни подигнут 1860. године и посвећен празнику Благовјештења. Ова црква је за својих 160 година постојања неколико пута рушена и обнављана.

Како нам је испричао Милан Баришић на Боровом пољу (Боровој глави) 1941. године убијено је на свиреп начин 213 Срба из Вуковског, Ливна и Цетинске крајине. Како то бива у сваком великом злочину нађе се један човјек који преживи.

– Захваљујући том свједочанству 1990. године је извршена ексхумација и посмртни остаци су пренесени и сахрањени код Цркве Благовијести Пресвете Богородице. Након пада Републике Српске Крајине и Купреса 1995. године споменик подигнут у знак сјећања на жртве на Боровом пољу је срушен.

Са жељом да ствари врате у пређашње стање, група момака из Вуковска формирала је Одбор за обнову спомен-костурнице код Цркве Благовијести Пресвете Богородице гдје се налазе земни остаци 213 Вуковљака и Срба из Ливна и Цетињиске Крајине. Организациони одбор је најприје морао да уклони рушевине старог споменика како би се изградио нови.

– Радови на споменику су у току. Одбор је заказао 26. и 27. јула радну акцију током које ће се уредити простор око цркве и спомен костурнице. Очекујемо успјешну акцију како би све било завршено и уређено за освештавање споменика које ће се догодити на Светог Пантелејмона. Поред свештеника на Купресу, Марка Ђурића и Организационог одбора у акцију су се укључили и многи други честити Вуковљани.

Свети Пантелејмон је слава цркве и црквено-народни сабор. Кум славе је Божо Павловић, који је преузео славски колач од Милана Баришића који је био кум славе првог црквено-народног сабора, прошле године.

– Прошле године је сабор био успјешан, ове године се надамо да ће бити и успјешнији. У Сабор су укључене и наше комшије из Рилића који су, такође, дио парохије цркве у Вуковском. Као координатор и у име кума Боже Павловића и Одбора за организацију позивам све који могу да дођу на освештење костурнице и Сабора.

Домаћини припремају трпезу љубави и културно-умјетнички програм гдје је планирано да наступе народни гуслар Љубо Павловић, народни здравичар Драгиша Симић, пјевачка група *Синови Мањаче*, и КУД *Јањ* Стројице.

Поред обнове споменика и цркве, обнављају се двије куће, а у плану је да се обнове још неке.

ДРАГАНА БОКУН

ОБНОВЉЕН ДОМ У БУЂОВАЧИ

Да се не обнавља само у Вуковском, него и у Буђоваци доказ је Дом који је већим дијелом завршен и званично отворен за Духове.
Дом је обнављан у етапама, а сада је захваљујући Александру Лугоњи и његовим сарадницима покривен и пуштен у функцију.

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мицић

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветерани – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптанти из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједелачких насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500–5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршца која се састојала од осам кућа.

14.

» Зграда школе подигнута 1937. године

ТАНКОСИЋЕВО

Највећи велепосјед у Бачкој који је послије Првог свјетског рата био изложен процесу аграрне реформе био је велепосјед грофа Котека укупне површине 27. 879 к. ј. Посјед је обухватао политичке општине у Бачкој – Стари и Нови Футог, Кисач, Бачки Петровац, Бегеч и Гложан и политичке општине у Срему – Черевић, Нештин и Баноштор. Сјеверно од Новог Сада велепосјед је имао мајуре Ирмово, Ото мајур, Алпар, Хенриха и Марија мајур. На овом простору формирана је велика добровољачка колонија Степановићево састављена од колониста из Лике и Херцеговине, а на мајуру Мало Ормово код Кисача колонија Танкосићево коју су основали колонисти из Херцеговине, Црне Горе, Босне, Лике и Србије.

Словачко становништво Кисача, као словенско, било је корисник југословенске аграрне реформе послије Првог свјетског рата, и надијељено је земљиштем у статусу мјесних аграрних интресената, а у продужетку насеља формирано је од словачких становника Кисача ново насеље Нови Кисач у којем је у процесу колонизације било насељено 16 српских добровољаца и колониста. На колонију Нови Кисач наслањала се колонија Танкосићево гдје се у колонији налазио такође и извјестан број колониста – Словака из Кисача (20 породица). Тако је формирање колоније Танкосићево било сплетено са спровођењем аграрне реформе и односима са словачким старосједилачким становништвом у Кисачу.

ПЈЕШКЕ СТИГАО ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ У БАЧКУ

Мјештани Словаци насељенике у Танкосићеву називали су дођошима и између насељеника и домаћег становништва постојала је социјална дистанца. Међутим, било је позитивних, занимљивих примјера тог односа. Тако је добровољац Петар Мрдић из Ораховца код Требиња 1924. године дошао пјешке у Бачку из Херцеговине. У току ноћи стигао је у Кисач и није могао да настави до пустаре Мало Ирмово. Покуцао је на један прозор, домаћим Словак Јан Суђи увео је Петра у кућу. Нахранио га, дао му нешто да обуче, а његова жена Ана госту опрала је ноге. Сутрадан му је дао новац за неопходне таксе у општини.

Формирање колоније Танкосићево било је одређено великом мобилношћу колониста којима колонија није била прво насељеничко мјесто, а често ни посљедње. Први колонисти који су дошли на пустару Мало Ирмово били су Дамјан Рончевић из Жањевице код Гацка и Андрија и Марко Поповић из Дражљева код Гацка. Ђоко и Божо Парежанин из Паника код Билеће. Јефто и Филип Чучковић из Ораха код Билеће и Никола Вујовић из Лапља код Требиња дошли су на Мало Ирмово са мајура Чегрњак 7 км од Банатског Аранђелова којег су напустили због плавног и неквалитетног земљишта и честих болести које су владале на том мајуру. Породица Васе Кружевића из Жиљева код Невесиња прво је била насељена у Славонији, а породице Мирка и Драгољуба Анђелића из Дубочана код Билеће прво су биле настањене на мајуру Растина, код Сомбора, на самој југословенско- мађарској граници. Поједине добровољачке породице настањивале су се директно у колонију Нови Кисач, а да претходно нису боравиле на мајуру. Тако је Милан Гудељ из Жиљева код Невесиња купио кућу на граници старог села и Новог Кисача 1922. године преко пута жељезничке станице и на том мјесту отворио кафану.

Крсто и Перо Ковач из Батковића код Невесиња и Јефто Кашиковић из Врањске код Билеће такође су се директно населили у Нови Кисач. Милан Пашћан добровољац из Кисача надијељен је био земљом у атару Кисача, а у колонији Танкосићево доселио се и Сава Попин добровољац из бачког села Деспот Св. Ивана који је са два брата дошао из САД у српску војску.

Четрнаест колонистичких породица из Србије претходно насељених у колонији Ерђелија у Овче пољу 7. децембра 1926. године тражило је оснивање аграрне заједнице на пустари Мало Ирмово што значи да су се у току те године по расформирању колоније у Македонији због маларије доселили на Мало Ирмово. Послије 1937. године ови колонисти продавали су надијељено земљиште и куће и враћали се у родни крај у Србију у околину Лазаревца (Степојевац) и Смедерева (Сараорци).

НОВЕ МИГРАЦИЈЕ

Колонисти из динарских крајева такође су се крајем четврте деценије 20. вијека расељавали из Танкосићева. Радован Моштрокол из Додоша код Цетиња преселио се 1935. године у Петроварадин, Ристо Старовић из Самобора код Гацка пред рат такође је прешао у Нови Сад, а Марко Поповић 1938. године да би школовао дјецу преселио се у Бачки Петровац.

Ново насеље у формирању било је нестабилно услијед сталног покрета становништва, нових досељавања и расељавања и од 1935. године било је дио колонистичке општине Степановићево која је била удаљена 6 км, а непосредно везано за словачко насеље Кисач гдје су сахрањивали своје покојнике, одакле је долазио свештеник Жица Исаков. У селу Кисачу био је љекар, бабица, дућани, Зарија Ђоновић потомак добровољца из Брчела у Црној Гори играо је фудбал у сеоском клубу *Татра*, а Мирко Чучковић у клубу *Добровољац*, из Степановићева. Недовршеност градње колоније најбоље је изразио ревизор Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Лазар Капор у свом извјештају од 23. јуна 1931. године када је навео да су „неки на пустари Мало Ирмово, неки на колонији Нови Кисач, а неки граде куће у Кисачу".

ДОШЉАЦИ ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ, ЛИКЕ И БОСНЕ

Колонија се до 1936. године звала Мало Ирмово, а на приједлог Дамјана Рончевића и Марка Поповића добила је назив Танкосићево по мајору Војиславу Танкосићу црнорукцу, комаданту Рудничког четничког одреда и једном од организатора Сарајевског атентата на Видовдан 1914. године. Дунавска бановина својим актом од 25. септембра 1936. године потврдила је нови назив колоније. У општинском одбору Степановићева колонисти из Танкосићева имали су своје представнике који су заступали интересе колоније. Јануара 1935. године то су били Дамјан Рончевић, Божо Парежанин и Илија Јоновић колониста из Србије из села Сараорци код Смедерева.

Аграрна заједница на Малом Ирмову основана је 9. марта 1925. године. Јуна 1926. године одређене су парцеле за градњу кућа. Прву кућу у колонији изградио је добровољац Радован Моштрокол. Током 1929–1930. године трајала је градња кућа на колонији.

Према извјештају Лазара Капора од 23. јуна 1931. године аграрна заједница „има 30 чланова, већином добровољаца из Херцеговине, Босне и Лике. Неки су изградили врло лијепе куће које коштају 50.000–60.000 динара да то нисам видио ни на једној колонији." Исти ревизор двије године касније 25. априла 1933. године послао је извјештај који у другом свијетлу говори о стању у колонији: „Стање на колонији је врло тешко. Од усјева прошле године нису имали готово ништа, јер је рђа све уништила. Свиње су им поцркале, има доста подигнутих кућа, али нису потпуно довршене. Има их од набоја чији су зидови почели да попуштају. Једна кућа је подупрта дрвеним стубовима, друга кућа нема врата већ је затворена летвама, а породица се већ уселила. Кућа на колонији има 32" , 3. јула 1934. године извијестио је ревизор Савеза аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем Филип Пејовић.

Према извјештају од 25. септембра 1934. на колонији Мало Ормово живјело је 70 породица, очекивао се долазак још 70 породица, а у колонији дјеце школског узраста било је 60. Колонија није имала школску зграду, дјеца су ишла у школу у Кисач, колонија није имала задружни дом, цркву, свештеника, али он је долазио по потреби да врши своју дужност.

У новом насељу није било љекара, ни бабице, нити су долазили на колонију. Постојала су само два дубока бунара, а улице су биле неуређене и подводне. Насељеници су користили пољопривредне машине које су биле у рђавом стању и требало им је најхитније набавити 2 сијачице, 1 тријер, 6 плугова. Колонији је био потребан један нераст и један бик.

Према извјештају од 23. септембра 1938. године колонија је имала 60 кућа, али имала је и школу која је саграђена субвенцијом Дунавске бановине од 100.000 динара бескаматног зајма на 10 година. Школу је финансијски помагала општина Степановићево са 25.000 динара и 15.000 Министарство пољопривреде.

СУКОБ ДИНАРСКИХ И КОЛОНИСТА ИЗ СРБИЈЕ

Колонија Танкосићево настала је од мноштва завичајних и статусних различитости у процесу колонизације. Између динарских колониста и колониста из Србије који су стигли на пустару Мало Ирмово 1926. године из Македоније дошло је до међусобног трвења чија посљедица је била оснивање Друге аграрне заједнице у којој су били српски колонисти. У молби досељеника из Србије децембра 1926. године да формирају своју аграрну заједницу наведено је да „постоји раније образована добровољачка заједница, али ми у ту заједницу нећемо да ступимо јер то није стварна заједница већ је организација непоштених људи." На овакве констатације од нове групе досељеника Марко Поповић и Ристо Старовић упутили су писмо Савезу аграрних заједница за Банат, Бачку и Срем 22. децембра 1926. године гдје су констатовали: „Станоје Стојковић и другови скроз су непоштени јер само као такви могу се изјаснити непоштено о члановима ове заједнице… Они су транспортовани из Овчијег поља ђе им је држава била и куће подигла услијед чега су и држави и појединцима по свој прилици остали дужни велике суме новца… Јако су морално покварени. "

Колонија Танкосићево тако је пролазила тежак процес самоидентификације и градње препознатљивог локалног идентитета. Градња школе у колонији била је појава која је требала да хомогенизује завичајно и статусно разнолико становништво иначе врло мобилно.

Дјеца из колоније ишла су у школу у Кисачу 3 км што је нарочито било тешко у љетњим и зимским мјесецима када је пут био блатњав, а дјеца су имала оскудну одјећу и обућу. Досељеник из Црне Горе Радован Моштрокол понудио је своју кућу за потребе школе, али је Школски одбор у Кисачу 2. јула 1933. године одбио понуду јер се зграда налази у атару футошке општине. Општински одбор у Степановићеву дао је подршку градњи школе у Танкосићеву, а Просвјетно одјељење Дунавске бановине 7. маја 1935. године одобрило је подизање школе у колонији.

Тако је изграђена зграда од двије учионице, великим ходником и учитељским станом. Испред зграде школе било је травнато двориште са садницама воћа, башта и бушени бунар са пумпом за воду.

АЛЕКСА ТЕПАВЧЕВИЋ ПРВИ УЧИТЕЉ У ТАНКОСИЋЕВУ

Године 1936. упућен је захтјев КБУ испред општине Степановићево да се отвори једно одјељење школе на колонији Мало Ирмово са констатацијом да је издржавање одјељења и једног наставника обезбијеђено школским буџетом за школску 1936/37. годину.

Први учитељ у Танкосићеву добровољац из Казанаца код Гацка Андрија Тепавчевић почео је рад у школи у Танкосићеву 10. јануара 1937. године. Учитељ Андрија Тепавчевић основао је Народну књижницу и читаоницу у колонији, био је дјеловођа аграрне заједнице и радио је на просвјећивању насељеног становништва.

НАСТАВИЋЕ СЕ...

ПОСЛЕДЊИ ЈУНАК „ВЕЛИКОГ РАТА"

Ђорђе Михаиловић на бранику памћења

ПИШЕ: МИШО ВУЈОВИЋ

» Ђорђе Михаиловић вјерни чувар српског војног гробља Зејтинлик у Солуну

Умају је загазио десету деценију живота. Године су му одузеле снагу, вуку га повијеног ка земљи, хода помоћу штапа, али када се спусти у костурницу, међу дивове, у побједничком походу заувијек остале на вратима отаџбине, као подмлађен, доживљава препород. Враћају му се надахнуће и енергичност. Постаје онај стари чувар светих хумки, неуморан и предан у обављању свог узвишеног позива.

Сваки сусрет са Ђорђем Михаиловићем у човјеку отвара многа питања смисла савременог живота, односа и преокупације свакодневним тривијалностима. Борба за преживљавање често нас хвата неспремне да поклонимо мало пажње људима који свакодневно промичу поред нас, да неким осмијехом и лијепом ријечју разбијемо тмурне облаке или олују у нечијој души. Сусрет са сјенкама наших предака, палих за најузвишенији идеал – одбрану отаџбине, помјера и руши многе савремене конвенције и наметнуте норме односа међу људима. Зејтинлик је идеално мјесто да човјек мало преиспита сопствену гордост, обично еуфемистички упаковану у аутономију личности.

ЗА МЕНЕ СУ ЈУНАЦИ, А ПОЛИТИКА НЕКА ИХ ЗОВЕ КАКО ХОЋЕ...

Уз поклоњење тим великим дивовима, трајно настањеним у туђој земљи, палим у јуришима да ослободе отаџбину, сви одлазимо испуњени тихим поносом, испраћени топлим ријечима и сазнањима о многим званично прећутаним истинама. Одлазимо богатији за овог колоса, који је својим немјерљивим дјелом задужио цио српски народ.

Живим сликама приповиједа и вријеме враћа уназад. Скоро да нема нише (преграде) са обиљеженим посмртним остацима, да не зна из ког је мјеста, јединице, колико је имао година и гдје је погинуо тај „солунац". Након уласка у костурницу, изнад које се налази војничка црква, са старог касетофона пушта химну солунских ратника *Тамо далеко*. Топли и сјетни звуци пуне уске и хладне мермерне ходнике у којима је вјечни спокој нашло 8000 ратника, заједно са сахрањенима на гробљу којим је окружена костурница. (Република Грчка је ово земљиште бесплатно уступила српској држави на трајно кориштење.)

Званично је у пензији, али свакодневно дође да помогне свом насљеднику. Унутра, у костурници, ништа се није промијенило. Вијенци званичника чувају се деценијама, плакете, трофеји, дарови, фотографије храбрих учесника минулих ратова. Неке је морао да склони. Али само из видокруга, јер су и даље ту, само мало заклоњени.

– За мене су они јунаци. А политика нека их зове како хоће – категоричан је Ђорђе, убијеђен да за његовог живота овај пренатрпани декор јединственог српског простора, без политичких и граничних мђа, нико неће мијењати. Од великих војвода, Степе, Живојина, Петра, Путника, Штурма, мајора Гавриловића, војводе Вука, пјесника Милутина Бојића и Војислава Илића Млађег, до учесника најновијих ратова, сви су ту. Они који су стварали Југославију и они који су бранили посљедице распада те неприродне творевине.

ЦИЈЕЛИ ЖИВОТ ЧУВАР СОЛУНСКОГ ГРОБЉА

Ђорђе Михаиловић је чувар Српског војничког гробља у Солуну, званично од шездесете године прошлог вијека, незванично цијели живот. Ту је стигао као беба са оцем Ђуром, који је наслиједио првог чувара гробља, свог оца, солунског ратника Сава Михаиловића. Саво Михаиловић добровољац из Грбља – Бока Которска (обавезно нагласи Ђорђе), по окончању рата добија задужење да са својом јединицом ексхумира пуковска гробља дуж линије фронта.

Њега је наслиједио син, Ђуро Михаиловић оженивши Гркињу са којом је, осим Ђорђа посинка, имао још три биолошка сина. Међутим, Ђорђе је био његов вјерни пратилац и помоћник од малена, знао је да посјетиоце по презимену одведе до сваке хумке, исприча судбину сваког ратника сахрањеног под овим топлим братским небом. Ђуро је, одлазећи у пензију, 1960. године затражио од надлежних да га замијени Ђорђе, у то вријеме његова десна рука.

НИКАД НЕ НАПУШТА СВОЈЕ РАДНО МЈЕСТО

Оно што није забиљежено у филму и монографији, рађеним поводом 90 година Солунског фронта, за све вријеме снимања, укупно десетак дана, нисам успио да Ђорђа Михаиловића убиједим да оде са нама на ручак. Ни на тренутак у љетњем периоду није напуштао своје радно мјесто. Као монах исповједник, од јутра до сумрака сачекивао је и испраћао групе. Предаха није имао ни када оду. Тада би се дједа Ђоле латио баштенског алата, маказа, грабуља и, као борбени поредак, сређивао хумке ратника који су воздигли Србију до неслућених висина.

– Сада је сезона и не смије нико да дође на затворена врата – био је неумољив.

МОНАШКА ПОСВЕЋЕНОСТ ПОСЛУ

Још прије тридесетак и више година, због монашке посвећености послу, осјетио сам потребу да му се одужим на неки начин. Монографија *Чувар светих хумки*, са истоименим филмом, настала прије десет година поводом 90 година пробоја Солунског фронта, само је мали пазл у великом мозаику овог скромног човјека, који је овдје дочекао и испратио најзначајније људе и државнике земље настале управо на жртви оних чије хумке његује Ђорђе Михаиловић.

– Доста тога је прећутано у историји. Савезници су писали како је њима одговарало, и то је лажна историја. Они од почетка, петнаесте године, када су запосјели линије Солунског фронта, нису напредовали један метар. Посједовали су артиљерију 1900 топова, моћно наоружање, ситу и опремљену војску. Солунски фронт је помјерен тек када су дошли Срби са Крфа 1916. године. Рат је могао да се заврши послије освајања Кајмакчалана и пада Битоља, али су наредили да се стане – прича времешни Ђорђе.

Ту је главну улогу одиграо војвода Живојин Мишић. Он је из Струганика код Миоснице, Ваљево, али је и он Црногорац, његови су Каљевићи из околине Жабљака, село Тепца.

Он је одлучио да са пјешадијом крене на Кајмакчалан, гдје непријатељ, због конфигурације терена и висине, није имао озбиљнију концентрацију артиљерије.

ПОСЉЕДЊИ КАПЛАР ЈЕ УМРО ПРИЈЕ ОСАМ ГОДИНА

Данас званична историја пише да су савезници пробили Солунски фронт. Тачно је да је савезничка артиљерија дјеловала од Бугарске до Албанске границе, али је српска пјешадија на бајонет пробила фронт и стигла до Битоља. Те 1916. године, у јесен, погинуо је пуковник Војин Поповић, познатији као Војвода Вук, вођа четника.

– Ја знам шта се догађало. Разговарао сам годинама са солунцима који су долазили да обиђу своје ратне другове. Сви су носили униформе – Србијанци шајкаче, Херцеговци и Црногорци капе црногорске, Личани оне своје личке. Посљедњи солунац, др Наум Ђорђевић, живио је до прије осам година. Умро је у 102. години. Он је један од преживјелих 1.300 каплара.

Мисли чисте и бистре као љубав према палим саборцима његовог дједе, Саве Михаиловића, солунског ратника. Понавља да наши историчари морају презентовати, у правом свјетлу, шта се догађало на Солунском фронту, као обавезу према покољењима.

– Историја каже: погинуло милион и седамсто Југословена, а то су, у ствари, све били Срби – категоричан је Ђоле.

НЕ ТРЕБА ДИРАТИ АПИСОВЕ КОСТИ

Води нас да нам покаже гдје су похрањени остаци пуковника Драгутина Димитријевића Аписа, мајора Вуловића и Живка Малобабића, осуђених и стријељаних на Солунском процесу 1917. године, сахрањених као НН лица на другом крају Солуна, касније, под истим ознакама, пренијетих у спомен костурницу.

– Мени је отац рекао да је Апис донијет и стављен у 5027, мајор Вуловић у сљедећу 5028, до њега Малобабић у 5029. Сада хоће да преносе Аписове кости и да га рехабилитују. Да му подигну споменик. Зашта? Мислим да он треба да остане ту. Тако је Бог хтио, јер су и његове руке много крваве – убијеђен је дјед Ђорђе.

Прилази омања група младих људи са дјецом. Из Горњег су Милановца.

Шумадијска дивизија, констатује.

„Како се презивате?", пита дјед Ђорђе.

„Ђукановић", одговарају у глас.

„Ви сте из Црне Горе?!"

„Поријеклом", одговарају у глас.

„Више од пола Србије су поријеклом из Црне Горе. У костурницу су сахрањена два Ђукановића", показује дјед Ђорђе.

Млада жена пита има ли неки Мартиновић на гробљу?

„Мајка је од Мартиновића", рече, „То ми је ујчевина".

„И то су Црногорци из Бајица. Ујчевина краља Николе", као из топа узврати Ђорђе.

– Већина су овдје са црногорским презименима. И сад Мило Ђукановић тврди да није Србин. Нека дође овдје и пред овим светим гробовима то каже. Нека дође да чује своју историју. Он не зна или не жели да зна. Како може да каже да није Србин? Од скоро 8000 сахрањених, више од 50% су презимена из Црне Горе – прекорно ће Ђорђе.

– Овде је сахрањен капетан Бошко Булатовић, дјед министра војног, Павла Булатовића. Причао сам са Павлом и он ми је рекао да само из његовог коријена има 2.500 Булатовића, расутих свуда. Има Петровића, Радовића из Мораче, Бојовића из Андријевице, Вукотића са Чева…

ЗАУВИЈЕК ОСТАЈЕ СА СОЛУНЦИМА

Посљедњих година Ђорђа Михаиловића медији су сахрањивали више пута. Прије двије године тешко се разболио и предвиђања нису била оптимистична. Неко је јавио да се дјед Ђорђе упокојио. Из Министарства одбране Србије захтијевано је да се његово тијело до даљњег држи у хладњачи, да би се организовала сахрана достојна његовог живота и дјела. Конзулату су дате инструкције да припреме гробно мјесто у ком су сахрањени Саво и Ђуро Михаиловић. Ту ће и Ђорђе. Међутим, Ђорђе Михаиловић још има да служи хумкама светих ратника српских. Он ни данас не скида униформу.

Рођен је у Грчкој за вријеме Краљевине Југославије. Службовао је у вријеме СФРЈ, СРЈ, Србије и Црне Горе и сада Републике Србије. Неће далеко. Биће са Солунцима у вјекове вјекова. И тамо негдје далеко у непрегледном пространству вјечности гдје су умукнули давно ратови и топови, гдје лимун жут непрестано цвјета…

– Али када то одреди Бог! – каже, пратећи нас до самог излаза и подсјећајући да на прославу не смијемо закаснити. Сто година великог јубилеја, сто година Великог рата, сто година од најузвишенијег тренутка у новијој историји српског народа.

Данас је Ђорђе једина жива везе са тим временом. Стоји још непоколебљив на браику памћења и својом преданошћу свакодневно одаје почаст овим дивовима, који прославише свој народ. Можемо слободно рећи Ђорђе Михаиловић је уписан као посљедњи живи јунак Великог рата! А ми, потомци, ко смо ми?

Да ли смо достојни?

ВЛАДИКА ЈОВАН НА СЛАВИ МАНАСТИРА ОРАХОВИЦА

На Папуку прослављен Свети Николај

Празник Преноса моштију Светог Николаја Мирликијског, храмовна је слава Манастира Ораховица који се налази у самом срцу планине Папук. С вјерним народом, свештенством, монаштвом, и гостима, свету архијерејску литургију служио је Његово Преосвештенство владика пакрачко-славонски Јован.

– Видјели смо одједном како се и природа вратила у своју нормалу јер су се и људи мало успорили, успорили су свој ритам живота који је претерано брз, који меље и који уништава душе људске. Видјели смо да је породица са кућом и окућницом још увијек темељ људскога друштва. Она је довољна онолико колико је могуће да неко буде довољан самом себи и најмирнији је човјек који је био у могућности да све ово прегура у свом дому, са својом породицом и са окућницом. Такви људи су све ово много лакше подносили него они који су били затворени у бетонске зграде по великом градовима – истакао је владика Јован.

О манастиру брине игуман Павле који је ту светињу преузео прије три године дошавши из Острога. Отац Павле истиче да је манастир Ораховица мјесто изузетно погодно за монашки подвиг јер се налази далеко од ужурбаног и бучног живота у градовима.

– Овдје нема струје, али манастир има добру воду и далеко је од свакога насеља и било каквог свјетског метежа и буке и са одушевљењем сам примио благослов да дођем у ову светињу и бринем о њој. Надам се да ћемо уз помоћ свих ових људи, који овдје долазе прије свега да се моле Богу, обновити духовни живот у Епархији која је много страдала током времена. Не могу да кажем да је узрок њеног страдања у задњем рату, узрок је много дубљи и дуже је трајао, али сазрело је неко вријеме када су људи, након много много година вјеровања да могу да живе без Бога, схватили да је у Богу сила, снага и спасење и да једино уз Његову помоћ могу, не само да опстану него да и живе као људи и да стекну ту духовну снагу да могу да граде будућност – истиче настојатељ манастира Ораховица игуман Павле.

Све бива и све пролази, па ће тако проћи и ова несрећа са вирусом и народ ће се поново у великом броју окупљати у овој светињи која вјековима опстаје упркос свим недаћама и хировима времена.

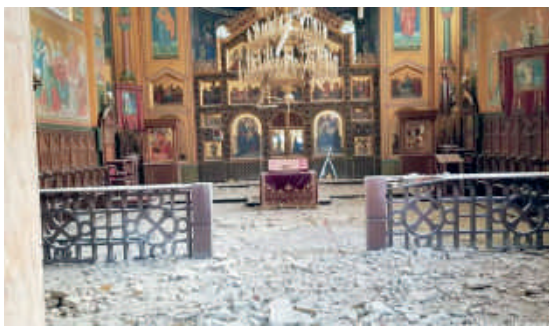

ПОМОЗИМО ОБНОВУ САБОРНОГ ХРАМА У ЗАГРЕБУ

Послије земљотреса, у ком је тешко оштећен Саборни храм Светог Преображења, Митрополија загребачко-љубљанска и Црквена општина Загреб покрећу пројекат обнове храма, како би православни житељи Загреба што скорије били у могућности да се врате редовном богослужбеном животу и како би Саборном храму био враћен пређашњи сјај.

Из Митрополије позивају све људе добре воље, да у мјери својих могућности, новчаним прилозима помогну обнову храма, путем рачуна у Сбербанци.

SWIFT/BIC: VBCRHR22

HR09 2503 0071 5100 0060 0

ВРИЈЕМЕ ОПОМЕНЕ И ВЕЛИКИХ ИСКУШЕЊА

У Бусијама обиљежена слава Светих Ћирила и Методија

Надалеко међу Крајишницима зна се да се на празник Светог Ћирила и Методија сви окупе на Бусијама. Међутим, ове године изостали су шатори, музика, и велики број окупљених.

– Лијепо је и под шатором се провеселити, али није то суштина живота – поручио је протојереј ставрофор Миле Јокић, старјешина Храма Светих Ћирила и Методија.

– На сву срећу на Бусијама смо из ових неприлика изашли неоштећени, нико се није разболио нити био заражен. Данашња литургија је прилика да благодаримо Господу што смо остали на ногама – рекао је Јокић.

Након турбулентних мјесеци, слава Храма је била још једна прилика за молитву, молебан за наше Србе у Црној Гори, али и присјећање на страдале у претходном рату.

Деветорица свештеника служила су литургију, у којој је учествовао црквени хор *Свети Јован Златоусти* и дјечји црквени хор *Анђелчићи*. Прошлогодишњи кум Лазо Пајчин је кумство предао Влади Ступару.

Након литургије уприличена је и трпеза љубави. Овогодишњи кум славе био је Владо Ступар са својом породицом супругом и троје дјеце, као и родитељима који су успјели да пређу границу и дођу из Шековића (Република Српска). Међу гостима је био и најпопуларнији пјевач међу Крајишницима Баја Мали Книнца који је за ову прилику отпјевао неколико пјесама.

У послијеподневним часовима служено је вечерње богослужење и молебан за спас српског народа и светиња у Црној Гори, након чега је одржан парастос свима онима који су изгубили животе бранећи своја огњишта у рату деведесетих година.

Прота Миле Јокић је рекао да овај вирус може да послужи као освећење.

– Удаљили смо се од Бога, и једни од других. Бојим се да то враћање неће потрајати, и да ћемо брзо заборавити шта нам се дешавало. Наш народ лако и брзо заборавља – рекао је протојереј- ставрофор Миле Јокић цитирајући ријечи патријарха Германа: „Иди мудро, не погини лудо".

Послије молебана, испред споменика у Бусијама одржан је парастос свим страдалим у претходном рату, бесједу је одржао професор на Богословији у Крки др Борис Милинковић.

– Не смијемо заборавити наше људе који су изгубили животе на бранику вјере, бранећи српско име, вјеру православну, бранећи огњишта своја. Није било лако кренути са огњишта. Вјерујем да они који су прогнали наш народ мисле да су побједници. Нису! Они су поражени, овај народ је побједнички јер носи у себи Господа и пашта и нажалост често и заборавља – рекао је за крај нашег разговора протјерејставрофор Миле Јокић. **ДРАГАНА БОКУН**

» Испред споменика код Храма у Бусијама одржан је парастос свим страдалим у претходном рату

ДУШАН ВУКОЈЕВИЋ МАРС ПОКРЕНУО ЛИСТ НАМИЈЕЊЕН СРПСКИМ БОРЦИМА

ПРЕДСТАВЉЕН ЧАСОПИС *СРПСКИ РАТНИК*

У Бусијама је, 24. маја 2020. године, у парохијском дому Храма Ћирила и Методија одржана промоција часописа *Српски ратник*.

Душан Вукојевић Марс, главни и одговорни уредник овог часописа и предсједник његовог издавача Хуманитарне организације *Српски ратник*, изразио је амбицију да овај часопис настави традицију листа *Ратник* који је излазио у 19. вијеку, у тадашњој Књажевини Србији.

– Наш часопис је интерно гласило ратних и мирнодопских војних инвалида, ратних ветерана и уопште свих људи који су имали било какве проблеме у ратовима од 1990–1999. године, на територијама гдје је живио српски народ или током рата и агресије на матичну земљу Србију. Због тога ћемо се бавити заштитом права свих наведених групација, као и на потенцирању чињеница које подстичу доношење и спровођење праведних и употребљивих закона од стране наше земље – поручио је Вукојевић.

Ово саборовање благословио је свештеник Миле Јокић, а затим се скупу обратила и Драгица Адамовић Годић, замјеница главног и одговорног уредника. Истакла је да је уложено много труда како би свјетлост дана угледао овај лист, а да упркос низу недаћа које су пратиле његово излажење, укључујући и актуелни вирус короне, одштампана су два броја.

Она је позвала присутне да потпишу петицију да се једна улица на Бусијама назове именом др Миодрага Лазића, хирурга из Ниша, који није успио да побједи корону, а прошао је сва ратишта деведесетих од Крајине преко Републике Српске до Косова и Метохије.

» Чланови редакције *Српског ратника*

Први број часописа *Српски ратник* штампан на 64 стране представио је његов уредник Душан Вукојевић истичући да овај лист има веома важну мисију у његовању и очувању српског језика и то на свим просторима гдје су Срби живјели и гдје сад живе.

Други број представио је технички уредник овог часописа Душко Дејановић апострофирајући фељтон о Драгољубу Јеличићу (1901), младом Кордунашу, који се као дјечак с пушком у руци борио у Првом свјетском рату и за то био награђен двоструком златном медаљом за храброст које му је уручио лично краљ Петар.

Пригодним ријечима, присутнима се обратила и Бојана Вучић задужена за културну рубрику. Она је нагласила да је *Српски ратник* право мјесто у коме би се могле наћи многе неиспричане приче, попут необичних судбина људи којима је злочиначка акција *Олуја* била прекретница у животу.

Тридесетак присутних на промоцији поздравио је и старјешина Храма Ћирило и Методије, Миле Јокић, истичући да ако човјек нешто жели и хоће, ако је упоран и истрајан, он у томе и успијева. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

ЈУБИЛЕЈ ДУБРОВАЧКИХ СРБА: 230 година од оснивања православне црквене општине

Српска православна општина у Дубровнику ове године слави два значајна јубилеја – 230 година од куповине имања са палатом од насљеднице Саве Владиславића, на коме је подигнут храм и 220 година од освештања које је обавио мостарски митрополит Ананије.

У љубави према овом јединственом граду уграђени су безбројни напори толиких његових поклоника, који су припадали не малој поворци заљубљеника старог Дубровника.

Сваки од њих знао је готово све о знаменитостима Републике Св. Влаха, мада су им интересовања била усредсређена на архитектуру, сликарство, књижевност, историју, храмове и самостане или стара дубровачка гробља. И поред многих хроника, студија, приручника који говоре о прошлости града – републике, остало је мало познато да се међу његовим знаменитим споменицима налазе и три православне цркве.

» Црква Светог Георгија на Посату

» Црква Светог Михаила на Бонинову

» Храм Благовјештења у Старом граду

НЕОСТВАРЕНА ЖЕЉА ЈЕЛЕНЕ ХРАНИЋ ЂЕРКЕ КНЕЗА ЛАЗАРА

Иницијативе за подизање православних храмова на територији Републике потичу из средњовјековних времена.

Најранији подаци помињу 1434. годину, када је босанском војводи Сандаљу Хранићу обећана дозвола за градњу православне цркве и уточишта за немоћне унутар зидина града. По изненадној Сандаљевој смрти, његова удовица Јелена, ћерка кнеза Лазара, мислећи о својим посљедњим годинама намјеравала је да у Дубровнику подигне малу цркву, у којој би била и сахрањена. Међутим, Дубровчани су и Сандаљеву удовицу одбили. Као разлог наведено је како је за овакве молбе потребно папино одобрење.

Послије великог земљотреса 1667. православни живаљ из градског залеђа (600 породица) понудио је 2.500 златника годишње да се населе на територији опустошене Републике. Уз понуду се помињу и посланице Стјепана Градића, библиотекара у Ватикану, које доказују да је Сенат водио договоре са херцеговачким Србима да населе Дубровник, а католички свештеник Брња Ђурђевић предлаже да се досељеницима дозволи и подизање православног храма. Сенат је одбио овај приједлог бојећи се да католици „из удобности", како о томе пише Коста Војновић, „не би одлазили у ту цркву, те на крају и коначно прешли у њу".

РЕПУБЛИКА ПОПУСТИЛА ПОД ВЕЛИКИМ РУСКИМ ПРИТИСКОМ

Половином 18. вијека из Херцеговине се на територију Дубровачке републике доселила православна породица Владиславић, која је на Посату имала имање и кућу. Сава Владиславић, истакнути члан ове фамилије, дворски савјетник руског цара Петра Великог, био је у прилици да Дубровчанима у Русији чини услуге. Владиславић је био дубровачки ђак, пријатељ многих угледних племића и сенатора, којем су се, по старом дубровачком обичају, и стиховима обраћали.

Као посланик руског цара, он је одлучио да затражи дозволу да на свом имању на Посату подигне гробницу и цркву, како би се у њој служило за мртве. При том, он је на адресу дубровачке владе донио личну цареву поруку у којој се захтјева да се „свим његовим оправданим жељама и молбама учини задовољење". Међутим, Сенат је и овог пута био одлучан да не дозволи подизање храмова друге вјере сем католичке.

У току Руско-турског рата (1769–1775), Русија је Дубровачку републику прогласила непријатељем, а руски адмирал гроф Орлов почео је да запљењује дубровачке бродове, а пријетио је и опсадом града. Став републичких власти се промијенио, па тутори Српске православне општине 1790. купују имање са палатом од насљеднице Саве Владиславића, на којем подижу храм посвећен великомученику Георгију.

Црква је освештана 1800. од стране мостарског митрополита Ананија, а 1803. додат јој је и звоник. Она је постала први православни храм у Дубровнику.

КУЋА САВЕ ВЛАДИСЛАВИЋА ПРЕТВОРЕНА У ЦРКВУ

У строгим правилима Дубровачке републике према припадницима других конфесија, крије се и специфичан изглед ове цркве. Као ни синагога која се налазила у самом средишту града, ни православна црква (као некатоличка богомоља) није смела имати препознатљива спољна обиљежја. Тако су у складу с тим изведене само основне преправке. Куповина куће Саве Владиславића и њено претварање у цркву, као резултат вишегодишњих настојања за слободом култа, била је толико важна да се од те године (1790) рачуна оснивање Српске православне црквене општине у Дубровнику.

Сљедећи период када се јављају иницијативе око подизања новог православног храма, одвија се током прве три деценије 19. вијека. По доласку Француза и паду Дубровачке републике (1808), укинуте су све феудалне привилегије и прокламована је грађанска равноправност и слобода вјероисповијести. Већ 1809. основана је самоуправна српска епархија у Далмацији, са сједиштем у Шибенику, чиме је Наполеон одобрио захтјеве црквено-народне скупштине. По пензионисању фанариота Венедикта Краљевића, за далматинског епископа је по Стратимировићевој наредби постављен Јосиф Рајачић.

ДРУГИ ХРАМ ПОДИГНУТ У ВРТУ КОНТЕСЕ ЈЕЛЕНЕ ПУЦИЋ СОРКОЧЕВИЋ

Четврт вијека прошло је од подизања цркве на Посату, а црквено туторство је упутило молбу аустријским властима за подизање новог храма.

У молби се истиче да је Храм Св. Ђорђа постао мали за бројне вјернике, као и да су парохијани спремни да поднесу читав терет изградње друге цркве. Туторство склапа уговор са контесом Јеленом Пуцић Соркочевић, за куповину врта опасаног зидом, куће и других здања који се налазе на Бонинову.

На овом мјесту 1830. почињу радови на подизању цркве посвећене Светом Арханђелу Михаилу, која представља други православни храм у Дубровнику.

Најзначајнију улогу приликом подизања ове цркве, која је завршена 1837. године, имао је дубровачки парох Ђорђе Николајевић, рођен у сремском селу Јаску, у свештеничкој породици. По завршетку богословије у Сремским Карловцима, Николајевић је једно вријеме учитељевао у Иригу, а онда је 1829. дошао у Дубровник. Био је члан Друштва српске словесности у Београду (данас САНУ) и почасни члан Матице српске у Новом Саду.

ЊЕГОШ ПОКЛОНИО ПРЕСТОНЕ ИКОНЕ

Занимљиво је да је при опремању Цркве Св. Михаила на Бонинову, Управи дубровачке општине савјетом и набавком помогла Српска православна црквена општина у Трсту, одакле су набављена гвоздена врата, звоно, свијећњаци. За иконостас овог храма, двије престоне иконе које су биле поручене у Одеси од иконописца Андреја Жукова, још 1835. поклонио је црногорски владика и књижевник Петар II Петровић Његош.

Економски напредак Српске православне општине у Дубровнику временом је све очитији. Уз финансијску моћ подразумијевала се и већа улога у друштвеном и политичком животу, тако да Дубровник посљедњих деценија 19. вијека постаје значајан културни и политички центар Срба на Приморју. Послије дозволе добијене од власти Срби су у граду могли да подигну и трећи храм, али се ништа по том питању није предузимало.

Са иницијативом трговца Божа Бошковића започиње велики и значајан посао око градње саборног православног храма у Дубровнику. Он је својом пословном умјешношћу успио да од Владислава Гучетића купи зграду под именом *Стари театар*. Како је овај објекат био мањих димензија, одлучено је да се од барона Франа Гундулића купе три куће с вртом и на овом простору сагради црква. Темељи новог храма освештани су 21. маја 1871, а радови на саборној цркви окончани су 1877. године.

ГРАДЊУ ТРЕЋЕГ ХРАМА ПОМОГАО И АУСТРИЈСКИ ЦАР ФРАЊО ЈОСИФ

Одмах након освештавања камена темеља договорено је да се за наставак градње узме зајам код српских трговаца у Трсту, који су имали родбинске везе с Дубровником, на шта су се Александар Опуић, Јово Шкуљевић и Александар Ковачевић одмах одазвали. Помоћ је добијена и од двора цара Фрање Јосифа, а затим и од далматинске владе. Многи су помагали заузимањем и утицајем, као новоименовани бококоторско-дубровачки епископ Герасим Петрановић, књижевник Стефан Митров Љубиша, архимандрит Нићифор Дучић из Београда и бројни други.

Иако је црква била у потпуности завршена 1877, вјерници и управа парохије стално су бринули о њеном одржавању и украшавању. Године 1906. обављене су поправке дотрајалих дрвених клупа и намјештаја, а 1907. набављено је неколико нових одежди од реномиране специјализоване радионице Николе Ивковића из Новог Сада. У оквиру планова о даљем уређењу ентеријера, 1908. вођени су преговори са Влахом Буковцем око израде сликарских декорација цркве, али је велики мајстор због обавеза на Академији у Прагу одустао од радова.

СИНИША КОВАЧЕВИЋ

140 ГОДИНА ЦРКВЕ СВЕТОГ ГЕОРГИЈА У ДВОРУ НА УНИ

Црква Св. Георгија у Двору саграђена је у веома кратком року 1880. године. О томе свједочи повеља пронађена у јабуци торња приликом обнове цркве 1957. године. У повељи се помиње да је крст на торањ цркве стављен 17. септембра 1880. године и да је за зидање цркве барон Фрањо Филиповић из Загреба дао 12.000 форинти. Његова помоћ била је пресудна за овако брзо подизање дворске цркве. Још марта мјесеца исте године црквена општина у Двору тражи нека упутства у вези са грађењем цркве и њеног положаја на предвиђеном земљишту, да би у року од шест мјесеци она била потпуно завршена. Већ идуће године црква је добила репрезентативни иконостас, што иначе није чест случај.

Црква у Двору својим архитектонским особинама и вриједности није представљала неко значајно остварење. Посебно је испољена неинвентивност у обликовању спољашњости, гдје је до изражаја дошла жеља за чистим функционализмом и практицизмом. Масивни зидови урађени су класицистичком сувоћом и строгоћом и немаштовитом профилацијом. Историцистичка тежња Срба у Двору није усмјерена у правцу тражења модерних и савремених рјешења већ у фонд стереотипних облика цркава подизаних по Банији средином 19. стољећа. Има се осјећај да је овдје употријебљен предимензионирани типизирани пројекат неке крајишке цркве. Једнобродна грађевина петоугаоне апсиде имала је једноставно прочеље с класицистичким порталом, изнад њега великим окулусом, угаоним пиластрима и ниским звоником са завршетком у облику пирамиде. Чисте површине и једноставна форма нису побуђивале јачи естетски доживљај. Тога су били свјесни приликом обнове 1957. године, јер су њоме битно промијенили спољашњи изглед цркве, а посебно западног прочеља.

Изгубила се хоризонтала кровног вијенца, потпуно је измијењен звоник, а редефиниране су и остале површине. Обнова је изведена по угледу на Цркву Св. Петке у Јаворњу. Западно прочеље има пластично извучен средишњи дио на који се наставља звоник, готово идентичан оном у Јаворњу, једино нема лантерне на врху. Класицистички портал је барокизиран, а испод кровног вијенца додате су аркаде. Угаони пиластри су задржани и заједно са осталим додатим декоративним елементима дају слику разиграније зидне површине. Изгубио се велики окулус и њега је замијенио прозор једнако широк као и портал. Површине бочних зидова редефиниријом прозора у правцу повећаног пластицитета добиле су другачији изглед и додавањем сјеверног портала у истом облику и величини као и главни. Обновом је потпуно промијењена визура цркве. Тромост зидних површина замијењена је пластичном, декоративно богатом и сликовитом површином.

Унутрашњи простор дефинисан је крајње функционално с плитким пиластрима као декоративним детаљем. Олтарски простор веома је функционално прилагођен литургијским потребама, простор наоса је веома пространи, да би тиме простор припрате остао доста мали.

МАРКО МИЉАНОВИЋ

ЦРКВЕНИ СПОМЕНИЦИ ДВОР НА УНИ ОД ПРИЈЕСЛАВЕНСКОГ ДОБА ДО НАШИХ ДАНА

» За зидање ове цркве барон Фрањо Филиповић из Загреба дао је 12.000 форинти

МАЛИ ЈУБИЛЕЈ - БАЛОТЕ У ОПШТИНИ СТАРА ПАЗОВА ПОСТАЈУ ТРАДИЦИЈА

» Душко Дукић, један од организатора

» Миленко Новаковић, Јовица Кнежевић и Чедо Покрајац

» Ненад Шуша, Рајко Дупор, Јово Кнежић и Недељко Топић

ОДРЖАН 5. ВИДОВДАНСКИ ТУРНИР У БАЛОТАЊУ У НОВИМ БАНОВЦИМА

У насељу *Бановци–Дунав* у Новим Бановцима, 14. јуна 2020. године, одржан је традиционални турнир у балотању на коме су учествовале 24 екипе.

Била је то прилика да се окупе пријатељи који су дошли из Београда, Суботице, Бачке Тополе, Болеча, Адица, Новог Сада, Калуђерице, Панчева…

Овом турниру присуствовали су народни посланик Миодраг Линта и предсједник општине Стара Пазова Ђорђе Радиновић.

У име организатора Душко Дукић је захвалио предсједнику општине Ђорђу Радиновићу захваљујући коме се већ пету годину у низу одржава овај турнир.

» Миодраг Линта и Ђорђе Радиновић

» Дио атмосфере са турнира у Новим Бановцима

ПРИЧАЛО СЕ О ОТКУПУ СТАНОВА

Ово је била прилика да се осим о спорту прича о проблемима свакодневице. Домаћини су исказали захвалност Миодрагу Линти, предсједнику Одбора за дијаспору и Србе у региону, који се годинама труди да се станови који су изграђени још 2008. године у склопу СИРП програма, као донација италијанске владе, откупе по што повољнијим цијенама. Линта је присутне обавијестио да је упутио писмо предсједнику Вучићу у коме је истакнуто да је у Србији изграђено преко 4.000 стамбених јединица за избјегла лица од којих 3.500 корисника има право откупа, а осталих 530 немају.

– Предложио сам да се донесе уредба од стране Владе којом би се омогућило да станари добију право двоструког откупа, односно да имају попуст према важећем Закону о избјеглицама, као и попуст од стране локалних самоуправа. Линта је тражио да се у цијену откупа урачуна и кирија коју су корисници до сада плаћали.

Линта је захвалио предсједнику општине Ђорђу Радиновићу.

– Локална самоуправа у Старој Пазови је увијек до сада давала добар примјер разумијевања проблема на које су прекодрински Срби наилазили. Радиновић је најавио да је општина припремила уговоре за 169 станова у Старој Пазови.

– Обећавам да ће ускоро бити понуђени уговори за откуп станова. Држећи се законских оквира трудићемо се да буду најповољнији – рекао је Радиновић.

Након озбиљних разговора фокус је био усмјерен на што боље спортске резултате. Такмичари су имали изузетне услове за игру. За покошену траву и беспријекорно припремљен терен побринуо се Милан Павасовић Чаруга.

– Четири дана сам долазио и спремао терен. Увијек се радујем када нам дође много екипа, и наше дружење потраје до дубоко у ноћ.

У паузама између мечева екипе су се опуштале играјући бришкуле, а није изостао ни врхунски роштиљ за који се побринуо Дмитар Гавран звани Мрк. Завичајна атмосфера била је присутна свуда, а учесници су знали да искажу захвалност Велибору Мирчетићу, главном организатору овог турнира.

ПРОМИНА НАЈБОЉА

Побједник турнира је екипа *Промина* која је играла у саставу: Миленко Новаковић, Јовица Кнежевић и Чедо Покрајац. Друго мјесто заузела је екипа *Печењара Шуша* (Ненад Шуша, Рајко Дупор, Јово Кнежић и Недељко Топић), док је треће мјесто заузела домаћа екипа *Корда* из Бановаца (Стево Ињац, Никола Корда и Марко Суботић).

На турниру су још учествовале екипе: Адице I и II, Нови Сад, Руменка, Суботица, Бачка Топола, Болеч, Повратници (Болеч), Батајница I и II, Печењара Шуша, Корда (Бановци), Бановци југ, Чаруга (Н. Бановци), Панчево I и II, Станишић, Банатско Ново Село, Ђурица, Бановци, Чистоћа (Стара Пазова), АГБ Бановци, Вујо, Равни Котари.

ДРАГАНА БОКУН

Одржана 12. ликовна колонија на Бурдушевом брду код Кљајићева

У организацији Удружења виноградара и воћара Висови и ове године 7. јуна на Бурдушевом брду код Кљајићева одржана је ликовна колонија на којој је учествовало тридесетак сликара.

Гости су поред предивних призора на сликарском платну могли уживати и у воћњацима и виноградима, домаћем вину и ракији.

Међу умјетницама су биле Мара Шупица, Љубица Кнежевић и Бранка Панић које се радо одазивају на позиве да учествују у колонијама.

– Идемо гдје год нас позову, волимо да сликамо, да се дружимо и размјењујемо искуства. Чинимо и себи и другима живот љепшим. Нама овдје није битно ни како се зовеш, ни како изгледаш, или које ти је боје кожа, овдје нас све повезује умјетност – рекла нам је Бранка Панић из Удружења ликовних стваралаца *Ликовна група 76*. Она је и прави доказ да никад није касно за почетак, јер се сликању посветила тек са 65 година.

» Учесници колоније

Пензионисани полицајац Љубомир Јаковљевић сматра да свако треба да се упусти у авантуру са сликарским платном и четкицом.

– Немојте говорити дјеци да не знају. Нека покушају, доћи ће до рутине. И мени би учитељица рекла, „мора се од нечега почети" – оптимистично савјетује Љубо.

Јадранка Наранчић Јаца каже да увијек воли да послуша савјете других. Након породичне трагедије коју је доживјела 2004. године уточиште је пронашла у сликању.

Стана Либић је сликала са шпатулом, што је њен начин стварања „експресионистичких слика". На колонији је учествовала и Ана Илић Пањковић дипломирани дизајнер за текстил и одјећу која је заправо ту од самог оснивања. Власница је занатске умјетничке радионице *Рустикана* у Сомбору.

– Имам своје предузетништво за ткање, осликавање и вез. Град Сомбор је у сарадњи са Етномрежом направио ревитализацију стапарског ћилима. У Бездану имамо јединствену ткачницу дамаста из 1873. године. Мислим да би требало да имамо више свијести о значају нематеријалне културне баштине.

На колонији су учествовали још Здравко Бороје-вић, Касим Либић, сарајевски сликар Мирза Ајкунић, Милорад Рађеновић, Верољуб Павић, Исмаил Обралија, Снежана Мишовић, Драган Симић, Радомир Медић, Сања Медић, Слободан Веселиновић, Верица Чупић Јошић, Љиља Недељков, Небојша Шешум, Валентина и Александар Ганић, Данијел Перишић, Јене Вишинка, Брацо Крулић, Жарко Ђукић, Светлана Младић, Миодраг Ивановић, Милић Михајловић, Дарио Узелац, Снежана Блануша, Антун Крулић, Бранко Маравић.

Чланице Удружења жена *Рубац* из Кљајићева су припремиле укусне уштипке. Ове даме су активне током цијеле године. Организују и такмичење у прављењу паленте, а скоро ниједна манифестација у Кљајићеву и околини не прође без њихових колача…

Наш домаћин Бранко Шоштарић Шоле са својом екипом се у сваком тренутку побринуо да удовољи жељама умјетника што је довољан разлог да се сваке године радо поново одазову.

ДРАГАНА БОКУН

ПОМЕН У МАНАСТИРУ КРУШЕДОЛ ОДРЖАО ЖАР МАНИФЕСТАЦИЈЕ КРУШЕДОЛСКА ЗВОНА

Владика Василије: Усташе, Нијемци и НАТО пакт ударали су на свето биће Србиново

» Вељко Вукелић, Божо Стјепановић, Душко Ћутило, Жељко Машић, Милојко Будимир, Миле Боснић, Михајло Тишма, Ђуро Куљанин и Јово Дробњак

» Помен је служио владика Василије

Завичајни клуб *Славонија* из Инђије и Асоцијација избјегличких и других удружења Срба из Хрватске и ове године се потрудио да се одржи манифестација *Крушедолска звона* која већ 20 година окупља Србе Крајишнике и подсјећа на тешка страдања нашег народа током XX вијека.

Ограничени због пандемије корона вируса ове године без стандардног културно-умјетничког програма Крајишници су се 30. маја окупили на помену који је у манастиру Крушедол на Фрушкој гори служио владика сремски Василије.

Он је нагласио да су усташе, Нијемци као и НАТО пакт ђаволским насртајима ударали на свето биће Србиново.

– Све су то непријатељи српског народа и морамо их именовати. Да смо одржавали од почетка сјећање на српска страдања, можда нам се не би исти злочини понављали деведесетих година. Стално уђуткивани, скрајнули смо са пута истине, и ишли у сигурну смрт – рекао је владика Василије изразивши захвалност Вељку Вукелићу и свим осталим организаторима *Крушедолских звона* што српске жртве данас нису заборављене.

Помену је присуствовао и директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило.

– Фонд пружа подршку манифестацијама у којима се сјећамо страдалих. То је начин да будемо солидарни и покажемо заједништво – рекао је Ћутило и нагласио да су управо *Крушедолска звона* једна од најзначајнијих манифестација у Војводини у којима се његује традиција сјећања.

Предсједник Организационог одбора *Крушедолских звона* и Завичајног клуба *Славонија* из Инђије, Вељко Вукелић је заслужан што ова манифестација има континуитет.

– Најважније је да се жар не угаси, односно да се одрже литургија и парастос, а из објективних разлога – епидемије, није било могуће правити скуп какав смо правили претходних година.

Сљедеће године планирају да направе велико сабрање и да се масовно помоле за душе страдалих.

– Народи који не памте своју прошлост осуђени су да је понављају – наглашава Вукелић.

Милојко Будимир налази се на челу Асоцијације избјегличких и других удружења Срба из Хрватске који гаје културу сјећања, и већ 14 година то раде у манастиру Крушедол.

– Због поплава 2014. године није одржан Крушедолски сабор, а ове године због епидемије имамо само литургију. Молим Господа да нам се овакве ствари више не дешавају, надамо се да ће доћи боља и срећнија времена да се бар један дио нашег народа врати на просторе гдје смо живјели. Захвалио бих се нашем свештенству који чувају вјеру и простор наших вјековних огњишта.

ДРАГАНА БОКУН

» Славко Јекнић, Вукојица Сандић и архимандрит Стефан Вучковић

Гусларска школа *Сандић* прославила крсну славу

На дан словенских просвјетитеља Ћирила и Методија Гусларска школа *Сандић* је обиљежила славу.

– У нашој школи поред свирања гусала учимо младе људе шта су праве вриједности, домаћински, људски манири, традиција. Неки полазници долазе из комунистичких породица у којима се није славила слава, нити су дјеца крштавана. Од када је школа почела са радом 20 ученика је крштено, а више од 30 младих људи почело је да слави славу – прича домаћин и оснивач ове школе Вукојица Сандић.

Школа је почела са радом 6. марта 2010, а славу су установили 2011. Отац Стефан Вучковић архимандрит манастира Велика Ремета је духовник школе гусала.

Ове године су додијелили и захвалнице, пријатељима и сарадницима школе. Архимандриту Стефану Вучковићу, Милану Вуковићу, Милану Марићу, Младену Терзићу, Горану Стевановићу, Ђорђу Станишићу, Славку Јекнићу, Драгиши Вујовићу и Радовану Талијану.

Поред Београда Гусларска школе *Сандић* је отворена и у Новом Саду, Бијељини, Прибоју на Лиму, Златибору, Ужицу и Пријепољу. Најмлађи полазници имају око 4, 5 година, а горња старосна граница не постоји.

– У нашој школи не учимо само гуслање и пјевање. Учимо о историји културне традиције, вјере, обичаја, учимо их здравице, тумачимо стихове – рекао је Сандић који често гостује на разним манифестацијама као здравичар.

Током љета организују се гусларски кампови. Ове године ученици су уживали у љепотама Златибора и етно села Станишић.

– На камповима гусламо по 7, 8 сати са паузама, гађамо луком и стријелом, јашемо коње, палимо логорску ватру. Камп траје 5 дана. Трудимо се да младима приближимо овај свети инструмент и епски десетерац.

ДРАГАНА БОКУН

САСТАНАК ИО УДРУЖЕЊА СРБА БОСАНСКЕ КРАЈИНЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

Дивјак: Неопходна канцеларија за Србе у региону

У Београду је одржан састанак Извршног одбора Удружења Срба Босанске Крајине у Федерацији БиХ.

О раду у протеклом периоду говорио је предсједник ИО Удружења Драган Дивјак наглашавајући да је на Скупштини Удружења донесен план и програм рада који због пандемије није могао у потпуности да се спроводи.

» Бране Миљуш, Драган Дивјак и Јово Добријевић

Одрађене су неке активности које су се спроводиле протекле године на подручју Унско-санског кантона, као и Ливањског кантона. То се односи на откривање спомен плоче Голубу Бабићу, вођи Босанско-херцеговачког устанка (1875–1878) на том подручју у његовом родном Тишковцу. Раније је откривена спомен плоча Мис Ирби у Ресановцима, код пећине Леденица, која је спасила и одшколовала велики број дјеце из овог краја.

Дивјак је напоменуо да је делегација Удружења приликом отварања цркве у Бихаћу имала састанак са тамошњим градоначелником, а прошле године, у јулу мјесецу, са више начелника општина, у мјесту Лушци Паланка. Сарадња на овом плану је настављена тако да је успостављен и контакт са Фикретом Абдићем, начелником општине Велике Кладуше, гдје живи одређен број Срба, као и у сусједном Цазину. По Дивјаковим ријечима, у ове двије општине живи више од 50 српске дјеце која уче наставу на бошњачком језику. Дивјак је закључио да треба радити на што већој сарадњи са тамошњим општинским руководствима, како би преостали Срби остали и опстали на том простору.

– Нажалост, без отварања Канцеларије за Србе у региону, као што је случај са оном на КиМ, тешко могу да се постигну бољи резултати и наш приједлог је да се државним органима Србије прослиједи таква иницијатива – закључио је Дивјак.

У дијалогу у коме су учествовали генерални секретар Удружења Игор Ристић, Бране Миљуш, Бошко Петровић, Јово Добријевић, Душан Лекић, Недељко Маричић предложено је да се направи радна група која би урадила оквирни програм рада. Закључено је да се на виши ниво морају поставити проблеми са којима се сусрећу Срби у општинама у Федерацији БиХ, као и да се уприличи састанак на коме би поред активних чланова били позвани и сви они који желе да гласају на изборима у Федерацији БиХ. Посебне позивнице биле би упућене члану Предсједништва БиХ Милораду Додику, министру одбране Александру Вулину, који вуче коријене из тих крајева, као и другим представницима институција власти РС и Србије.

ЖЕЉКО ЂЕКИЋ

ПРОСЛАВЉЕНА СЛАВА КАПЕЛЕ МАНАСТИРА У СОМБОРУ

У склопу сомборског манастира посвећеног Преносу моштију Светог архиђакона Стефана налази се параклис изграђен у руском стилу, а посвећен празнику Преноса Моштију Св. Николаја што је био повод да се на свечан начин обиљежи овај празник.

Свету литургију служио је презвитер Бранислав Шијачић, уз саслужење презвитера Срђана Нешића и Бране Влајковића, надлежног пароха.

Након литургије освештан је славски колач и благосиљано је славско жито које су припремили овогодишњи кумови породица Благоја Тривуновића. Кумство за наредну годину преузео је Коста Бугарски.

Велики број Сомбораца се сакупио у порти манастира у коме се чува икона са честицом моштију Светог Николаја Мирликијског.

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ ЈАЊАНА ОКУПИЛО ПРИЈАТЕЉЕ, ПОБРАТИМЕ И ПОШТОВАОЦЕ КРАЈИШКЕ ТРАДИЦИЈЕ

» Зоран Црепуља и Ђорђе Пантелић са косцима и женама које су припремиле традиционална јела

ВИДОВДАНСКА КОСИДБА У ФУТОГУ

Завичајно удружење Јањана из Футога је на Видовдан организовало дружење у којем су спојили рад и задовољство заједно са својим побратимима, Удружењем грађана *Змијање* из Каћа.

Ведар дух увијек краси овај народ, а у прилог томе говори њихова воља да у актуелној ситуацији изазваној корона вирусом ипак задрже добро расположење. С обзиром да су сва већа дешавања отказана, Јањани су организовали ово симболично дружење уз косидбу како би очували традицију и обичаје и сјетили се свог завичаја.

Иако се ова два удружења братиме дуги низ година, званично братимљење је одржано 17.5.2019. године у Каћу. Крајеви из којих потичу Јањани и Змијањци су слични. Тежак живот их је међусобно приближавао, а највише их је сјединила саборност за слободу, духовност и православну вјеру. Како би наставили пут својих предака, ова удружења међусобно се поштују, помажу и заједничким снагама раде на остваривању основног циља, а то је очување традиције и обичаја крајева из којих потичу.

– Ова манифестација је прилика да се друже побратимска удружења, Завичајно удружење Јањана и Удружење грађана *Змијање* и треба да нам дођу кумови из Завичајног удружења Срба Доњовакуфљана. Ово је прилика да се скупимо, да се дружимо и надам се што чешћим сусретима. Циљ нам је да очувамо традицију, јер је то нешто што нас одржава. Дружимо се на више начина, максимално се поштујемо и посјећујемо како на дешавањима у Републици Србији, тако и у Републици Српској и покушавамо да приближимо народ, као и народу наше обичаје – истакао је предсједник Завичајног удружења Јањана из Футога Зоран Црепуља.

Зашто су се баш Јањани и Змијањци побратимили сазнали смо од предсједника Удружења грађана *Змијање* из Каћа Ђорђа Пантелића.

– Јањ и Змијање су географске области у Сјеверозападној Босни које су наслоњене једна на другу и преклопљене су. У 13. и 14. вијеку дио Јања припадао је Змијању. Имамо предања о томе да кад год су се градили или обнављали наши манастири и цркве које су на Змијању, увијек су стизале помоћи из Јања. То је исти народ, са истим обичајима и традицијом. Препознали смо се и осјетили смо потребу и жељу да се побратимимо са Јањанима. Данашња манифестација је нешто што подржавамо и одазивамо јој се и више година прије него што смо се побратимили. Циљ је да на примјеру кошења наши потомци, који су рођени на територији АП Војводине, виде како се некад косило и живјело, колико је требало уложити труда да се једна парцела покоси, да се скупи сијено и да би видјели како су њихови преци били вриједни и марљиви људи – истакао је предсједник Удружења грађана *Змијање* из Каћа Ђорђе Пантелић.

О значају оваквих манифестација, али и о начину израде косе за ефикасност у кошењу, говорио нам је Ново Тешић родом из Јањске области, село Липоваче.

– Коса ми је од ковача Зумић Ахмета из Мркоњић Града, а косиште је правио Миленко Миловац, који ради рукотворине од дрвета. Ово је најлаганија и најоштрија коса међу осталим косама овдје. Камени брус који имам стар је 300 година, са њим је косио мој прађед, ђед, отац и сада ја. Добијао сам за њега много пара, али нисам хтио да га продам. Ово је успомена и не бих се од њега никада одвојио. Коме га позајмим, тај оствари добар резултат. Без њега нема добре косе и не може да се наоштри коса, а само са оштром косом се направи најбољи резултат. Ово је такмичарски дио косидбе, да одржимо традицију како се некад косило у нашим крајевима. Сада су претежно те послове преузеле машине, али добро је знати и пренијети млађима. Волио бих да овом приликом поздравим организаторе ове манифестације и све косце.

У овој косидби је учествовало око 20 косаца који су редовни учесници на косидбама у Републици Србији и Републици Српској. Организатор косидбе је Зоран Ракита који је и један од најуспјешнијих косаца и фаворита на косидбама. Такође, Недељко Керлец, из Јања, из Стројица, а сада живи у Руменци има побједе на свим такмичењима. На Рајцу је освојио Златну косу, затим на Купресу, Стрељаници, Босанском Петровцу и Балкани и нада се да ће тога бити још. Међу најмлађим косцима био је Марко Мирић из Бачког Маглића који воли да дође на оваква окупљања, а двије године је побјеђивао на косидби на Романији.

Након косидбе, учесници и гости су наставили дружење уз традиционална јела и ракију.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ВЛАДИКА СРЕМСКИ ВАСИЛИЈЕ БЛАГОСЛОВИО ЧУВАРЕ СРПСКЕ ТРАДИЦИЈЕ

Удружење *Корени* прославило Видовдан у Сремским Карловцима

Након што су у току јуна мјесеца одржане оснивачке скупштине у Врбасу, Чачку, Сремским Карловцима, Бањалуци, Палама, Лопарама, Цириху, руководство удружења матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени* свој досадашњи рад крунисало је оснивањем Републичког савеза и обиљежавањем славе у Сремским Карловцима 27.6.2020. године. Свечаности су присуствовали чланови и пријатељи удружења из Србије и Републике Српске, а присутне су поздравили директор Фонда за пружање помоћи избјеглим прогнаним и расељеним лицима Душко Ћутило, предсједник Извршног одбора Удружења *Корени* Милан Гутић, предсједник одбора *Корена* из Новог Сада Зоран Колунџија, предсједник Одбора удружења Сремски Карловци Миладин Калинић, представник *Корена* из Републике Српске Лазо Јешић, новинар Марко Лопушина и пјесник Ратомир Рале Дамјановић. Славу је служио епископ сремски Василије уз освештавање славског колача и свих славских обичаја.

» Освештавање славског колача са Владиком Василијем, кумом славе Мишом Близанцем и члановима Удружења

Скупштина је почела минутом ћутања и на тај начин одата је почаст предсједнику Покрајинског одбора Браниславу Блажићу који је недавно преминуо. У част Блажићу који је са великом вољом и жељом био један од оснивача удружења припремљена је Специјална повеља која ће бити уручена његовој породици за изузетно залагање и допринос раду удружења.

Зоран Колунџија је отворио оснивачку скупштину и саопштио податак да је до сада уредно регистровано више од 30 општинских удружења, Покрајинско удружење и са овим Републичким имају једну добру цјелину и напредак ка томе да кроз пар година може да се очекује једна велика скупштина на Видовдан.

– Ово је историјски тренутак за српски народ. Ово је једна вјековна идеја којој смо само кап у мору жеља. Видовдански сусрети чине напор да се конституише наше национално биће – истакао је Милан Гутић.

Пјесник Рале Дамјановић је објаснио зашто је изабрано да се Видовдански дани одрже баш у Сремским Карловцима.

– У Сремским Карловцима је 1848. године била Мајска скупштина за коју се каже да је крсно име српског народа и на тој скупштини говорио је Никанор Грујић који је касније тај допуњен говор поновио на Свесловенској скупштини у Прагу. У свом говору рекао је да је међу нама присутан дух Душана Силног, кнеза Лазара, деспота Бранковића и пита се шта то присуство предака налаже нама савременима да мислимо на своја народна права, на Божанско право које има српски народ, на заповиједи будућности и духа времена и генерација које слиједе.

Марко Лопушина је истакао да Срби живе на Балкану на четири отаџбинске државе и да су сви привржени матици Србији гдје год да живе.

Директор Фонда за избјегла, прогнана и расељена лица Душко Ћутило поздравио је присутне и истакао да ова институција сарађује са великим бројем завичајних удружења и подржава рад истих међу којима је Удружење матице, дијаспоре, Срба у региону и пријатеља Србије *Корени*.

Представник из Републике Српске Лазо Нешић је најавио да ће трећа слава бити обиљежена у Републици Српској.

Након обраћања домаћина и гостију, основан је Републички савез удружења *Корени* који треба да обједини све одборе у Републици Србији. За предсједника Савеза изабран је Стојан Стевановић из Цириха, а за сједиште изабрано је мјесто оснивања Републичког савеза, односно Сремски Карловци. Планирано је да се сличан савез оснује и у Републици Српској.

Услиједило је обиљежавање славе према свим православним обичајима и пресјецање славског колача уз присуство и благослов владике Василија.

– Честитам вам празник са жељом да прерасте у сабрање српског народа – истакао је владика Василије.

Кум славе био је Миодраг Миша Близанац, који је предао кумство и кумовску ленту Љубиши Митићу из Удружења *Корени* из Ниша чији су представници изразили жељу да они буду домаћини славе и Видовданских сусрета сљедеће године.

Дружење домаћина и гостију настављено је у манастиру Раваница у Врднику, док је у Врднику одржан и концерт Мише Близанца.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

НА ТЕРЕНИМА У ДЕВОЈАЧКОМ БУНАРУ У СКЛОПУ СЕОСКЕ СЛАВЕ ОДРЖАН ТРАДИЦИОНАЛНИ ТУРНИР У БАЛОТАМА

Вршчанима ловорике у Владимировцу

Савјет МЗ Владимировац је и ове године припремио богат културно-умјетнички и спортско-рекреативни програм чиме је, на радост мјештана и гостију, обиљежен празник Силаска Светог Духа на свете апостоле, у народу познат као *Духови*. На травнатој површини подијељеној на седам терена одржан је традиционални турнир у балотама на Девојачком бунару, на коме се окупило 27 екипа.

Након напете борбе у финалу Вршчани су побиједили домаћу екипу *Хидроина* I

У борби за треће мјесто екипа *Козјак* из Панчева била је боља од *Велике Попине* II из Батајнице.

Организатор турнира Зоран Максимовић је подијелио медаље и пехаре, у томе му је помогла предсједница МЗ Владимировац Викторија Секешан.

Организатори су одали признање пријатељима турнира Болету Љубичићу из Панчева и компанији *Сити шоп* Зрењанин у чије име се захвалио Милан Вукобрат.

Најбољи играч на турниру био је изванредни Стево Алавања, чија је екипа *Вршац* однијела заслужено прво мјесто. Најбољи поентер је др Тоде Малић из Панчева. Најмлађи учесник био је Никола Ћетић, а најстарији Ђуро Борковић из Владимировца. Организатор је уручио признање за најгорег играча Драгану Борковићу Белом, а епитет највећег разочарење турнира понио је Милан Божић Гама.

Захвалницу је као медијски покровитељ добила и редакција *Српског кола*.

Удружење Крајишника из Панчева донирало је средства за куповину мајица.

– Најважније је да се окупљамо – поручио је Миле Боснић, предсједник овог удружења.

На турниру је учествовало 27 екипа: Јок (Банатски Карловац), Банатски Карловац I, Банатски Карловац II, Пазарци (Владимировац), Берикини (Владимировац),Вршац I, Вршац II, Велика Попина I (Земун), Велика Попина II (Батајница), Милош Обилић (Батајница), Мали рај (Београд–Панчево), Клек, Сити шоп (Зрењанин), Кумови (Панчево), Хидроина I, Хидроина II (Владимировац), Козјак (Панчево), Батајница, Далматинска (Владимировац), Селеушки вишебој, Монархисти (Панчево – Владимировац), Тата и синови (Владимировац), Браћа (Београд), Војводе (Владимировац), Пазарски лавови (Владимировац), Холивуд (Владимировац), Фудбалери (Владимировац).

» Предсједница МЗ Викторија Секешан са награђеним учесницима турнира у балотама

» Екипа Велике Попине

Овај турнир својим присуством увеличао је предсједник општине Алибунар Душан Дакић.

Предсједница МЗ Владимировац Викторија Секешан нам је рекла да се у склопу сеоске славе претходног дана одржала јубиларна 10. пасуљијада на којој је учествовало 18 такмичара, а након тога и штрудлијада, у организацији Удружења жена *Вредне руке Баната*.

У организацији рукометног клуба Владимировац одигран је и меморијални турнир *Миле Танкосић* на којем су учествовала дјеца, а дан је завршен позоришном представом за најмлађе коју је организовао КЦ Алибунар.

Одржан је и традиционални шаховски турнир. Богатство различитости представљено је заједничким плесом мјештана обучених у српску и румунску народну ношњу. Предсједница МЗ је нагласила да је Владимировац живо село у коме складно живе сви Срби, Македонци, Црногорци и најбројнији Румуни. **ДРАГАНА БОКУН**

У Београду одржан 4. Меморијални турнир у бућању Милан Судар – Мишо

Турнир посвећен једном од најпознатијих Госпићана, дугогодишњем омладинском и синдикалном руководиоцу, у некадашњем главном граду Лике – Госпићу, оснивачу и првом предсједнику Удружења Госпићана *Никола Тесла* у Београду, Милану Судару – Миши, ове године припао је „домаћинима".

Наиме, екипа *Госпић*, у суботу, 13. јуна, на теренима у Кошутњаку, поред популарног ресторана *Дашчара*, након до краја неизвјесних мечева у полуфиналу (*ЈОКС*) и финалу (*Крајишници*), савладала је оба наведена противника и освојила прво мјесто. Пехаре најбољим додијелила је Весна, супруга преминулог Мише, а учесници турнира породици Судар су поклонили пригодну плакету.

Пред почетак такмичења окупљенима се обратио Милорад Судар Суђо, Мишин земљак из Острвице, поред Госпића, другар од дјетињства, са којим није био у родбинској вези, мада су у овом селу биле само двије куће Судара.

– Свима нама је познато да је Мишо волио бућање, да је управо овдје знао да заигра са својим пријатељима и земљацима. Најмање што смо могли да учинимо је да у његову част организујемо овакав турнир. Ево већ четврту годину, у присуству његове родбине, окупимо се овдје, на њему некад омиљеном спортском терену, и игром и дружењем евоцирамо успомене на та времена – рекао је Милорад Судар прије почетка турнира, а затим је супрузи Весни предао пригодну плакету од „Мишиних Госпићана".

» Учесници 4. Меморијалног турнира у бућању Милан Судар – Мишо

За такмичење су се пријавиле четири екипе: *Крајишници, Оточац, Госпић* и *Јокс*. Извршено је и жребање, тако да су се у полуфиналним мечевима састале екипе Крајишници–Оточац, односно Госпић–Јокс.

Крајишници, предвођени капитеном Славком Лалићем, рођеним Кистањцем, увјерљиво су савладали екипу Оточца предвођену Стевом Вуксаном. Док се у другом сусрету водила много изједначенија борба, а побједник је био неизвјестан до самог краја сусрета. Добру партију код поражених пружио је Раде Чубрило, који је накнадно ушао у игру, док је код побједника читав тим одиграо стандардно добро.

Да фаворити увијек не побјеђују доказали су мечеви за трофеје. Мада је по саставу Јокс био јачи, тијесним резултатом екипа Оточца је добила овај сусрет и заслужено освојила треће мјесто. Ни финална утакмица није била ништа мање извјесна. *Крајишници* су добро кренули, али су Госпићани у финишу преокренули резултат и стигли до првог мјеста.

Непосредно по завршетку турнира подијељени су пехари и признања, а након заједничке фотографије свих присутних, Мишина породица и пријатељи припремили су пригодно послужење за све оне који су испратили овај меморијални турнир, коме је између осталих присуствовао и Миодраг Линта, предсједник Одбора Скупштине Србије за дијаспору и Србе у региону. **ЖЕЉКО ЂЕКИЋ**

СВЕСТРАНА ЛИЧНОСТ

Судар Милан Мишо је рођен 1952. године у селу Острвица, општина Госпић, у Лици, у угледној домаћинској породици од оца Илије и мајке Саве. Основну школу и гимназију завршио је у Госпићу. Као млад човјек запослио се у Трговачком предузећу *Височица* у Госпићу, гдје се истакао као друштвено-политички радник и убрзо је изабран за предсједника омладине, а затим за предсједника општинског синдикалног вијећа у Госпићу у више мандата. Велику активност показао је и у Савезу извиђача васпитавајући бројне генерације младих. Имао је и лаку руку, за цртачку оловку. Мишо је био заљубљеник у спортска дружења, посебно у бућање, гдје се до краја живота дружио са својим пријатељима. Био је иницијатор и један од оснивача Удружења Госпићана *Никола Тесла*, желећи да се кроз рад удружења сачува од заборава традиција и обичаји наших крајева. Мишо је био добар човјек, супруг и родитељ, весељак на дружењима, добар комшија, са неизмјерном љубављу према породици, поштен и честит, цијењен и поштован од својих рођених, комшија и бројних пријатеља.

ГОСПИЋ ПРВИ

Прво мјесто на 4. Меморијалном турниру у бућању Милан Судар Мишо освојила је екипа *Госпића* која је играла у саставу Милорад Судар Суђо, Милан Контић Пишта и Никола Радановић Гашо. Они су, осим прелазног пехара, који је примио Никола Радановић, добили и пехар за освојено прво мјесто у стално власништво.

Пехар за друго мјесто освојила је екипа *Крајишници* предвођена Славком Лалићем, а за коју су још играли Драган Мојсев и Његош Потежица.

Пехар за треће мјесто припало је екипи *Оточац* предвођеној Стевом Вуксаном за коју су још играли Владимир Црнобрња Киси и Саво Николић.

Екипа Јокс пласирала се на четврто мјесто. Њу је предводио *Никола Тесла*, а осим њега играли су и Бранко Мандарић, Раде Чубрило и Милан Пејиновић.

ВЕСНА СУДАР: ДИРНУЛА МЕ ПЛАКЕТА И ПАЖЊА ПРИЈАТЕЉА

Весна, супруга покојног Мише Судара, његова љубав још из средњошколских дана, у своје име, кћерке Меланије и унуке Елене захвалила се свим присутнима на учешћу.

– Наравно да се у име породице желим захвалити свим присутним, посебно колегама са бућања који ево већ по четврти пут одржавају овај меморијални турнир. Желим да истакнем да ме посебно дирнула плакета коју су ми они предали. Захваљујем се од срца и женама које су присуствовале овом догађају, а које су такође дале свој допринос да он буде успјешан, Мишином брату Јовици и његовом залагању да све ово протекне у најбољем реду, као и свим учесницима турнира – истакла је Весна Судар.

ПО ЧЕТВРТИ ПУТ ОДРЖАНА МАНИФЕСТАЦИЈА КРАЈИШКЕ ПЈЕСМЕ, ИГРЕ И ОБИЧАЈИ

У Бусијама обиљежен Свјетски дан избјеглица

Поводом Свјетског дана избјеглица, у Бусијама, највећем избјегличком насељу у Србији, у организацији Координације удружења избјеглих и расељених у Републици Србији, одржана је по четврти пут манифестација *Крајишке игре, пјесме и обичаји*.

Бусије већ читаву деценију обиљежавају овај дан, јер је у периоду од 2010. до 2016. године на истом мјесту и истим поводом одржавана манифестација *Крајишки откос*.

Циљ ове манифестације је сјећање на Крајину и њене обичаје који је српски народ тог краја донио прије четврт вијека напуштајући своје домове, али и потреба да се младим генерацијама остави у насљеђе чување традиције и успомена на родни крај.

Богат програм започео је одржавањем помена у Храму Светих Ћирила и Методија. Испред споменика посвећеном страдалим Србима вијенце су у име ГО Земун положили предсједник Дејан Матић и замјеник Дамир Ковачевић, у име организатора Милан Жунић, Ненад Абрамовић и Мирко Лужајић и представници Удружења Врбичана из Призрена Велимир Спасић и Радосав Ивановић.

» Прота Миле Јокић, Дејан Матић и Ненад Абрамовић пред почетак косидбе

МАТИЋ: ТРУДИЛИ СМО СЕ ДА БУДЕМО ДОБРЕ КОМШИЈЕ

Преносећи благослов владике Сремског Василија, присутнима се обратио протојереј-ставрофор Миле Јокић и нагласио да само сложни као народ можемо опстати.

Дејан Матић, предсједник општине Земун је истакао да, изузимајући Нови Сад, на територији ове локалне заједнице, данас живи највећи број избјеглих и расељених лица.

– Трудили смо се да од првог дана будемо добре комшије, пријатељи, да помогнемо. И не само Бусијама, него и у Грмовцу, Плавом хоризонту, Алтини, широм наше општине. Хвала вам што чувате своје обичаје и културу – поручио је Матић.

Замјеник општине Земун Дамир Ковачевић и сам је протјеран из Задра гдје је било 29.000 Срба, а сада их је само 1.000.

– Разлика између нас и Хрвата је што су они рушили наше цркве и куће, села, градове, од кућа села и градова, направили су њиве, а ми смо од њива направили Бусије које су васкрснуле и симбол су српства и десетине Бусија постоје у Републици Србији и Републици Српској.

У име Организационог одбора обратио се Милан Жунић предсједник Координације избјеглих и расељених у Србији. Он је изразио задовољство што је овај догађај организован упркос проблемима узрокованим пандемијом короне.

Симболичним ударањем 25 пута у косу Жељко Бурсаћ, предсједник Удружења грађана *Ћиро Личка Калдрма – Дрвар* је подсјетио на чињеницу да је прошло 25 година откако су Крајишници протјерани са својих огњишта.

– Узели су нам све што смо имали, али нам не могу узети душу, љубав према Крајини, светосавље и православље – рекао је Бурсаћ који је и један од организатора Косидбе.

– Догодине да нам трава роди и послужи овој згоди, чувајте здравље и срећу и да дочекате косидбу сљедећу, живи и здрави били и дуги низ година косили… – поручио је здравичар Јово Вученовић.

Послије официјелног дијела услиједио је културно-умјетнички програм на ком су наступали Вида Зец, народни гуслар Ранко Бабић, аутор књиге *Српско срце Јоханово* – Веселин Целетовић, *Славуји са Бусија* (Ђуро Клипић, Душко Брдар и Славко Милобратовић), Удружење грађана *Ћиро Личка Калдрма–Дрвар*, Удружење *Славонија у срцу* Београд, Удружење Перућичана из Војке, Никола Ђапић и Крајишка група *Плитвице* (Јован Тричковић, Милан Широња, Милан Тинтор и Слободан Вујасиновић), женска и мушка пјевачка група ЗУ Банијаца и Раде Вејновић је свирао на личкој тамбурици.

МЕДАЉЕ СВИМ УЧЕСНИЦИМА

На велико задовољство присутних група *Коријени* се појавила на бини у пуном саставу (Нешо Вукас, Рајко Вуканац, Милан Рокнић Роко и Бране Шушњар).

Организатори су се захвалили општини Земун и предсједнику Дејану Матићу, спонзорима, Канцеларији Републике Српске у Београду и Млађану Цицовићу, СПЦ, старјешинству Храма Светих Ћирила и Методија.

Ненад Абрамовић, предсједник Удружења *Завичај* и члан Организационог одбора је подијелио медаље учесницима културно-умјетничког програма као и свим косцима.

Косидбу је свечано отворио предсједник општине Дејан Матић који је косу подијелио са протојерејем ставрофором Милом Јокићем. Њих двојица су начинили неколико откоса и поручили косцима да најбољи побиједи.

Прво мјесто освојио је Зоран Ракита. Друго и треће Ђуро Керкез и Небојша Спасојевић. У конкуренцији омладинаца прво мјесто је припало Милошу Шкорићу, а друго најмлађем косцу Стефану Керкезу. Најстарији косац је Слободан Пртина.

Међу косцима су још били Жељко Бурсаћ, Данко Бурсаћ, Мирослав Завишић, Драго Иванић, Нећо Керлец (најтрофејнији косац, побједник Балкане, Петровца, Косидбе на Рајцу…), Зоран Керлец (прошлогодишњи побједник Косидбе у Сурдуку), Милан Паић из Сурдука, Милан Мрђа, Васо Кукољ, Бошко Миљуш, Стеван Бајић, Мићо Мрђа, једина дама Стоја Делић.

ДРАГАНА БОКУН

ГРОБОВИ РАТНИКА ОМЕЂИЛИ ГРАНИЦЕ СИМБОЛА СРПСКОГ ПОНОСА И ПРКОСА

СРПСКО САРАЈЕВО – НОВИ ГРАД ПОДИГНУТ НА ТЕМЕЉИМА СТАРОГ

Пуцали су на Николу када је сина женио. Кажу да четничкој тробојци није мјесто у Сарајеву. Кажу четничкој, а мисле на српску вјероватно, само четник је много погрднији за њих од Србина.

Рекоше то исти они који одрастоше у Улици Милоша Обилића, они који прва слова написаше у Основној школи *Вук Караџић*, они који за мјесто састанка бираше Гаврилов мост, а дјевојку први пут стидно пољубише у Парку цара Душана. Рекоше једним пуцњем да Милош, Вук, Гаврило и Душан више нису и не могу бити Сарајлије. Милош је остао у својој кући, ту је у Првој сарајевској механизованој бригади, брани своја Враца. Вук је у Другој сарајевској.

Кажу да је спасио све књиге из фрањевачке теологије у Нећарићима, када су је заузели у акцији. Гаврило је у новосарајевском одреду, чува Јеврејско гробље, чува историју оних који се те историје одрекоше, а Душан је на Шпицастој стијени у Трећој сарајевској пјешадијској бригади, ту му је и кућа близу, одмах на улазу у Мрковиће.

Ако се Сарајево одрекло њих, они њега неће и не желе, јер како човјек да се одрекне сâм себе.

УЛИЦА ВОЈВОДЕ СТЕПЕ ПОБЈЕДОНОСЦА

Ујак ми је завршио Правни факултет у Сарајеву и када би год причао о тим годинама јасно би, са великом дозом поноса, рекао: „Доље на Обали, на Обали војводе Степе, испод Народног позоришта". Када је Обала постала толико уска да на њој више није било мјеста за војводу Степу, некако је било природно да за својим војводом оду и Правни факултет и Народно позориште. Једно без другог једноставно није ишло, сродили су се.

Правни факултет се нађе на Илици, Обалу замијени Алејом, али ни то не потраје дуго. Чинилац библијског егзодуса Срба из града на Миљацки није био само народ, већ и све оно што је тај народ градио и стварао пође за народом. И Правни факултет, и Филозофски факултет, и библиотеке са Илице и Грбавице, и Четврта гимназија, и Народно позориште.

» ТРИ РАТНА ХАВЕРА: Умјетнички приказ пјесме Забрањеног пушења

Народно ни данас не може без војводе, па се ту, у новом граду, смјестило тик уз улицу која носи име по једном другом славном војводи – по Радомиру Путнику. И као што се некада Булеваром војводе Радомира Путника стизало до Извршног вијећа на Мариндвору, данас тај исти булевар води кроз срце новог града, до Бијелог Поља. Ту је сада нова зграда Владе. А војвода Степа, побједоносац, славни војсковођа који је ујахао у Сарајево доносећи слободу, не може без Обале. Стари војвода је и даље ту, само је Миљацку замијенио Жељезницом.

Вјероватно ћу једном и ја свом сину, или сестрићу причати о младости, о школи, факултету, позоришту, булеварима и улицама мога дјетињства, и њему ништа неће бити јасно. Вјерујем да ни мени не би било, јер како некоме објаснити да све оно што смо ми направили овдје, у новом српском Сарајеву, није настало онда када смо га направили, већ је оно постојало и прије тога. Направили су га неки други, у неком другом граду.

Можда моје дијете буде ишло у школу *Свети Сава*, ту је близу, испод парка Сунца, и како онда оно да схвати да је та школа изграђена почетком овог вијека, а у њу је ишао и Милош са Враца, који је сада већ у пензији. Па да, то је она иста основна школа са Враца, само је тамо носила друго име, *Радојка Лакић*, ваљда, због братства и јединства. Онда, када смо изашли, када смо кренули из своје куће у слободу, нисмо могли оставити оно што је нас чинило нама, оно што смо вјековима градили, јер на којим темељима да поново успоставимо свој нови град, нову метрополу, нову пријестоницу, ново Сарајево.

СРПСКА СЛОБОДА И ГАВРИЛО

И да, баш тако ће и да се зове, није оно никаква Лукавица, већ је то управо наше, ново, српско Сарајево. А подигли смо га на темељима онога што смо већ изградили. Ту у Булевару Стефан Немање су данас средње школе из Новог Сарајева и Четврта гимназија са Илице. Прекопута њих су библиотеке *Марко Марковић* са Грбавице и библиотека *Радничког универзитета* са Илице.

Можда још немамо Парк цара Душана са павиљоном, али имамо зато Гаврилов парк и Гаврила у њему који са поносом и сјетом гледа на Обалу, на исто оно мјесто гдје „својим пуцњем изрази народни протест против тираније и вјековну тежњу наших народа за слободом". Од момента када смо ми у нашем граду поставили Гаврила, некако и у оном старом Гаврило постаде слободнији. Кажу хоће да му врате стопе на старо мјесто. Не може Гаврило без свога Сарајева, а не може ни оно без њега. Некако не иде.

Сваки град има своје границе гдје послије њих почиње неко друго мјесто, можда неки други град. Сарајево почиње на Бентбаши и вјековима се ширило.

Прво је било само на Чаршији, Вароши и Латинлуку, па га проширише до Мариндвора. Годинама се градило према Илици, да би се на крају спојио и са њом. Мада, старе Сарајлије кажу да је Сарајево од Чаршије до Мариндвора, кажу ту је све што нам треба, даље нема ништа.

ТРИ КАМЕНА МЕЂАША

Границе нашег новог града, подигнутог из пркоса и поноса, нешто су другачије. Ми граничнике и меднике свога града нисмо поставили између зграда, већ на Романији и на Врацама. Наш град има три медника, три граничника.

Један је на Врацама, ту гдје су сахрањени борци из Новог Сарајева, ту гдје почивају наша руска браћа која положише живот у одбрани Српског Сарајева.

Други медник нашег града је у Кнежини, малом романијском селу, гдје почивају борци из Олова, док трећи, онај највећи медник који нас је одредио да останемо овдје и направимо нови град, а на темељима старог носи назив Мали Зејтинлик, а ту се налази све оно што је некада било наше, сви наши темељи – Илијаш, Семизовац, Нишићи, Кривајевићи, Вогошћа, Благовац, Рајловац, Бријешће, Забрђе, Илица, Блажуј, Хаџићи, Тарчин, Подлугови, Мрковићи, Нахорево...

Ту леже они који су заиста, а по ријечима великог Шантића, били „узори свијетли, што је бранит знаше..." и зато: „Остајте овдје!... Сунце туђег неба, неће вас гријат ко што ово грије; грки су тамо залогаји хљеба, гдје свога нема и гдје брата није."

МАРКО МАРЈАНОВИЋ

У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ ПРЕМИЈЕРНО ПРИКАЗАН ФИЛМ ЂАКОНА ВЛАДИМИРА ВРУЋИНИЋА

Страдање и васкрсење ливањских Срба

У организацији Храма Светог Саве, ТВ *Храма* и Удружења *Оїњена Марија Ливањска* из Београда 20. јуна у крипти Храма Светог Саве публици је представљен историјски пресјек живота и стваралаштва ливањских Срба, манифестацијом под називом *Срби Ливањскої їоља – їраїови кроз вјекове*.

Изложба чији су аутори проф. др Вељко Ђурић Мишина и др Радован Пилиповић, говори о животу, заоставштини и страдању ливањских Срба, а први пут је приличена 2016. године поводом обиљежавања 75 година српског страдања у НДХ и 25 година од ексхумације и сахране жртава.

Предсједница Управног одбора Гордана Достанић рекла је да су ливањски Срби имали велику стваралачку моћ што свједоче документа, споменици и институције културе формиране веома тешким и неповољним приликама у којима су уз бројне жртве очуване вјера и национални идентитет.

– Ливањски Срби су још прије 200 година покренули и финансирали рад прве српске школе у Босни, а прије 160 година издејствовали дозволу и саградили православну цркву посвећену Успењу Пресвете Богородице, коју су вјерници опремили вриједним иконама и црквеним сасудама из Русије, Венеције, Јерусалима, Грчке. Кратак период у Краљевини СХС који су живјели у слободи Срби су платили настанком НДХ. Прво су страдали свештеници и угледни домаћини да би у данима око Огњене Марије 1941. у Ливну и околини било побијено најмање 1.587 Срба.

Ливањски Срби су бацани у јаме Динаре, Голије, Старетине, Тушнице, Камешнице, има мушкараца побијених код села Пролог, побијене нејачи у челебићкој школи, на ливади Трновац, на подручју Купреса…

– Они који су чудом преживјели дубоке крашке јаме и својом физичком и снагом свога духа наставили да живе и рађају, нису могли опоравити демографску слику Срба која се додатно погоршавала послијератном колонизацијом, појединачним исељавањем и новим погромом у грађанском рату 90-тих, те је данас у општини Ливно тек стотинак српских домова – рекла је Достанићева.

О страдању Лијевљана говори и књига Буде Симоновића *Оїњена Марија Ливањска* чије се прво издање појавило 1991. године.

– Ова књига је потресна читанка о злу, свједочанство, оптужба, али и свијетли примјер жртве човјека за човјека, а садржи и свједочење поред преживјелих и неколицине Хрвата и Муслимана. Преживјели су подијелили своје приче са аутором књиге, о времену када су нестајале цијеле српске породице.

Поред изложбе и представљања књиге премијерно је приказан и филм, аутора ђакона Владимира Врућинића професора Богословије Светог Саве – *Сїрадање и васкрсење ливањских Срба*.

– Народ који не познаје своју историју осуђен је да је понавља. Молим вас да не затварате очи пред историјским чињеницама, захваљујем се Удружењу ОМЛ посебно др Милошу Дамњановићу који нас је вјерно пратио током путовања и рада на терену. Он је мени чак рекао да ако снимимо споменик испред јаме постоји могућност да страдамо. Тада сам питао сниматеља Далибора Видојевића да ли је спреман да оде на терен, рекао је без размишљања да јесте. На мјесту порушеног споменика ливањским Србима стоји нови споменик усташком војнику са чувеним поздравом „За дом спремни".

Присутнима се обратио и епископ ремезијански Стефан.

– Нека нас ова трагедија коју смо данас видјели охрабри и да вјеру и снагу. Нажалост, ја сам тек деведесетих чуо за страдања у Ливну, у Глини, због тог комунистичког времена и данас када говоримо о страдању Срба имамо осјећај да поново стварамо немир на овим просторима. То није тачно, и ми се морамо сјећати жртава, то је наша обавеза, а кроз историју смо показали да нисмо осветнички народ, и нисмо друге народе угрожавали – поручује епископ ремезијански Стефан.

Из Удружења *Оїњена Марија Ливањска* поручују да је циљ ове манифестације да у нашој свијести треба да остане, као изворно свједочанство, и све оно чиме су преци одуховили своје постојање. Биолошку снагу, ослабљену кобним посљедицама великих ратова, поновљених злочина до истребљења, бијеле куге, не треба додатно слабити препуштањем негативном утицају популистичких приступа који традицију и баштину сврставају у конзервативне и застареле облике.

Ову манифестацију помогла је Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону РС.

У умјетничком дијелу програма учествовали су: првакиња драме Народног позоришта Наташа Нинковић, пјоци Храма Светог Саве Дарија и Глорија Илић, а програм је водила Весна Радета.

ДРАГАНА БОКУН

ДАЛМАТИНСКИ СРБИ СВОЈЕ ПОШТУЈУ И СВОГА СЕ НИКАДА НЕ ОДРИЧУ

Видовданско сабрање на Далматинском Косову

Вјера Светог кнеза Лазара сабрала је и ове године бројне Србе из Далмације на Далматинском Косову, да се изнова присјете Косова, Косовске битке и крви светих мученика косовских, чија их је жртва храбрила кроз страдалну историју, дајући вјечни путоказ – да своје поштују, да се свога никада и ни због чега не одричу. Знао је то велики и никад заборављени Стефан Кнежевић, владика далматински, истински визионар и народни учитељ, који је православне Далматинце непроцјењиво задужио собом и својим дјелом. Због тога је у претпрошлом вијеку градио и саградио далматинску Лазарицу, да православне Далматинце окупља, да се у њој сабиру, исто онако као што су то чинили њихови преци.

Мноштво окупљених вјерника поводом празника Видовдана, у светом сабрању у манастиру Лазарица, на светој архијерејској литургији предводили су епископ славонски Јован и епископ далматински Никодим уз саслужење свештенства и монаштва Епархије далматинске.

Након литургије епископ пакрачко-славонски се обратио сабраним вјерницима рекавши да је Славонија, из које долази, позната по томе што се у њој налазио систем концентрационих логора за које сви знају, али тамо су такође и нека мјеста за које многи нису чули.

– Та мјеста се зову овако: Бенковац, Обровац, Кричке, Стара Буковица, Буковчани, Драговић, то су све села расута по Западној Славонији. Та мјеста говоре нам да сте управо ви одавде, негдје у осамнаестом, деветнаестом вијеку, из оне глади о којој свједочи приповјетка Симе Матавуља *Пилиїенда*, тада населили благодатну, плодну, доброћудну Славонију, као некада наш народ из Босне и са Косова и Метохије. Нас такође повезује наш први крајишки светитељ, коме је свака друга, трећа црква посвећена гдје год је Крајишника, а то је наш Свети Илија. За његов празник наша Крајина гори освијетљена свијећама, тада се сви највише окупљамо око својих храмова у зборовима, играју се кола око цркава и све бљешти од весеља и радости. Једнако се Свети Илија слави у Далмацији као и у Западној Славонији – рекао је епископ Јован.

Након свете архијерејске литургије, у порти манастира Лазарица, приличен је богат културно-умјетнички програм. Поред дјеце из Клуба *Далмаїинско Косово*, програм су увеличали гости из Вуковара, Ансамбл народних игара СКД *Просвјеїа*.

На почетку програма пригодном бесједом присутнима се обратио и епископ далматински Никодим, поздравивши их најрадоснијим хришћанским поздравом Христос Васкрсе.

– Ми, хришћани, треба увијек да се поздрављамо овим поздравом, и да сваким даном свога живота размишљамо о Васкрењу и очекујемо царство небеско. Желио бих да се захвалим свима вама што смо се сабрали данас овдје и што испуњавамо тај завјет који су нам оставили наши славни преци, преко владике Стефана Кнежевића, али и преко свих оних који су се окупљали око наших светих храмова у Далмацији. Ми, као њихови достојни насљедници, својим сабрањима при светим црквама треба да покажемо да знамо да нас ту сабира управо Дух Свети који умножава наше молитве. На нама је да се у њима сјећамо свих који су пострадали, јер се један народ не дичи само својим светитељима, него свим мученицима из свога рода, а ми, хришћани, смо позвани да кроз мучеништво и страдање покажемо да истински вјерујемо у ту вјеру коју су нам предали наши преци – истакао је, између осталог, владика далматински.

Духовно нахрањени надахнутим бесједама двојице епископа, подсјетивши се својих предака и времена када су они својим завјетом кнезу мученику походили ово свето мјесто, православни Далматинци бар накратко заборавили су на све недаће које им је донијело ово вријеме, свакодневне бриге и страхове, неизвјесност због вируса који је опет пријетио и отказивањем сабора у Лазарици.

Ни госте из Вуковара та неизвјесност није омела да крену пут Далмације, да пјесмама и играма из свога краја додатно озаре срца Далматинаца, да заједно прославе овај велики празник.

Истина је да је, ове године, сабраног народа било мање него претходних година, али дух оних који су дошли остао је исти. Прије, не тако давних, стотину година, на Далматинском Косову, на завјет кнезу мученику Лазару долазило је више од десет хиљада ходочасника, а о чему данас свједоче историјски записи из тог периода.

Околности су се промијениле, али завјет остављен у аманет остао је непромијењен, да вјера за будућа времена буде још чвршћа.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИ.ХР

ПОЧЕЛИ РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ ХРАМА СВ. СПИРИДОНА У ПЕТРИЊИ

У Петрињи се обнавља Црква Светог Спиридона на мјесту на ком су је усташе 1941. године запалиле и срушиле. Исти злочин поновила је и Хрватска војска која је 1991. године обновљену цркву минирала.

Током јуна настављена је градња, а надлежни парох Саша Умићевић се захвалио на помоћи Влади Републике Србије и свим приложницима. Том приликом упутио је и апел за наставак градње ове цркве. Недуго затим у организацији Дејана и Мирослава Рајшића из канадског града Хамилтона прикупљено је 4.635 канадских долара за наставак радова на обнови храма. Њиховом позиву одазвало се 37 приложника чије поријекло углавном води из српских крајина, а који данас живе у провинцији Онтарио. Акција прикупљања за обнову Цркве Светог Спиридона

КЊИГА МИЛОША К. ВОЈИНОВИЋА И ТАДИЈЕ Б. БОШКОВИЋА О ГУБИЦИМА ЦРНОГОРСКЕ ВОЈСКЕ У БАЛКАНСКИМ РАТОВИМА

Из штампе је недавно изашла књига Споменица за отаџбину – губици црногорске војске у Балканским ратовима, аутора публицисте и истраживача Милоша К. Војиновића и Тадије Б. Бошковића. У Споменици су сабрани подаци за више од 5.500 бораца који су уградили своје животе у темеље Црне Горе.

Историчар Горан Киковић је истакао вриједност ове књиге која садржи обимне архивске изворе.

– Захваљујући ауторима сачувани су подаци о породичним приликама погинулих. Према подацима у публикацији, број смртно страдалих у Првом балканском рату износио је 5.136. У Другом балканском рату смртно је страдало 369 бораца – рекао је Киковић.

Он је додао да Министарство културе 2019. године није прихватило да финансира штампање ове публикације, па је средства за штампање обезбиједила Митрополија црногорско-приморска – Манастир Острог.

ПРЕСУДА СУДА О „ЗА ДОМ СПРЕМНИ" ДОКАЗ ДА ЈЕ ХРВАТСКА УСТАШКА ДРЖАВА

– Пресуда Високог прекршајног суда да поздрав „За дом спремни" на почетку Томпсонове србомрзачке пјесме *Бојна Чавоглаве* није прекршај јесте један у низу доказа да је Хрватска по свом карактеру усташка држава односно да је утемељена на бијесној мржњи према Србима – оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.
Употреба усташког поздрава „За дом спремни" јесте злочин из мржње, а у Хрватској више неће бити чак ни прекршај против јавног реда и мира. Легализовањем поздрава „За дом спремни" Хрватска себе у потпуности идентификује са НДХ и на тај начин оправдава почињени геноцид над Србима у Другом свјетском рату. У данашњој Хрватској не постоје расни закони и концентрациони логори какви су постојали у НДХ, али за тим нема потребе јер је Туђманов режим протјерао преко пола милиона Срба, убијао и мучио Србе по хрватским градовима и током и послије хрватских злочиначких војно-полицијских акција и уништио, отео и опљачкао српску имовину.

ХАПШЕЊА СВЕШТЕНИКА ДОКАЗ АНТИСРПСКОГ КАРАКТЕРА РЕЖИМА ЂУКАНОВИЋА

Нова хапшења односно привођења и задржавања у притвору свештеника Митрополије црногорско-приморске Жељка Ћалића, Мирчете Шљиванчанина и других представљају један у низу доказа антисрпског карактера режима Мила Ђукановића оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Врхунско је лицемјерје да се задржавање свештеника до 72 часа правда чињеницом јер су тобоже извршили кривично дјело непоступања по здравственим прописима за сузбијање корона вируса. У исто вријеме се одржавају спортски и други догађаји гдје присуствује доста грађана, а нико није приведен на информативни разговор, а камоли да му је одређено полицијско задржавање. Очигледно је да Ђукановићев режим наставља брутални обрачун са СПЦ у Црној Гори која је вишевјековни чувар српског идентитета и светосавског насљеђа. Линта позива Министарство спољних послова да изради извјештај и упозна ЕУ и друге међународне организације са бројним чињеницама о прогону српског народа и Српске православне цркве у Црној Гори. Апсолутно је јасно да Ђукановић хоће по сваку цијену да укине Српску православну цркву, да јој одузме цркве, манастире и остала црквена добра и да је претвори у инструмент његове личне власти. Ђукановић рачуна да би укидањем Српске православне цркве лакше остварио свој стратешки циљ, а то је асимилација српског народа у националне Црногорце. У Црној Гори се спроводи системска и тешка дискриминација СПЦ јер су јој угрожена основна имовинска и вјерска права за разлику од римокатоличке цркве и исламске заједнице које немају такве проблеме.

ПИСМО 16 ХРВАТСКИХ ГЕНЕРАЛА ДОКАЗ ДА ЈЕ ТЗВ. ДОМОВИНСКИ РАТ БИО УСТАШКИ

Писмо 16 хрватских генерала упућено хрватској јавности представља један од многих доказа да је тзв. Домовински рат био усташки рат односно наставак усташке борбе у НДХ с циљем да се огњем и мачем коначно ријеши српско питање, сматра предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Наведени генерали отворено заговарају усташке тезе да су партизани 8. маја 1945. године окупирали Загреб и да су злочиначка војска; да се у хрватском друштву сије мржња према усташама што значи да се ради о борцима за хрватску слободу, а не ратним злочинцима и људском шљаму и отпаду; да је србомрзачка пјесма *Бојна Чавоглаве* коју пјева усташа Томпсон била ударна пјесма тзв. Домовинског рата; да је на Хрватску тобоже извршена великосрпска агресија; да је усташки поздрав „За дом спремни" тобоже настао прије оснивања усташког покрета и геноцидне НДХ што је апсолутна лаж и измишљотина.
Линта истиче да је 16 хрватских генерала у свом писму хрватској јавности искрено признало да је усташки поздрав „За дом спремни" темељна вриједност тзв. Домовинског рата који се водио за остварење главног циља усташког покрета, а то је Велика Хрватска без Срба. Такође, хрватски генерали су искрено у свом писму рекли да усташки поздрав „За дом спремни" нису користили само припадници ХОС-а већ сви припадници Хрватске војске.

Скупштина БиХ прикрива страдање Срба у НДХ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта поздравља закључке Народне скупштине Републике Српске којима је одбачена ревизионистичка Резолуција о поштовању жртава фашистичких режима и покрета коју је усвојио Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ.

Наведеном Резолуцијом се безочно фалсификују историјске чињенице чији циљ је срамно умањивање и прикривање размјера страдања српског народа у Независној Држави Хрватској. Апсолутно је неприхватљиво и увредљиво да се у наведеној Резолуцији не помиње кључна историјска истина да је Независна Држава Хрватска планирала, организовала и извршила геноцид над Србима, Ромима и Јевре-јима. Такође, неприхватљив је и сам назив Резолуције у коме се не помиње Независна Држава Хрватска која је водила геноцидну политику односно спроводила систематско исељавање, покрштавање и убијање српског народа с циљем његовог потпуног физичког уништења.

Линта истиче да у Резолуцији стоји лажна констатација „значајан број жртава из БиХ" јер је добро познато да у Другом свјетском рату није постојала Босна и Херцеговина већ НДХ и да су једини страдалници и жртве били Срби, Роми, Јевреји и антифашисти.

Један од главних предуслова даљег јачања духовног и културног јединства српског народа јесте да Република Србија и Република Српска заједнички раде на његовању сјећања на српске жртве геноцида у Другом свјетском рату и да не дозволе ревизију историје и прекрајање историјских чињеница. Линта поздравља закључак да Скупштина Републике Српске донесе Закон о Дану сјећања на жртве геноцида Независне државе Хрватске над Србима, Ромима и Јевре-јима током Другог свјетског рата. Међутим, веома је важно да се поменути Дан сјећања дефинише и одреди у сарадњи државних и научних институција Републике Србије и Републике Српске и удружења које његују културу сјећања.

Протјераним Србима масовно се крше људска права

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта поводом Свјетског дана избјеглица оцјењује да се и даље масовно крше људска права протјераних Срба из Хрватске, Федерације БиХ и са Косова и Метохије.

Протјерани Срби не могу да остваре своја имовинска, стечена и друга права због шовинистичких политика које се воде у Загребу, Сарајеву и Приштини и због двоструких стандарда западних центара моћи.

Због тога је важно да Србија далеко снажније и активније тражи и инсистира у међународној заједници да се коначно почне спроводити Анекс Г Бечког споразума о сукцесији под називом „Приватна својина и стечена права".

У њему јасно стоји да свим грађанима и правним лицима морају бити призната, заштићена и враћена права која су имали на дан 31.12.1990. године на простору бивше Југославије. Такође, у Анексу Г стоји и да ће одузимање имовине под притисцима и пријетњама након наведеног датума бити ништавно.

Линта захтјева да Комесаријат за избјеглице и миграције и друге надлежне државне институције у што краћем временском року коначно ријеше стамбено питање свих протјераних Срба и других прогнаника који су 25 и више година подстанари или живе у нељудским условима.

Линта подсјећа да је још 2012. године покренут Програм Регионалног стамбеног збрињавања који заједно спроводе Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Хрватска.

Циљ програма је да се обезбиједе трајна стамбена рјешења за најугроженије избјегличке породице у региону на различите начине – откупом сеоских кућа, откупом станова под повољним условима, куповином монтажних кућа и добијањем грађевинског материјала за градњу или завршетак кућа.

Нажалост, Регионални стамбени програм у Србији се спроводи веома споро. Због тога је важно да се његова реализација максимално убрза и да ниједна избјегличка породица у Србији не остане са неријешеним стамбеним питањем.

Такође, Линта тражи да све избјегличке породице добију право откупа својих станова под повољним условима који су изграђени средствима међународних организација.

СРАМНА И ЛИЦЕМЈЕРНА РЕЗОЛУЦИЈА ГРАДА САРАЈЕВА У КОЈОЈ СЕ ИЗНОСЕ БЕЗОЧНЕ ЛАЖИ

– Срамна је и лицемјерна Резолуција Града Сарајева у којој се износи низ најбезочнијих лажи о наводном геноциду над Бошњацима у Сребреници, о тобоже мултиетничком Сарајеву и о провокативном поистовјећивању часне борбе савезника против фашизма у Другом свјетском рату са борбом тзв. Армије БиХ у грађанском рату против Срба – оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Бројне чињенице показују да Сарајево није никакав симбол слободе и суживота различитих нација и вјера већ град из кога је протјерано преко 150.000 Срба, град у коме је постојало 125 логора за Србе у којима су страховито и свирепо мучени и убијани; град у коме је убијено хиљаде Срба, град у коме се отима и узурпира српска имовина, град у коме се славе ратни злочинци из тзв. Армије БиХ, а српске жртве прешућују, умањују и негирају, град у коме установе и улице носе имена истакнутих сљедбеника и функционера геноцидне и нацистичке НДХ, град у коме се систематски крше уставна, национална и људска права преосталих Срба који су грађани трећег реда и дискриминисани на сваком кораку.

Линта истиче да Град Сарајево поменутом Резолуцијом скандалозно позива надлежне институције у БиХ да донесу прописе којим ће се забранити јавно негирање непостојећег геноцида у Сребреници. Јасно је да је наведена Резолуција у својој суштини ратнохушкачка и да представља континуитет ширења бијесне мржње према српском народу, Републици Српској и Србији. Одборници Града Сарајева добро знају да је прича о тобожњем геноциду у Сребреници велики лажни мит који нема везе са истином о догађајима из 1995. године и који је у функцији изградње националног идентитета и хомогенизације бошњачког народа на антисрпској основи. Није могуће говорити о помирењу и успостави повјерења између српског и бошњачког народа док год званичне институције у Сарајеву и водеће бошњачке странке заступају лажне и бесмислене тезе о агресији на БиХ и геноциду у Сребреници, док се славе ратни злочинци и док се оспорава Дан Републике Српске и она назива геноцидном и злочиначком творевином с циљем да се укине и створи унитарна БиХ.

Увредљиво изједначавање жртава геноцида у Јасеновцу и жртава у Поточарима

Дубоко је увредљиво и антицивилизацијско саопштење Меморијалног центра Сребреница –Поточари у којем је око 700.000 српских, ромских, јеврејских и осталих жртава геноцида у Јасеновцу изједначио са бошњачким жртвама над којима је почињен ратни злочин у Сребреници, оцијенио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Скандалозна је чињеница и чист безобразлук да Меморијални центар Сребреница – Поточари настоји да један од бројних злочина који су се десили на простору бивше Југославије, као онај у Сребреници над Бошњацима, изједначи са највећом фабриком смрти у читавој историји Балкана и једним од највећих масовних злочина у историји свијета какав се десио у Концентрационом логору Јасеновац. Меморијални центар Сребреница – Поточари на челу са србомрсцем Емиром Суљагићем својим саопштењима упорно понавља најбезочнију лаж да се у Сребреници тобоже десио геноцид над Бошњацима и на тај начин наставља да шири бијесну мржњу према Србији, Републици Српској и српском народу.

Линта истиче да ако постоји злочин на простору бивше Југославије који је најближи дефиницији геноцида онда је то брутално етничко чишћење око 250.000 Срба и убиство преко 2.500 српских цивила, војника и ратних заробљеника у злочиначкој акцији *Олуја*. Није могуће са моралне и људске стране да се упоређује злочин у Сребреници са масовним злочином над крајишким Србима, а камоли да се упоређује са Јасеновцем. У и око Сребренице, као и у другим дијеловима БиХ, десили су се злочини и над Србима и над Бошњацима. Због тога треба једнако осудити све злочине, казнити све ратне злочинце без обзира на националну и вјерску припадност и једнако поштовати и српске и бошњачке жртве. Сваки Бошњак који инсистира на безочним лажима да се у Сребреници тобоже десио геноцид, да је Србија извршила агресију на БиХ, да је Република Српска настала на геноциду и злочину, да не признаје дан и име Републике Српске је противник мира, међусобног поштовања, успоставе повјерења и помирења између српског и бошњачког народа.

Нико није одговарао за злочине над купрешким Србима

Регуларне јединице Хрватске војске прије 28 година извршиле су брутално етничко чишћење Срба на Купрешкој висоравни. Осим регуларних снага Хрватске у етничком чишћењу су учествовале и јединице тзв. Хрватског вијећа одбране, као и тзв. Хрватских одбрамбених снага истакао је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Хрватске војне и паравојне јединице су 3. априла 1992. године напале Доњи и Горњи Малован, српска села на Купрешкој висоравни. Ујутро, око шест часова тог дана, из правца Шујице, у којој је живјело искључиво хрватско становништво, нападнута су наведена српска села. Током три дана погрома Срба, од 3. до 6. априла 1992. године, хрватске снаге су убиле најмање 57 српских цивила и припадника Територијалне одбране, а судбина најмање седморо Срба још увијек није расвијетљена и нису пронађени њихови посмртни остаци. Око 300 Срба је одведено у логоре на подручју западне Херцеговине и Хрватске гдје су стравично мучени на бројним локацијама и у низу логора међу којима по злу посебно треба поменути злогласну *Лору*.

Линта истиче да су купрешки Срби разочарани и огорчени што за ове злочине још нико није одговарао, иако се знају њихови наредбодавци и извршиоци. Добро је познато да су Тужилаштву Хашког трибунала прије 15 година предати чврсти докази о злочинима хрватских снага на Купресу са именима и презименима преко 100 осумњичених лица. Трагична је, али очекивана чињеница да Хашки трибунал није процесуирао наведене свирепе злочине над купрешким Србима што је један од многих доказа да је у питању био политички суд, а не суд правде. Такође, етнички мотивисано правосуђе БиХ није ништа учинило на кажњавању лица који су наредили или починили ратне злочине над купрешким Србима. Треба нагласити да је ЈНА ослободила Купрес и његова села 8. априла 1992. године да би почетком новембра 1994. године Купрес поново био освојен од стране хрватских снага. По попису становништва из 1991. године на Купрешкој висоравни живјело је око 5.000 Срба, а по попису из 2013. године свега њих око 300.

Мигрантски центар у селу Липа – антисрпско дјеловање бошњачке власти

Изградња мигрантског центра у српском селу Липа представља један од бројних примјера антисрпског дјеловања бошњачке власти, оцијенио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Јасно је да Влада Унско-санског кантона на челу с премијером Мустафом Ружњићем није сама донијела провокативну одлуку да у селу Липа постави 50 шатора са 200 кревета и пратећом опремом и да убрзо насели мигранте.

Главни креатори наведене одлуке су политичко Сарајево и дио међународне заједнице који заступа бошњачке интересе. Бројне чињенице потврђују да ће кантонална власт у наредном периоду наставити да повећава капацитете мигрантског центра у селу Липа с једне стране и да ће оснивати нове мигрантске центре у другим српским селима и насељима на подручју Унско-санског кантона. То само потврђује намјеру бошњачких власти да протјерају малобројне српске повратнике, цементирају етничко чишћење Срба који су протјерани са својих вјековних подручја и да узурпирају и отму српску земљу. Линта поново позива Министарство спољних послова Србије да Министарству спољних послова БиХ упути снажан протест да је неприхватљиво да се у српским селима и насељима у Федерацији БиХ формирају мигрантски центри.

На овај начин бошњачка власт наставља да на најгрубљи начин крши Анекс седам Дејтонског споразума који се односи на повратак и интеграцију становништва које је протјерано током рата. Добро је познато да су Срби у Федерацији БиХ сведени на статистичку грешку и да федерална и кантоналне власти воде, фактички од завршетка рата, политику дискриминације преосталих Срба у том ентитету. Врхунско је лицемјерје да кантонална власт са сједиштем у Бихаћу користи пандемију корона вируса и да крене у реализацију наведеног антисрпског пројекта на подручју Унско-санског кантона упркос снажном противљењу српске стране.

БЕЗУМНА ОДЛУКА ХРВАТСКЕ ДА У ДВОРУ НА УНИ САГРАДИ ОДЛАГАЛИШТЕ ЗА НУКЛЕАРНИ ОТПАД

Апсолутно је неприхватљива и безумна одлука Хрватске да на подручју српске општине Двор на Банији сагради одлагалиште за радиоактивни и нуклеарни отпад оцијенио је Миодраг Линта. Очигледно је да је одабрана једна од најсиромашнијих општина у Хрватској која је насељена већински Србима с циљем да им се пошаље јасна порука да нису добродошли јер се сматрају непријатељима хрватске државе и да им је због тога најбоље да се иселе у Србију или у треће земље. Ова локација није прихватљива за одлагалиште радиоактивног и нуклеарног отпада и из разлога јер се налази близу ријеке Уне и границе са БиХ. У случају реализације наведеног пројекта било би угрожено близу 300.000 становника у 13 општина у сливу ријеке Уне на подручју БиХ због негативних посљедица по квалитет живота и здравље грађана. Хрватска одабиром ове локације крши бројне међународне конвенције о заштити животне средине.

ЛИНТА НАЈОШТРИЈЕ ОСУДИО СРАМАН СТАВ ПОТПРЕДСЈЕДНИКА ПАРТИЗАНА О ДЕЛИЈАМА ИЗ КНИНА И ПРОТЈЕРАНИМ СРБИМА

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује антисрпски и сраман став потпредсједника Партизана Владимира Вулетића да су Делије из Книна побјегли и град предали без испаљеног метка, али су и заставу оставили на улици гдје су је нашле усташе из Задра. Владимир Вулетић је овим ставом дубоко увриједио, не само Делије из Книна, већ више од 500.000 протјераних Срба са подручја данашње Хрватске, али и огромну већину родољубивог српског народа. Владимир Вулетић свјесно или несвјесно заступа усташку и непријатељску тезу да су крајишки Срби тобоже побјегли са својих огњишта, а да је Хрватска тобоже водила ослободилачки и одбрамбени рат што је најбезочнија лаж и измишљотина. Све чињенице показују да на власт у Хрватској 1990. године дошла усташка странка ХДЗ на челу са ратним злочинцем Фрањом Туђманом чији је циљ био стварање етнички чисте Велике Хрватске без или са што мање Срба. Такође, Вулетић треба да зна да је тадашња власт у Србији оставила крајишке Србе на цједилу и није ништа учинила да им помогне након што је Хрватска започела злочиначку војно-полицијску акцију *Олуја*.

Линта, као дугогодишњи навијач Партизана и крајишки Србин, очекује да Владимир Вулетић више никада у јавности неће заступати скандалозне и непријатељске ставове којим тешко вријеђа и омаловажава, не само Делије из Книна и Крајине, већ и Гробаре из Крајине, затим све протјеране Србе, као и све патриотски оријентисане грађане. Срби требају свуда и на сваком мјесту да исказују јединство и да имају јасне ставове према према трагичним догађајима из деведесетих година прошлог вијека у којима је страдао велики дио нашег народа у Хрватској, Федерацији БиХ и на Косову и Метохији. Због тога је Република Српска, поред Србије, јасан и позитиван примјер да српски народ може да опстане и да буде слободан само тамо гдје има своју државу и своје институције које штите његова национална, људска и свака друга права.

СРАМНО УНИШТАВАЊЕ БАДЕМА И МАСЛИНА НА ИМАЊУ СРПСКЕ ПОРОДИЦЕ ГАГИЋ КОД БЕНКОВЦА

Најоштрије осуђујем вандалско уништавање 80 стабала маслина и бадема српској породици Гагић у селу Биљане Горње код Бенковца, изјавио је предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Госпођа Мира Гагић (69 година), након протјеривања из Задра 1991. године и затим протјеривања у злочиначкој акцији *Олуја* 1995. године одлучила је 2010. године да се врати у своје родно село Биљане Горње и обнови кућу. У пољу, на предјелу који се зове Стране, засадила је 2017. године, уз помоћ свог сина Александра, 80 стабала маслина и бадема.

Када је Мира 15. априла ове године отишла до њиве, видјела је суве листове и гране на бадемима и маслинама. Било је очигледно да су уништени и Мира је оправдано посумњала да су попрскани отровом. Одмах је истог дана позвала полицију која је дошла и извршила увиђај. Инспектори за заштиту животне средине рекли су Мири Гагић да уколико жели да покрене поступак за проналажење криваца то мора да учини о свом трошку. То практично значи да треба лично да пошаље узорке листа и земље на Пољопривредни факултет у Загреб, како би се утврдило чиме су стабла попрскана. Трошкови анализе коштају 10 000 куна или скоро 1.500 евра што је велики новац за Миру Гагић. Линта тражи да надлежни органи пронађу и казне кривце који су починили кривично дјело уништавања туђе имовине, као и да изврше објективну процјену и надокнаде штету Мири Гагић за уништена стабла маслина и бадема.

Линта наводи да је у ноћи између 15. и 16. априла, у четири сата ујутро, више непознатих лица прескочило ограду Мире Гагић и ушли у двориште. Затим су почели снажно да лупају на врата и прозоре куће и у канте у дворишту како би упутили пријетњу жени од 69 година само зато што је пријавила полицији уништавање стабала бадема и маслине. Мира Гагић је поново позвала полицију која је дошла на увиђај али починилаца наравно није било. У питању је кукавички напад групе вандала са циљем застрашивања и протјеривања Мире Гагић и осталих Срба из Биљана Горњих. Поставља се питање од кога су вандали сазнали да је Мира Гагић пријавила полицији уништавање стабала маслина и бадема? Очигледно је да постоји спрега запослених у полицији и вандала. Линта позива надлежне органе да у најкраћем року пронађу и оштро казне налогодавце и починиоце овог србомрзачког напада на Миру Гагић.

ЛИНТА ЧЕСТИТАО ДАН ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КОЈА ЈЕ ИМАЛА ЧАСТАН РАТНИ ПУТ

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта честита свим припадницима Војске Републике Српске и Трећег пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ – Дан Војске Републике Српске. Он је нагласио да је Војска Републике Српске имала за циљ да не дозволи геноцид и масовна страдања која су Срби доживјели у Другом свјетском рату и кључну улогу у очувању Републике Српске у протеклом Одбрамбено-отаџбинском рату. На овај дан треба да се сјетимо часног ратног пута Војске Републике Српске која се скоро четири године херојски борила да одбрани територију Републике Српске. Због тога су њени припадници заувијек остали уписани у историју Републике Српске и српског народа. Посебно треба да с дубоким поштовањем одамо почаст и његујемо сјећање на све припаднике Војске Републике Српске који су положили своје животе на олтар отаџбине, те да одамо признање ратним војним инвалидима који су у одбрани свог народа дали велику жртву.

Линта истиче да је у данашње вријеме потребно да велику пажњу усмјеримо на ширење истине о узроцима рата у Босни и Херцеговини. Свједоци смо дугогодишње бескрупулозне и лажне пропаганде чији је циљ да се Република Српска представи као геноцидна и злочиначка творевина, а Војска Републике Српске као агресорска. Добро је познато да постоје јаке снаге и центри моћи који се баве фалсификовањем историјских догађаја и промовишу бесмислену тезу о Србима као агресорима и Бошњацима као жртвама. Потребно је на систематски начин започети политичку, правну и дипломатску борбу да се изборимо за истину да је српски народ у посљедњој деценији 20 вијека у БиХ водио одбрамбени рат и бранио своја огњишта од непријатеља којима је узор била геноцидна НДХ и исламски фундаментализам.

НА ДАН ПОБЈЕДЕ ВЕЛИЧАЊЕ УСТАШТВА У СЈЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ И ЦРНОЈ ГОРИ

» ЗА ДОМ СПРЕМНИ: Томпсонове поруке на почетку сваког концерта су врло јасне и недвосмислене

Издавање маркице са картом НДХ од стране Поште Сјеверне Македоније и пуштање спота усташког пјевача Томпсона на Радио телевизији Црне Горе представљају срамно и скандалозно величање усташтва односно хрватског нацизма, оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Трагична је и провокативна чињеница да се поводом обиљежавања Дана побједе над фашизмом од државних институција у Сјеверној Македонији и Црној Гори промовише геноцидна НДХ и њен главни промотер усташки пјевач Марко Перковић Томпсон.

На тај начин шири се бијесна мржња према српском народу и дубоко вријеђају српске жртве геноцида из времена Другог свјетског рата. Очигледно је да нацистичке и фашистичке снаге у региону не могу да се помире са чињеницом да је српски народ слободарски народ који је храбро и неустрашиво устао против фашизма и у тој борби поднио огромну жртву.

Линта позива владе Македоније и Црне Горе да најоштрије осуде величање геноцидне НДХ и њеног главног промотера Марка Перковића Томпсона.

Линта: Трагично да за ратни злочин у Добровољачкој у Сарајеву нико није одговарао

Напад тзв. Армије БиХ и муслиманских паравојних формација на колону припадника ЈНА 3. маја 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву јесте свиреп ратни злочин над недужним војницима, официрима и грађанским лицима у служби у ЈНА, оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Трагична је чињеница да ни након 28 година од крвавог злочина породице жртава нису добиле одговоре ко је наредио и поубијао невине младиће, као и зашто нико није одговарао за њихово страдање 2. и 3. маја.

У питању је само један у низу некажњених ратних злочина против српског народа у Босни и Херцеговини која недвосмислено говори о лицемјерју и поразу правосуђа БиХ, као и Хашког трибунала и међународног ратног права. Пред очима међународне заједнице и уз гаранцију мировних снага УН извршен је мучки напад на колону ЈНА која се мирно повлачила из Сарајева. Све чињенице говоре да су главни кривици за трагичне догађаје у Добровољачкој високи функционери тадашње Републике БиХ. Током 2. и 3. маја 1992. године убијена су 42 припадника ЈНА, рањен 71, а 207 их је заробљено и мучено.

Линта истиче да некажњени ратни злочин у Добровољачкој улици најбоље показује да правосуђе БиХ није независно, непристрасно и професионално већ је под снажним притиском и утицајем политичког Сарајева и западних центара моћи. Претходна пракса показује да циљ правосуђа БиХ није било кажњавање свих ратних злочинаца без обзира на националну и вјерску припадност већ су се селективним приступом штитили лажни хероји из реда бошњачког народа. Бошњачки политичари упорно промовишу лажни и ратнохушкачки мит о Србима као агресорима и Бошњацима као јединим жртвама рата. Због тога Бошњаци настоје да заташкају ратни злочин у Добровољачкој и многе друге ратне злочине над Србима на начин да се не кажњавају злочинци из реда њиховог народа.

Како сада ствари стоје апсолутно је јасно да породице српских жртава неће дочекати правду пред правосуђем БиХ и да без активне улоге Тужилаштва Србије многи злочини над српским народом у БиХ и Хрватској ће остати некажњени.

Антицивилизацијски спот на српском стратишту у Гаравицама код Бихаћа

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта најоштрије осуђује антицивилизацијски и србомрзачки спот који је снимила Туристичка организација Бихаћа на једном од највећих стратишта српског народа у геноцидној НДХ Гаравицама код Бихаћа. Туристичкој организацији Бихаћа је добро познато да су у Гаравицама хрватско-муслиманске усташе током Другог свјетског рата на најбестијалније начине убиле више од 12.000 недужних српских цивила. На овај начин градска власт Бихаћа дубоко понижава и вријеђа српске жртве геноцида, њихове потомке и читав српски народ и шири мржњу и нетрпељивост према свему што је српско. Бројне чињенице показују да власт у читавој Федерацији БиХ води политику занемаривања, омаловажавања, умањивања и негирања српских жртава не само из Другог свјетског рата већ из времена грађанског рата крајем прошлог вијека.

Линта позива Министарство спољних послова да упути протест званичном Сарајеву са захтјевом да се забрани приказивање спота које је најављено за 22. мај и да се пошаље јасна порука да је антиевропски и морално неприхватљиво снимати спот на мјесту гдје је убијено више од 12.000 невиних Срба. Поред тога, Србија има моралну и националну обавезу да покрене иницијативу и помогне да се уреди Спомен подручје Гаравице које је запуштено, израсло у коров и шибље, а камени стубови су ишарани графитима и оштећени гелерима током протеклог рата. То је озбиљан и одговоран начин да његујемо културу сјећања и одамо дужно поштовање према жртвама које су убијене на Гаравицама и подручју Бихаћа. Познато је да су власти Бихаћа направиле, од српског стратишта, спортско рекреативну зону на којој се одржавају мотоциклистичке трке, а сада је почело и снимање музичких спотова. Трагична је чињеница да је ово стратиште, због политике лажног братства и јединства и учешћа дијела злочинаца у комунистичкој власти, било запостављено након Другог свјетског рата. Због тога се деценијама бесрамно ћутало о овом масовном и непојмљивом злочину и покољу над недужним српским цивилима.

ЗА СТРАДАЊЕ СРБА У БРАДИНИ И ОПШТИНИ КОЊИЦ ЈОШ УВИЈЕК НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта подсјећа да се прије 28 година десио стравичан злочин над Србима у селу Брадина код Коњица које су починиле муслиманско-хрватске формације. У Брадини је 25. маја 1992. године на најмонструознији начин убијено 48 српских цивила. Стотине Срба су одведени у злогласне логоре Мусала, Челебић и друге гдје су мучени на најсвирепије начине док су остали протјерани, а њихова имовина је уништена и опљачкана. У логорима су од посљедица мучења и злостављања страдала још 22 српска цивила док се за 5 још трага.

Линта је посебно нагласио да су Срби тешко страдали, не само у Брадини, већ на подручју читаве коњичке општине. За злочине у Брадини односно на подручју општине Коњиц још увијек нико није одговарао иако постоје бројна и потресна свједочења преживјелих Срба и материјални докази. У Суду БиХ је 8. маја прошле године почело суђење припадницима тзв. Армије БиХ и ХВО за злочине над Србима из Коњица, Брадине и околних српских села. Нажалост, мале су шансе да ће страдали Срби и њихова родбина дочекати истинску правду јер оптужницом није обухваћено муслиманско војно и цивилно руководство.

Линта истиче да федералне и кантоналне власти воде политику цементирања етничког чишћења Срба у долини Неретве. То најбоље потврђује чињеница да од некадашњих око 7.000 Срба на подручју општине Коњиц данас живи свега њих око 250 или мање од 5 посто од предратног броја.

Малобројни српски повратници се суочавају са систематском опструкцијом у обнови кућа и рјешавању бројних инфраструктурних и комуналних проблема, као што је скупа такса да се прикључи струја и др. Велика већина порушених кућа још увијек није обновљена и мале су шансе да ће доћи до значајнијег побољшања. У селу Брадина послије 25 година од завршетка рата нема готово никаквог живота.

Навршило се 29 година од *Задарске кристалне ноћи*

Навршава се 29 година од нацистичког догађаја који је назван *Задарска кристална ноћ* или Прогон задарских Срба подсјећа предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

У Задру је након доласка ХДЗ-а на власт маја 1990. године одмах почео најбруталнији притисак на Србе путем телефонских пријетњи, увреда, порука мржње, физичких и психичких малтретирања, хапшења, премлаћивања, мучења, па до убојстава. Врхунац обрачуна са Србима десио се 2. маја 1991. године када је разјарена руља, која је била наоружана моткама, шипкама и другим предметима, одлучила да се обрачуна са Србима и уништи њихову имовину. Дивља руља, коју су предводили локални челници ХДЗ-а пјевала је усташке пјесме и узвикивала усташке пароле и друге србомрзачке поруке.

Такође, током минирања употребљена је и велика количина експлозива који се у то вријеме налазио једино у посједу полиције и која није ништа учинила да заштити Србе и српску имовину.

Линта истиче да је тог и наредних дана из Задра протјерано око 10.000 Срба, а уништено је око 200 српских кућа, викендица, пословних објеката и локала друштвених фирми из Србије. Бројне чињенице показују да је рушилачки поход на српску имовину био добро организован и раније испланиран у координацији са властима у Загребу и локалним властима.

Убиства Срба и минирање српских кућа и привредних објеката су настављени током љета и јесени 1991. и током 1992. године. Према подацима градске Комисије за попис срушених кућа у ужем дијелу Задра је минирано и уништено око 470 српских кућа и других објеката за вријеме рата.

Срби који су ипак одлучили да остану у Задру били су извођени из кућа или су хапшени по улицама и везаних очију одвођени у циглану крај Нина и на друга мјеста гдје су најсвирепије мучени, а многи су страдали само зато што су Срби. У периоду 1991–1993. године у Задру су убијена најмање 34 Србина, од тога 15 цивила, а остало су припадници ЈНА у Задру. Линта је поново тражио да српско Тужилаштво за ратне злочине подигне оптужнице против тадашњих челника Задра и задарске полиције и њихових наредбодаваца због убиства задарских Срба и масовног уништавања српске имовине.

ЛИНТА ПОЗВАО МСП СРБИЈЕ ДА ПРОТЕСТУЈЕ ЗБОГ НАПАДА НА СРБЕ У ВУКОВАРУ

Најновији напад на двојицу вуковарских Срба који се десио представља један од многих злочина из мржње према Србима у Вуковару у посљедње двије године од стране усташких снага оцјењује предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.

Наведени физички напади на Србе у Вуковару су посљедица проусташке политике коју води актуелна Влада на челу са премијером Пленковићем и вуковарског градоначелника Ивана Пенаве који са својим сљедбеницима шири бијесну мржњу према Србима и свему што је српско. Један од темеља данашње Хрватске јесте стално понављање усташке тезе да су Срби тобоже агресори на Хрватску, а да је Хрватска тобоже водила ослободилачки рат и била жртве српске агресије.

То је један од доказа да се Хрватска није суочила са својом геноцидном и злочиначком прошлошћу и да није одбацила НДХ и усташтво.

Линта позива Министарство спољних послова Србије да упути најоштрији протест званичном Загребу због учесталих физичких напада на Србе у Вуковару и широм Хрватске и да захтјева да надлежни државни органи у најкраћем року пронађу налогодавце и починиоце бројних злочина из мржње и казне их из у складу са Кривичним законом.

Такође, Линта позива Министарство спољних послова да уради у што краћем року извјештај о стању људских права Срба у Хрватској са нагласком на учестале физичке и вербалне нападе на преостале Србе и њихову имовину, ширење мржње исписивањем бројних усташких и других србомрзачких графита и порука, рехабилитације усташтва, немогућност слободне употребе ћирилице у Вуковару и широм Хрватске, немогућност пропорционалног запошљавања Срба у јавном сектору, вођења истрага и подизања оптужница против Срба без икаквих конкретних доказа, немогућност повратка отете имовине протјераним Србима и добијања новчане накнаде за уништену имовину и др.

Срби у Морполачи код Бенковца поново мета напада

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта истиче да су 20. априла у вечерњим часовима двојица усташа дошли у српско село Морполача код Бенковца у Далмацији с циљем да поново застрашују преостале Србе. Један од усташа је вербално вријеђао групу Срба у центру села псујући им четничку мајку.

Након тога наведени усташа је физички напао Србина М.Р. који има више од 70 година тако што га је јако гурнуо и бацио му капу с главе. Малобројни Срби у Морполачи, у страху за сопствену безбједност, нису пријавили полицији наведени злочин из мржње.

То је један од мноштва доказа да Срби немају повјерења у хрватску полицију јер се не понаша професионално нити штити све грађане подједнако без обзира на националну и вјерску припадност. Линта од надлежних органа Хрватске поново тражи да брзо и бескомпромисно открију и казне налогодавце и починиоце овог кривичног дјела иако вјерује да од тога неће бити ништа.

Линта подсјећа да је крајем марта група усташа починила још један злочин из мржње у Морполачи. На табли на улазу у село из правца Шибеника написана је усташка порука „Убиј Србина", а на зиду демолиране сеоске задруге још једном је написано „Убиј Србина" и исписан је познати усташки симбол „У" и порука „хрватски Вуковар".

Наведени графити представљали су директну пријетњу малобројним Србима у Морполачи и околним српским селима док се за то вријеме скоро читав свијет бори против пандемије корона вируса.

Полиција ни овога пута није пронашла налогодавце и починиоце наведеног србомрзачког чина, као ни у многим другим сличним случајевима.

У селу Морполача, које се налази код Бенковца, по попису становништва 1991. године живјело је 407 становника, од чега 389 Срба или више од 95 %. По попису становништва 2011. године у селу живи свега 49 Срба старијег животног узраста.

ЗАЈЕДНИЧКА КОМЕМОРАЦИЈА У ЈАСЕНОВЦУ НИЈЕ ПОТВРДА ДА ЈЕ ХРВАТСКА АНТИФАШИСТИЧКА ДРЖАВА

Заједничка комеморација представника хрватског државног врха и мањинских заједница у Јасеновцу није потврда да је Хрватска у својој суштини антифашистичка држава истиче предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта. Највиши представници хрватске власти Зоран Милановић, Андреј Пленковић и Гордан Јандровић су полагањем вијенца одали почаст за око 700.000 убијених Срба, Рома и Јевреја и антифашиста у највећој фабрици смрти на Балкану Јасеновац прије свега због међународне заједнице, а не због тога што је антифашизам истинско опредијељење Туђманове Хрватске. Врхунско је лицемјерје да највиши хрватски званичници одају почаст жртвама у Јасеновцу, а Министарство хрватских ветерана из свог буџета годинама финансира два радикално ревизионистичка удружења *Друштво за истраживање троструког логора Јасеновац* и *Хрватски домобран* који се баве величањем НДХ и промоцијом усташке тезе да је Јасеновац био радни логор, а усташки зликовци борци за слободу хрватског народа.

Линта наводи и друге бројне чињенице које показују да је стварни темељ Хрватске НДХ, а не ЗАВНОХ како то декларативно стоји у Уставу: Хрватски сабор је покровитељ комеморације убијеним усташким зликовцима у Блајбургу; у Хрватској се у суштини некажњено користи усташки поздрав *За дом спремни*, физички и вербално нападају Срби и исписују на десетине хиљада усташких графита и порука мржње; табла са *За дом спремни* из Јасеновца је премјештена у Новску, а није уништена; подижу се споменици усташама као онај у Сиску за 105 убијених зликоваца; у Хрватској се некажњено одржавају сваке године мисе Анти Павелићу и усташким генералима; Влада и локалне власти финансирају концерте Марка Перковића Томпсона који велича НДХ и усташтво и сваки свој концерт почиње са поздравом *За дом спремни*; министар хрватских ветерана Томислав Медвед ексхумира убијене усташе и сахрањује их са војним почастима; сваког 10. априла на Дан оснивања НДХ представници Владе Хрватске, жупанијске и градске власти у Сплиту присуствују обиљежавању оснивања усташке тзв. Девете бојне ХОС-а гдје се велича усташтво и НДХ, а одбијају да присуствују обиљежавању величанственог устанка у Србу 27. јула који је подигао српски народ заједно са часним Хрватима против геноцидне политике НДХ; Град Загреб је већином гласова одборника ХДЗ-а и стране градоначелника Милана Бандића додијелио годишњу награду за филм Јакову Седлару за срамни и антицивилизацијски филм у коме се Јасеновац приказује као радни логор за вријеме рата и др.

ПОТРЕБНО ДА СЕ ВИДОВДАН СЛАВИ КАО НАЈВЕЋИ НАЦИОНАЛНИ ПРАЗНИК

Предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта честита грађанима Србије и свим Србима у региону и дијаспори празник Видовдан који је један од најважнијих датума у читавој српској историји. Видовдан је дан који симболизује вишевјековну борбу српског народа за слободу и уједињење, једнакост, човјечност, родољубље, спремност на жртву за националне интересе и вјерност Косовском завјету. У питању је празник који је темељ модерне српске историје од Првог и Другог устанка и свих других српских устанака против страних окупатора и непријатеља који су имали намјеру да униште и протјерају наш народ са својих вјековних огњишта. Видовдан је датум када треба да се сјетимо свих погинулих Срба од Косовског боја до данашњих дана и да им одајемо дужно поштовање. Због тога је потребно да се Видовдан поново почне обиљежавати и славити као највећи национални празник. Линта посебно честита Видовдан, крсну славу Војске Републике Српске, свим ветеранима, њиховим породицама и свим припадницима Трећег пјешадијског пука Оружаних снага БиХ, који баштини традицију славне ВРС. На овај дан се са поносом и достојанством сјећамо историјске заслуге Војске Републике Српске која је стварала и одбранила Републику Српску и дала кључан допринос да барем дио прекодринских Срба живи у миру и слободи. Не смијемо никад заборавити припаднике славне Војске Републике Српске који су дали своје животе за слободу свог народа.

» Предсједник ЗУ *Крушево Брдо* са чланицама удружења

» Чланови ЗУ *Крушево Брдо* приликом обиљежавања славе

ЧУВАРИ ТРАДИЦИЈЕ КРУШЕВОГ БРДА

Завичајно удружење *Крушево Брдо* основано је 10.октобра 2016. године на Скупштини у Ђурђеву. Назив је добило по истоименом селу у Републици Српској из којег воде поријекло људи који су прије и за вријеме рата деведесетих година дошли у војвођанска мјеста Ђурђево, Шајкаш и Мошорин. Крушево Брдо се налази у подножју планине Влашић у Републици Српској, на тромеђи општине Кнежево, Теслић и Котор Варош. Прије рата деведесетих година имало је око двије хиљаде становника, а сада броји око 100. Важило је за сточарско-пољопривредни крај и познато је по производњи Влашког сира од млијека овце праменке.

Предсједник удружења је Јерко Марић, а секретар Миле Станковић. Удружење окупља око 350 земљака од чега је око 130 званичних чланова. Главни циљ удружења је очување традиције, културе, народних обичаја Крушева Брда и Републике Српске, како народних ношњи, игара, музике, пјесме тако и старинских јела (пура, цицвара коруза, пите, погача каурма, кувана овчетина).

СПЕЦИФИЧНЕ ПЈЕСМЕ

У разговору са предсједником Завичајног удружења *Крушево Брдо* Јерком Марићем о специфичностима овог краја сазнали смо да се та специфичност огледа у споју и извођењу разних пјесама. Музичку групу чине четири члана од којих два пјевају, један извођач свира шаргију, а други виолину. Та музика је карактеристична за Озрен, Требаву, Влашић и Вучју планину. Мада се слуша у свим дијеловима Републике Српске, доласком људи поријеклом из Крушева Брда у Војводину они су са собом донијели и своју музику тако да се сада ова музика може чути на радио станицама и ТВ кућама. Поред музике и пјесме, уз шаргију и виолину, играју се посебне игре од којих су најпознатија кола четворак погурена, проста и троколо. Овај крај представља се и народном ношњом која се састоји од кошуље израђене од бијелог платна и веза, преко ње иде прегача шарена сатканa од вуне, чарапе исплетене од вуне са ђинђувама или перлицама, као и гумени опанци. Око струка иде тканица такође од ђинђува, горе везена бијела блуза са јечермом на коју се окачи четвртаста игла такође направљена од ђинђува. Накит се састоји од ђердана израђеног од ђинђува, као и наручњака од вуне и ђинђува. На глави је капа са украсима или крпа односно марама која може бити шарена или обична.

БОЖИЋНО И ВАСКРШЊЕ ПРЕЛО У ЂУРЂЕВУ

Марић је истакао да у склопу удружења постоје спортске и фолклорне секције, као и израда ручних радова. Израда ручних радова још увијек није уврштена у статут, али је у плану да буде како би удружење могло равноправно да буде заступљено у свијету културе и традиције.

Завичајно удружење *Крушево Брдо* организује неколико дешавања у току године:

» Спомен плоча палим борцима Првог и Другог свјетског рата

Божићно прело које се одржава сваке године 7. јануара у Ђурђеву, Васкршње прело такође у Ђурђеву, одлазак на Дан општине и присуствовање Свечаној академији Котор Вароши и учешће на општинској котлићијади 24. априла, изношење сопре за Младу недјељу у Крушевом Брду, сеоска слава крајем маја, дочек Видовдана за све госте у Крушевом Брду 27. јуна и 28. јуна молитва у Храму цара Лазара у Крушевом Брду. Поред наведених догађаја, највећа манифестација удружења је Свечана скупштина или Дани Крушева Брда, која се организује у новембру сваке године задње недјеље прије почетка поста. Ова манифестација на којој се прикаже све претходно набројано што доприноси очувању културе, традиције и обичаја из ових, окупи око 500 људи.

СПОМЕНИКОМ СЕ ОДУЖИЛИ БОРЦИМА

Завичајно удружење *Крушево Брдо* реализовало је и неколико важних пројеката. Први пројекат је постављање табле на улазу у Крушево Брдо. Овај догађај је изазвао велико интересовање јавности и само село је одмах привукло пажњу туриста, бројних посјетилаца, али и инвеститора. Други пројекат је подизање објекта на *Зборишту* у Крушевом Брду гдје се сваке године одржава сеоски збор поводом Младе недјеље. Пројекат је приведен крају уз помоћ општине Котор Варош која је главни донатор средстава. Трећи по реду, али не мање значајан пројекат удружења је подизање спомен плоче палим борцима Првог и Другог свјетског рата. Пројекат је завршен у организацији ЗУ *Крушево Брдо* уз помоћ мјештана села и људи поријеклом из села, али расељених по цијелом свијету. Четврти и највећи пројекат је подизање звоника и звона на *Зборишту* у Крушевом Брду уз помоћ донатора. Звоник и звоно освештени су уз благослов бањалучког владике Јефрема.

ХУМАНИТАРНИ РАД

Поред наведених активности, Удружење се бави и хуманитарним радом. Наиме, удружење прикупља једнократне помоћи, помоћи у облику пакета за породице и појединце којима је потребна било каква врста помоћи, како из Крушева Брда, тако и сународницима у АП Војводини.

За своје активности Удружење је добило бројна признања и захвалнице, а најзначајније признање је оно које су 2018. године добили од општине Котор Варош за чување обичаја и културе и промоцију Крушева Брда и Котор Вароши.

Завичајно удружење *Крушево Брдо* је учесник свих манифестација које се организују како у Војводини тако и у Котор Вароши. Дјеловање Удружења препознала је и Покрајинска влада, Фонд за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима, Управа Града Новог Сада, Мјесне заједнице Ђурђево, Шајкаш, Мошорин, Крушево Брдо, као и Туристичка организација општине Жабаљ и Туристичка организација Војводине гдје се активности удружења налазе на мапи манифестација. Финансијску подршку раду Удружења пружају све наведене институције, а такође имају и велики број донатора од стране појединаца из приватног и друштвеног сектора. Удружење има изузетну сарадњу са Храмом Вазнесења Господњег у Ђурђеву и са Храмом цара Лазара у Крушеву Брду. Поводом оснивања Удружења поклонили су иконе храму у Крушеву Брду и Храму Свете Тројице у Шипрагама и чланови Удружења редовно кумују наведеним храмовима.

ПЛАНИРАЈУ ГРАДЊУ ЗАВИЧАЈНЕ КУЋЕ

План Удружења је изградња завичајне куће у Крушеву Брду око чега су покренули преговоре и наишли на одобравање и подршку општине Котор Варош, али и подршку Владе АП Војводине.

На крају, предсједник Удружења Јерко Марић је истакао да је највећи успјех овог Удружења то што подстичу и мотивишу омладину да се активно укључи у сва дешавања која се организују у оквиру Удружења. Омладину сматрају својом снагом и будућношћу и они дају смисао свему. **ДРАГАНА ШИПОВАЦ**

У завичају прославили крсну славу

На Младу недјељу на чувеном Зборишту у Крушеву Брду његови мјештани, али и људи који су поријеклом из овог мјеста, а сада живе у Републици Србији, Словенији, Аустрији и другим земљама, традиционално су обиљежили крсну славу села. Сеоска Масла везана је за земљорадњу, а сам обичај обиљежавања стар је колико и само Крушево Брдо.

Овогодишња Масла почела је љетњом молитвом, након које је услиједио ручак, шаргије и такмичење у спортским дисциплинама скок у даљ и бацање камена с рамена. Обиљежавању Масла присуствовало је око 200 људи, а посебан допринос дало је Завичајно удружење *Крушево Брдо* из Ђурђева које је на челу са предсједником Јерком Марићем организовало одлазак на обиљежавање славе свог родног мјеста. Јерко Марић се захвалио свим домаћинима који су изнијели сопру и изразио наду да ће се и сљедеће године дружити у још већем броју.

Колико се завичај воли, а љубав према њему његује, показују мјештани Крушева Брда, али и они који су поријеклом из тог мјеста које никакви догађаји не могу да спријече да мисле на свој завичај.

Помоћ и подршку у организовању овог догађаја у Крушевом Брду пружило је руководство Општине Котор Варош и Мјесне заједнице Крушево Брдо. Начелник општине Котор Варош Зденко Сакан је заједно са својим сарадницима био гост на овогодишњем обиљежавању Масла у Крушевом Брду.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Милорад Савановић, општински одборник из Крушева Брда, Радислав Петрушић, савјетник начелника општине Котор Варош, Младен Тривуновић, замјеник начелника општине Котор Варош, Зденко Сакан, начелник општине Котор Варош, Јерко Марић, предсједник удружења, Божидар Куртиновић, свештеник у Крушеву Брду и Недељко Гламочак посланик РС, Срђан Ђорић, начелник за привреду и пољопривреду општине Котор Варош

КОРОНА НИЈЕ ПОКВАРИЛА РАСПОЛОЖЕЊЕ НА ЈУБИЛАРНОМ САБОРОВАЊУ КРАЈИШНИКА

20. Завичајни збор у Буковцу

Завичајно удружење *Мањача* и Савез крајишких удружења организовали су традиционални 20. по реду Завичајни збор и косидбу у Буковцу. Овом приликом окупили су се земљаци, пријатељи и поштоваоци традиције и обичаја како би заједно евоцирали успомене и присјетили се свега што их веже за завичај. Догађај су подржали Град Нови Сад, Покрајински секретаријат за културу, Представништво Републике Српске у Србији, Покрајински Фонд за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима, Мјесна заједница Буковац и печењара *Код Дуће*.

Вољу и жељу за одржавањем ове јубиларне манифестације није умањила актуелна ситуација изазвана пандемијом корона вируса, иако је број учесника и гостију био мањи него претходних година. Међутим, то није утицало на расположење присутних који су овај догађај посветили поред завичаја, свим драгим људима који нису били у могућности да присуствују.

У оквиру манифестације, која је почела окупљањем земљака тачно у подне, одржавала су се такмичења у старинским спортовима варизање, клисање, крмање, скок у даљ, бацање камена с рамена и надвлачење конопцем. Обавезни дио манифестације био је и културно-умјетнички програм у којем су своје умијеће у игри и пјесми представили КУД *Милица Стојадиновић Српкиња* из Буковца, КУД *Младен Стојановић* из Бачког Јарка, гуслар Витомир Вулин, пјесник Раде Кнежевић, етно-група *Храм* из Сремске Митровице, солиста пјевачке појачке групе *Родослов* Хаџи Никола Мијовић и диплар Милан Вашалић.

– Завичајно удружење *Мањача* је претеча свих дешавања, први смо почели зато

» Ранка Срдић Милић

» Душко Ћутило

је ово 20. година. Ово је евоцирање успомена на завичај, оно што смо ми, што смо са собом донијели, да се не заборави, да то живи с нама, да то пренесемо на млађе и да они сутра знају наставити путем одакле су им преци – истакла је Ранка Срдић Милић.

Фонд за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима подржава све манифестације које чувају традицију.

– Ово је манифестација која се одржава 20. пут, то је једна од највећих манифестација тог типа на територији АП Војводине и Фонд је препознао њен значај. У оквиру ове манифестације се одржава више различитих догађаја који имају за циљ да његују традицију и обичаје српског народа. Велика посјећеност овој манифестацији иде у прилог чињеници да је она свакако нешто што треба подржати – истакао је директор Фонда Душко Ћутило.

Манифестацију је поносно испратио сарадник за културу у Представништву Републике Српске у Србији Борислав Максимовић, који се обратио присутнима уз ријечи да су оваква окупљања мјесто и прилика да се прикаже култура једног народа и да људи наставе да одржавају везу са својим завичајем.

Централни дио манифестације била је косидба у којој је учествовало 16 такмичара, који су се, обучени у народну ношњу, надметали у брзини кошења и најбоље покошеној трави. Након косидбе слиједио је заслужени ручак на откосу и богата трпеза са традиционалним јелима које су припремиле вриједне жене из Старе Пазове. Побједник косидбе био је Мирко Кецман из Босанског Петровца, друго мјесто освојио је Зоран Ракита, док је треће мјесто припало Небојши Спасојевићу из Љига.

Вук Вуковић је освојио специјалну награду за најбоље покошену ливаду.

Организатори манифестације су мислили и на најмлађе посјетиоце који су имали прилику да се опробају у кошењу, али и да јашу понија.

Наконо такмичења и званичног дијела програма, гости су могли да се опусте уз пјесму и музику крајишких група *Звуци Витороґа, Браћа Росић, Крајишки бећари* и народних пјевача Влатке Карановић и Новице Текића.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

Четврта косидба у Бачком Добром Пољу

У организацији Удружења *Војвођанска косидба* и Туристичке организације Врбас, а уз подршку Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима и Представништва Републике Српске у Србији, 13.6.2020. године у Бачком Добром Пољу одржана је 4. косидба.

Иницијатор и организатор косидбе је предсједник Удружења *Војвођанска косидба* Цвијета Кнежевић, а манифестацији су присуствовали Душко Ћутило, директор Фонда за пружање помоћи избјеглим, прогнаним и расељеним лицима, Борислав Максимовић сарадник за културу у Представништву Републике Српске у Србији и Милан Глушац предсједник општине Врбас.

Организатор и предсједник Удружења *Војвођанска косидба* Цвијета Кнежевић била је презадовољна бројем присутних и учесника.

– Презадовољна сам одзивом иако су многи земљаци и пријатељи били спријечени да дођу због ситуације са корона вирусом. Циљ овог догађаја је да се очува традиција и обичаји, да дјеци покажемо како се то некада радило и да и код њих пробудимо интересовање за нашим старим обичајима, да они даље чувају и његују традицију, они су наша будућност – истакла је Цвијета Кнежевић.

Кнежевићева је посебно задовољна јер су се дјеца између 9 и 12 година опробала у косидби. Међу сениорима титулу најбољег понио је Зоран Ракита, док се међу ветеранима највише истакао Ђуро Керкез из Босанског Петровца.

Поред косидбе, одржало се надметање у навлачењу конопца, скоку у даљ, бацању камена с рамена, скакање у цаковима. Ове године због актуелне ситуације сви такмичари су заслужено добили златне медаље и захвалнице.

Наконо такмичарског дијела, присутни су могли да уживају у културно умјетничком програму у којем су своја умијећа показали КУД *Шове* Равно Село, КУД *Сава Вукосављевић* Змајево, КУД *Врело* Куцура, пјевачка група *Врбас*, пјесникиња Ранка Срдић Милић и народни гуслар Веселин Вуковић.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

УДРУЖЕЊЕ ТРЕБИЊАЦА *ЈОВАН ДУЧИЋ* ПОДСЈЕТИЛО НА ЛИК И ДЈЕЛО ЈЕДНОГ ОД ЗНАМЕНИТИХ ХЕРЦЕГОВАЦА НА ИЗЛОЖБИ У ПАНЧЕВУ

Архимандрит Нићифор Дучић српски духовник, историчар и устанички вођа

Удружење Требињаца *Јован Дучић* у Београду наставило је своје активности после оправданог дјелимичног застоја у раду изазваног пандемијом ковида 19.

У оквиру реализације планова, с циљем што ширег упознавања грађана Србије о животу и дјелима знаменитих људи требињског краја, уз благодарност и подршку Архива Српске Православне Цркве и племените жеље чланова удружења у галерији Архива града Панчева организована је документаристичка изложба *Архимандрит Нићифор Дучић српски духовник, историчар и устанички вођа*.

» Мирко Рупић, Миливоје Миша Рупић, Жарко Ј. Ратковић и др Радован Пилиповић

На отварању изложбе о бурном и плодотворном животу архимандрита Нићифора Дучића говорили су предсједник требињског удружења Жарко Ј. Ратковић и директор Архива Српске Православне Цркве др Радован Пилиповић.

Директор Архива у Панчеву Мирко Рупић изразио је захвалност удружењу Требињаца и задовољство отварањем ове изложбе и задовољство о договореној сарадњи између Архива Панчева и Архива Српске Православне Цркве.

Грађани Панчева су у прилици да се на основу изложеног архивског материјала из фондова Архива Српске Православне цркве и Српске академије наука и уметности упознају с овим истакнутим Требињцем и знаменитим Србином.

Архимандрит Нићифор Дучић је рођен 1832. године у требињском селу Луг, крштеног имена Никола, које је у раној младости промијенио у Нићифор – Побједоносац, у име које ће од свог пострига у манастиру Дужи обиљежити цијели његов овоземаљски живот.

Школован на Великој школи у Београду а нешто касније и на Сорбони у Паризу. Са успјехом је обављао богослужбену, просвјетну, књижевну, ратничку и историјску дјелатност.

Једно вријеме је управљао Жичком епархијом када је у манастиру Жичи миропомазан краљ Србије Александар Обреновић. Архијерејски сабор му је 1886. године дозволио да носи епископску митру при богослужењу и ако је прије тога одбио да прими епископски трон.

Поред осталог, Нићифор Дучић је био предсједник Српског ученог друштва, управник Народне библиотеке Србије, редовни члан Српске краљевске академије, предсједник Одбора за школе и учитеље у српским земљама под турском влашћу, председник Великог духовног суда.

Одликован је многим српским, црногорским, руским и бугарским одликовањима.

Сахрањен је на Новом гробљу у Београду уз војне, црквене и почасти Српске краљевске академије.

Поставка изложбе се сели у јулу мјесецу у галерију Музеја рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу, граду побратиму Требиња.

МИЛИВОЈЕ МИШО РУПИЋ

				ФУДБАЛЕР, ТРЕНЕР И БИВШИ СЕЛЕКТОР РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ СЦГ СА СЛИКЕ		ДЕСНА ПРИТОКА ДУНАВА	НАЈВИШИ ДИО, ВРХ ГЛАВЕ	ФУДБАЛСКИ КЛУБ У КОМЕ СЕ ПРОСЛАВИО
				ЈЕДНАКО				
				РАНИЈИ АМЕРИЧКИ ЧАСОПИС				
				БЕОГРАД. МУЗИЧАР ИВАН ЂОРЂЕВИЋ				
				ЈЕДНА ИГРА КОЦКИ-ЦАМА				
ГРАД У СЈЕВЕРНОЈ ДАЛМАЦИЈИ, РОДНО МЈЕСТО ФУДБАЛЕРА СА СЛИКЕ		РУСКИ КК ИЗ КУБАНА	ХЕРЦЕ-ГОВАЦ	ПРВИ ВОКАЛ / МИЛИ-МЕТАР		ИСТА СЛОВА / ОКРУГЛО СЛОВО		
ОСОБА СА КЛЕМ-ПАВИМ УШИМА							ОБИМ / ПРВИ КЛУБ ИГРАЧА СА СЛИКЕ	
РАДНИ УЧИНАК (МН.)						ДЕКАГРАМ / МЈЕСТО КОД ТОРИНА		
БИЛО КО				ГРАД У ЊЕМАЧКОЈ / ЗЕМЉА ИЛИРА				
НАРОДНА ОДБРАНА			СЛИКА СВЕЦА / ФУДБАЛЕР, ДАВИД					
СРПСКО КОЛО	ПОНЕКАД / ИТАЛИЈ. ЛУКА НА ЈАДРАНУ							
РЕВОЛУ-ЦИОНАР, СИМОН								ЖЕТЕ-ЛАЧКА АЛАТКА
СЕОСКА ПОДРУЧЈА						ПРВАК, ШАМПИОН / ИЗВРШНИ КОМИТЕТ		
МИШИЋИ, МУСКУЛИ (АНАТ.)							РАДИЈУС / ПРВО СЛОВО	
ШУМИЦА ВРБЕ ИВЕ, ИВИК					ДЈЕЛИЋ ТЕЧНОСТИ			

РЈЕШЕЊЕ: исто, ЛАЈФ, Ивек, јамб, а, ее, кијемпо, О, нормe, АГ, ико, Тир, НО, икона, малоКАЛ, Болиивар, атари, ас, рибини, р, ивак, кан.

Да није било Семира православно гробље у Сарајеву и данас би било депонија

Несрећу да кроз заборав доживе другу смрт имали су некадашњи православни житељи Сарајева чији су гробови, још прије пет деценија, заборављени и временом претворени у сметлиште. У срцу Сарајева простире се Старо православно гробље, површине 3.000 квадратних метара. Посљедња сахрана на овом мјесту одржана је 1968. године, након чега је гробље падало у заборав.

Акцијом др Семира Османагића и фондације *Археолошки парк: Босанска пирамида Сунца*, у априлу 2020. године почеле су да се назиру хумке и споменици. Захваљујући човјекољубљу и ентузијазму волонтера посјечено је растиње, покупљене су огромне количине расутог смећа.

Неки споменици нагрижени зубом времена пали су на земљу. Неки се још увијек добро држе.

– Парцелу са костима умрлих старих становника Сарајева нико не чисти. Авлијанери развлаче кесе, кутије, конзерве. Чак и мачке, па и кокошке. Оно је свима дом, осим онима којима би требало да буде… – рекао је Османагић на видео снимку који је окачио на јутјуб каналу своје организације.

Османагић је објаснио да је прије ове акције контактирао надлежне установе у Сарајеву. Позвао је и Српску православну цркву, која није ни знала за постојање овог гробља, а затим су му саопштили да немају средстава.

Ипак, по завршетку посла, стигла је захвалница из сарајевске митрополије.

„Господине Османагићу, пуно вам хвала за овај ваш, изван свега, хумани гест. Поштовање гробаља, једнако је са поштовањем људи, који су ту укопани. Нажалост, у времену материјализма, вредноте као што је човјек, занемарују се. Ваљда нас због тога и Бог опомиње. Као да поново чујемо Достојевског: *О, горди човјече, понизи се*. Оно што су они данас запуштеном гробљу, бићемо ми сутра. Још једном, хвала вам и била би нам велика част да вас лично упознамо. Позивамо вас у посјету палати митрополије у Сарајеву у вријеме кад вам буде најпогодније", написао је у захвалници митрополит дабробосански Хризостом.

РСК

ЈУБИЛЕЈ ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА *ДАЛМАЦИЈА* СУБОТИЦА

Далматинци са сјевера Бачке обиљежили 10 година постојања

Поводом јубилеја – десетогодишњице Завичајног удружења *Далмација* Суботица, 12. јуна 2020. године, организована је свечана академија у вијећници Градске куће у Суботици. Била је то прилика да се у Суботици премијерно емитује дугометражни документарни филм о академику Јовану Рашковићу *Међ' народом и међ' сном*.

Предсједник Удружења Шпиро Лазиница упознао је присутне са бројним активностима овог удружења у којима су кроз изложбе у више градова промовисани лик и дјело Доситеја Обрадовића и његов рад током боравка у Далмацији. У свом досадашњем раду Удружење се трудило да у склопу својих активности подсјећа јавност на важне личности српске историје попут Сима Матавуља, Сава Мркаља, Герасима Зелића, Стојана Јанковића, Милоша Паренте, Дијане Будисављевић…

Промовисан је рад савременика Саве Штрпца, Обрада Милића, Јованке Савић Вукановић, Весне Т. Томић, Јована Радуловића.

Удружење је организовало хуманитарну акцију за обнову *Братске куће* у Плавну, док су турнири у балотама и карташким играма „бришкула и трешет" постали дио суботичке традиције.

Удружење редовно учествује на Крушедолском сабору Крајишника, Личкој олимпијади у Апатину, а својим земљацима из Жегара омогућили су посјету манастиру Крупа.

Руководство Удружења исказало је посебну захвалност градоначелнику Суботице Богдану Лабану коме су овом приликом уручили захвалницу.

У програму су учествовали пјевачи Андрија Бајић и Светлана Томић. Водитељ програма је био суботички глумац Бошко Бошков, који је потакнут пријатељством са истакнутим чланом ЗУ *Далмација* Милорадом Кураицом, написао пјесму *Далмација*.

Међу присутнима је био директор Фонда за помоћ избјеглим и расељеним лицима Душко Ћутило, академик Драган Шкорић из Српског друштва *Др Јован Рашковић* који су уступили овај филм ЗУ *Далмација* Суботица, Драгомир Лалић из *Отаџбинског покрета* из Новог Сада и многи други.

ДРАГАНА БОКУН

СКЦ *СВЕТИ САВА* НИЈЕ ПРИХВАТИО МОЛБУ

Завичајно удружење *Далмација* првобитно је упутило молбу да се ова свечаност одржи у просторијама СКЦ *Свети Сава*. Међутим СКЦ је молбу одбио са образложењем да се у тим просторијама одржавају само свечаности које они организују.

Револтиран таквим ставом Милорад Кураица је рекао да је задужбинар Душан Радић згради оставио српском народу. – Задужбина, коју је основао, како стоји у оснивачкој повељи, треба да служи вјерским, националним, просвјетним и добротворним сврхама. Симболично смо хтјели да филм о Јовану Рашковићу пустимо баш у просторијама СКЦ *Свети Сава*, јер је Рашковић учествовао у оснивању тог центра, и у њему 1991. године одржао промотивни говор.

ОДРЖАН ТУРНИР У БАЛОТАЊУ У БАНАТСКОМ НОВОМ СЕЛУ

Бивши мјештани далматинског мјеста Нунић још од 1974. године се окупљају по разним мјестима Србије да би се дружили и кроз спортско дружење подсјећали родног краја.

Посљедње двије године, захваљујући домаћину Ненаду Шуши, земљаци се окупљају у Банатском Новом Селу. .

Удружење Нунић првобитно је организовало првомајске турнире у малом фудбалу, али како је "бубамара" због времешних чланова Удружења постала ризична, пажња је усмјерена на балотање.

Нунић је Мјесто поред Кистања, одувијек већински настањено Србима. Према попису из 1991. године у Нунић је живјело 298 становника, од чега 244 Срба. Двадесет година касније број становника се свео на свега стотињак.

У селу живе православне породице Рочевићи (славе Св. Василија), Шуша (славе Св. Стефана), Зорица (славе Св. Георгија), Марчинко, Котур (славе Св. Николу), Стијеља (славе Св. Јована) као и римокатоличке породице Кардум, Бљајић и Јукић .

На турниру је учествовало 12 екипа, а прва два мјеста освојиле су екипе Ненада и Душана Шуше.

ДРАГАНА БОКУН

ЗЕМЉАЦИ ИЗ ЈАЊА СУСРЕЋУ СЕ У ВЕТЕРНИКУ

РАДУЉИЦА ПОНОСАН НА ЈАЊ

У ресторану *Код Дуће* (власник Душан Видекањић) у Ветернику 22. маја састали су се прослављени кошаркашки репрезентативац – јањски потомак Мирослав Радуљица и предсједник Завичајног удружења Јањана Зоран Црепуља.

Том приликом предсједник Црепуља је Радуљици поклонио велику урамљену слику – фотографију Прибељаца, села одакле је Радуљичин дјед. Аутор фотографије је Стојан Јеркић.

Радуљица се упознао са радом Завичајног удружења Јањана. Обећао је да ће, кад год му то прилике дозволе, бити активан у раду Удружења.

» Мирослав Радуљица, Душан Видекањић и Зоран Црепуља.

Радуљица је и до сада радо промовисао завичај својих предака. Више пута боравио је у Јању и обишао родно мјесто свог дједа у Прибељцима – засеок Љешћар. У јулу 2017. године био је званични промотер ЗЕТА од Шипова, музичке манифестације, која је одржана у Јањским отокама. Тада се на радост свих присутних у Стројицама, на 9. Вишебоју, срео и са земљаком и бившим НБА кошаркашем Дарком Миличићем.

Дневник ратног хирурга – упечатљиво и потресно свједочанство рата

У оквиру манифестације *Принципови дани* у Источном Новом Сарајеву организована промоција другог допуњеног издања књиге *Дневник ратног хирурга* доктора Миодрага Лазића, коју је Новинска агенција Републике Српске – СРНА објавила постхумно.

Говорећи у име издавача, уредник другог допуњеног издања књиге Бранислав Илић навео је да су између првог и овог издања прошле 24 године. Он је подсјетио на ратни пут доктора Лазића у болницама од Републике Српске Крајине до болнице *Жица* у Блажују дуг 1.200 дана.

– Дошао је да остане кратко, а остао три и по године и за то вријеме проживио прави пакао са нашим народом Илице, Блажуја, Хаџића, Илијаша – истакао је Илић.

На промоцији је говорио и Зоран Жужа, корецензент књиге, али и један од пацијената доктора Лазића.

– Ова књига је и постхумни споменик једном аутентичном хероју, човјеку који се рађа једном у сто година – рекао је Жужа и изразио наду да ће млади људи из књиге учити о истини о борби српског народа за слободу.

Академски сликар Марко Кусмук, чија се слика *Свједоци* налази на корицама новог издања *Дневника ратног хирурга*, изјавио је да је почаствован што је био дио овог пројекта.

Најзанимљивије одломке из књиге, као и стихове пјесама посвећених доктору Лазићу прочитали су наратори Илија Мимић и Немања Митровић.

Доктор Лазић је током деведесетих година прошлог вијека био ратни хирург добровољац у Републици Српској Крајини и Републици Српској, гдје је спасио бројне животе.

Као хирург, Лазић је учествовао у пробоју коридора у јуну 1992. године, а потом се добровољно јавио у ратну болницу *Коран* на Палама. Један је од оснивача ратне болнице *Жица* у Блажују, код Сарајева, на првој линији фронта.

У тој здравственој установи остао је 40 мјесеци и обавио више од 3.500 операција.

За све вријеме боравка на ратиштима, доктор Лазић је водио свој ратни дневник, који је 1996. године у издању Срне угледао свјетлост дана.

Хирург Миодраг Лазић /65/ преминуо је 14. априла у Нишу од посљедица вируса корона.

Жељка Бањац Вранешевић објавила збирку пјесама *Живот трагом љубави*

Банијка Жељка Бањац Вранешевић (1969) поезију је почела да пише „за своју душу" још од ране младости. Живјела је у Двору на Уни гдје је завршила основну школу. Ратни вихор ју је одвојио од родног краја, па је сада настањена у Шиљаковцу (општина Барајево). Претачући своја осјећања на папир учествовала је на разним конкурсима да би у Барајеву 2016. године добила чак три награде за поезију, а успјех се поновио и у Сомбору 2017. године. Те награде су је подстакле да укоричи своје стихове.

– У децембру прошле године мој цјелокупни рад је обједињен у збирку поезије под називом –*Живот трагом љубави*.Тематски су заступљена четири жанра – мисаона, родољубива, духовна и понајвише љубавна поезија. Посвећена је мом сину Желимиру – рекла је Вранешевићева.

Предговор је писао Владимир Вукелић, рецензију проф. Никола Корица. Књига је представљена 11. јануара ове године у Барајеву.

– Ако не волите себе, како ћете вољети друге и како ће други вољети вас? Своју љубав дајте несебично. Љепота живљења јесте управо у љепоти вољења. Зато волите се бескрајно – поручује ауторка у својој књизи.

ДРАГАНА БОКУН

ТАКО ЈЕ ГОВОРИО ГУБЕРИНА - ОБЈАВЉЕНА КЊИГА АДВОКАТА СЛАВИЦЕ ГРАХОВАЦ

Свједочанство о животу и раду најпознатијег српског кривичара адвоката Вељка Губерине

Недавно је из штампе изашла књига *Тако је говорио Губерина* адвоката Славице Граховац.

Ауторка је, као дугогодишња сарадница покојног адвоката Вељка Губерине, написала књигу у форми интервјуа која је настала из обећања Вељку Губерини да неће бити заборављен.

– Кроз његове разговоре одабрала сам питања и одговоре у којима Вељко скида велове са енигми, страхова, служби и самога себе…

Невјероватан је животни пут једног од највећих српских адвоката, кривичара, трибуна, искреног патриоте и родољуба.

Вељко Губерина је као дјечак бјежећи од усташког ножа у родном Кордуну био принуђен 1941. године да са породицом побјегне у Јагодину у којој је завршио основну и средњу школу.

У прољеће 1945. године се преселио у Београд, али је недуго потом ухапшен и осуђен као националиста због чега је до 1947. године робијао у КПД Ниш. Пошто се није могао уписати на Правни факултет у Београду, као ванредни студент уписао се у Љубљану гдје је и дипломирао 1951. године. После одслужења војног рока 1953. године започео је рад као адвокатски приправник код адвоката Милана Тадића и у Окружном суду у Београду, а своју адвокатску канцеларију отворио је 1956. године.

Како је за вријеме стажирања у Окружном суду био запажен као вриједан, радан и амбициозан, почео је да добија одбране по службеној дужности из области омладинске делинквенције. Процеси су донијели велики публицитет и тако је почео муњевит успон велике адвокатске каријере Вељка Губерине.

Познат као борац против смртне казне, био је један од оснивача Удружења за борбу против смртне казне 1981. године. Међутим том удружењу није био одобрен рад.

У току своје каријере бранио је 618 људи оптужених за убиство. Изречено је 42 смртне казне од којих је десет браненика стрељано. Имао је 47 ослобађајућих пресуда захваљујући иступању на суду а поготово својим завршним ријечима.

» Славица Граховац

Својим иступањем на суду допринио је да се у Закон о кривичном поступку 1.1.1968. године унесе чл. 66. „Окривљени има право на браниоца у току целог кривичног поступка".

Заслужан је што су у Закону о кривичном поступку унијета два нова члана: чл. 84. и чл. 85. којим се побољшао положај оптуженог.

Као члан Форума за људска права, као представник адвоката Србије и Југославије Губерина је допринио укидању вербалног деликта.

Иступао је и као бранилац у Хагу 1996. године у случају Кременовић који је по захтјеву Тужилаштва изручен Хагу из притвора у Новом Саду, али је већ у јуну 1996. године враћен у земљу да му се суди у Новом Саду, гдје је поступак обустављен и случај.

Носилац је *Ордена Св. Саве I степена* добијеног 1997. године од стране Св. Синода СПЦ.

Добар дио својих случајева овјековечио је кроз своје књиге, литературу и иза себе оставио веома дубок траг.

Бавио се и публицистиком те је током 1977, 1980, 1983, 1995 и 1999. године написао пет књига под насловом *Бранио сам…* у којима је изнио случајеве који су побудили интересовање јавности а као поука будућим генерацијама у правосуђу.

Објавио је десет књига под насловом *Свједок историје* у којима је описао вријеме, догађаје и људе на основу *Дневника* који води још од 1940. године.

– Његов књижевни опус који бих прије назвала хроником времена у коме је живио и сигурно ће многим како историчарима тако и писцима послужити као штиво за изучавање и позивање на вријеме у коме је Вељко живио. Што се самог начина писања тиче он је тачан, прецизан и искрен - каже Славица Граховац која је сарађивала са Губерином у писању књига *То сам рекао*, *Реаговања* и у свих 10 томова његовог дјела *Свједок историје*, као и у двије књиге из серијала *Бранио сам*.

Због политике накратко је почетком деведесетих година прошлог вијека занемарио адвокатуру, да би стао на чело обновљене Народне радикалне странке.

– Био је строг, али правичан учитељ, поуздан и вјеран пријатељ, а сви ми, његови сарадници, били смо његова породица у добру и злу - пише Славица Граховац. - Тако сам кроз вријеме учила шта значи бити патриота до краја, како се за свог брањеника бори до задњег рочишта и даље, пропутовала сам цијели свијет са Вељком Губерином.

Рецензент књиге адвокат Милан Сучевић је из истих разлога као и Губерина био приморан да као један од најмлађих судија кривичара оде из Загреба у Србију која га је прихватила.

Сви заинтересовани књигу могу да поруче на мејл sgrahovac@gmail.com, а могу је и купити у боље снабдјевеним књижарама.

ДРАГАНА БОКУН

БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ

СРПСКО КОЛО

Уколико желите редовно да добијате свој примјерак *Српског кола* на кућну адресу (у Србији) довољно је да позовете број дописништва у Новом Саду **021/ 66 13 600**
Радно вријеме: понедјељак, сриједа и петак од 9 до 16, уторак и четвртак од 12 до 19 часова.

ОД КНИНА ДО БЕОГРАДА СРБИЈА СЕ ОПРОСТИЛА ОД ЛЕГЕНДАРНОГ ИЛИЈЕ ПЕТКОВИЋА

Одлазак „романтичног” Динарца

Колико год да потраје ера пандемије корона вируса, остаће запамћено да је у њено вријеме Србија остала без двије велике српске фудбалске легенде поријеклом из Крајине. Након Радомира Антића о коме смо писали у прошлом броју, у вјечност је дан уочи Видовдана отишао Илија Петковић. Управо су њих двојица била и посљедња два селектора који су националну репрезентацију одвели на Свјетско првенство. Илија Петковић је то успио 2006. године као посљедњи селектор државне заједнице Србије и Црне Горе, а из тог периода памтиће се његови мотивациони говори инспирисани војводом Мишићем.

68
голова у дресу ОФК Београда постигао је Илија Петковић. Дрес београдских "романтичара" обукао је 417 пута

Илија Петковић рођен је у Книну 1945. године, на дан када Срби славе Светог Јоакима и Ану. Карактеристично за Србе, као мушки потомак наслиједио је име свог ђеда, који је био врло имућан велетрговац. Одрастао је у породичној кући са три сестре, Горданом, Бранком и Божаном.

ОЦУ ОБЕЋАО ДА НЕЋЕ ПРОДАТИ ИМАЊЕ У КНИНУ

Са тугом је причао да је због распада државе и судбине свог народа двије деценије прикупљао снагу да оде у Книн.

– Зашто сам тако дуго одолијевао? Зато да ником не гурам прст у око. Да не подстакнем било какву невољу онима који су се борили и изборили да тамо остану. А све наше је тамо остало. Родитељска кућа је празна и пуста. Тамо нема оних који ти се радују и којима се радујеш. Сад идем само на гробље. И, увијек се запитам да ли је могуће да никада нисам могао ни да наслутим ово што нас је снашло. То, да нам земљу у крви угуше.

Породична кућа је остала руинирана, па иако је био дубоко свјестан да ће тешко дочекати неко нормално и мирно вријеме да је обнови, Петковић је сигурно знао да никад неће да прода земљу својих предака.

– Родитељи су умрли осамдесетих година, прије задњих ратова. Једном приликом, када сам боравио у Книну, отац ме је замолио да, ако икако будем могао, не продајем породичну кућу. И то сам му обећао. Молим Бога да једног дана буду таква времена да могу да је обновим и будем бар понекад у њој. Мада сумњам да ће то бити за мога живота – говорио је Петковић и са сјетом причао о дјетињству и јутрима који би започињали заједничким доручком након чега би са осталим дјечацима играо фудбал по ливади.

УТИЦАЈ СВЕШТЕНИКА ВОЈА БИЛБИЈЕ

– Никада нисам сањао док спавам, али будан сам имао само један сан – да постанем фудбалер.

И, заиста, Србија је добила свог „Пелеа”. Међутим, све је могло да буде и другачије. Наиме, мало је познато да је Петковић био веома даровит гимнастичар. На његов спортски развој утицао је чувени свештеник Војо Билбија, који је у книнској гимназији међу тамошњим младићима промовисао борилачке вјештине и савјетовао их да кроз гимнастику јачају тијело.

Као најбољи вјежбач на партеру Илија Петковић је учествовао на паради у Београду 1959. године у част тадашњег маршала Броза. Ипак, на срећу нације, Петковић се опредијелио за фудбал.

У то вријеме Книн није био средина која је обећавала да ће српском фудбалу даровати вансеријског играча.

– Услови у Книну били су никакви. Имали смо једну лопту, а како је нас педесет играло са њом, стално је било питање хоће ли она преживјети до сутра.

У вријеме Илијиног дјетињства није било медија. Одлазио је на биоскопске пројекције филмова и пажљиво пратио *Филмски журнал* који се емитовао прије почетка сваке филмске представе. Комунистичка пропаганда је ту прилику користила да промовише активности Јосипа Броза, али било је ту вијести и из других области. Илији је било најбитније да види инсерт из неке важне утакмице и голове.

Маштајући о великој сцени, фудбалску каријеру, логично, започео је у книнској *Динари*. Као и већина Срба из Книна Петковић је као дијете навијао за *Звезду*. Међутим, географска близина Сплита допринијела је томе да се 1963. године опроба у *Хајдуку*. Прст судбине одвео га је у ОФК *Београд*. Међу популарним београдским „романтичарима” провео је безмало читаву своју каријеру. Три године је одиграо у иностранству да би каријеру окончао на Карабурми.

У почетку није било баш сјајно, јер је конкуренција у екипи била велика, а требало је привићи се на велики град. Петковић је у једном тренутку размишљао да се врати у Книн, али подршка родитеља, стрпљење и неспорно велики рад и таленат брзо су му отворили врата фудбалског раја.

– Постоје жене које су оличење мајки, као из народних прича. Моја мајка је била управо таква: њежна, брижна, добра, племенита и уз све то веома богобојажљива. Била је истинска вјерница и увијек се молила за све нас. Мени се и данас догоди да понекад, пред спавање, чујем њену молитву упућену Богу. Као дијете сам мислио да је тим својим искреним обраћањем Свевишњем чувала наше животе и наше здравље. Нисам ни данас далеко од те мисли.

БРИОНСКИ ПЛЕНУМ УЗДРМАО ОФК БЕОГРАД

Имао је 21 годину када је на чувеном Брионском пленуму пао Александар Ранковић. Родитељи су савјетовали Илију да остане што дуже у Книну и да не иде у Београд док се ситуација не искристалише. Није их послушао. Вратио се у клуб у коме је затекао само секретарицу. Никог више није било. Ранковићев политички пад уједно је значио и престанак финансирања ОФК *Београда* из кога тада одлазе Скоблар и Самарџић. Млади Книњанин је остао. Клуб је преживио, а он је убрзо због брзине и експлозивности стекао епитет „Тајфун са Карабурме”. Пет година касније играо је на опроштају Пелеа и важио за једно од најбољих десних крила на свијету.

> **Никад није заиграо за неки тим из "велике четворке", али је имао гарантовано мјесто у државној репрезентацији**

Мада су многи пријатељи правили хипотетичка поређења како би прошао да је играо у неком од два највећа српска клуба, Петковић никад није имао дилему да би, када би поново почињао, опет бирао ОФК Београд.

– Током цијеле каријере имао сам утисак да уживам подршку и Звездиних и Партизанових навијача. Неутралност коју ми је омогућио ОФК *Београд* била је велика привилегија која ми је касније помогла у селекторском раду.

За пословне успјехе је сматрао да је најзаслужнији стил рада и начин опхођења са људима.

– Трудио сам се да све истјерам до краја доста мирно, без нервозе, и гдје год сам радио нигдје себи нисам затворио врата.

Када је уочи Свјетског првенства у Њемачкој 2006. године објављена листа зарада фудбалских селектора Илија Петковић је био на самом дну листе. Новац му никада није био превасходни мотив за рад.

– Никада ме ничије богатство није фасцинирало, никада нисам био ни на кога љубоморан. Увијек сам волио да имам око себе успјешне и богате пријатеље, али испало је да познајем више сиромаха.

На празник Светог Јована Шангајског, Београд је испратио Илију Петковића у Алеју заслужних грађана. Отишао је са шалом ОФК Београда, као посљедњи члан популарне „генерације романтичара” која можда није имала највећи број навијача, али је дефинитивно имала највећи број поштовалаца.

У опроштајном говору његов кум и легенда ОФК *Београда* Божидар Миленковић изразио је наду да ће се у Илијином родном Книну наћи неко ко ће да му запали свијећу.

За свијећу не знамо, али на инстаграму се огласио његов први клуб НК *Динара* са поруком: „Бити дјечак рођен у Книну значило је посједовати амбицију да једног дана кад порастеш играш у *Динари* и да будеш „динараш”. Хвала ти што си био дио Динаре и гдје год да си ишао, увијек си је спомињао и радо је се сјећао.

ТРИФКО ЂОРОВИЋ

ДЕБИТАНТИ УВИЈЕК ИГРАЈУ НАЈБОЉЕ

Петковић је својевремено испричао анегдоту са дебија у репрезентацији.

– Пита мене Рајко Митић да ли знам са ким сутра играмо. Ја кажем да знам. Пита ме он да ли знам ко је Ди Најо, ја кажем да не знам. А Лакомб? Не знам. Знаш ко је Обур? Не знам ја њих, али знам да ћу сутра дати два гола да завршимо тај посао. Тако је и било, Југославија је побиједила 5:1, а Петковић је дао први и четврти гол за Југославију.

Ово искуство послужило му је три деценије касније као селектору. Тада је уочи меча са Јужном Корејом загрлио Дејана Станковића (садашњег тренера *Црвене Звезде*) и рекао му да се опусти јер дебитанти увијек играју најбоље. Деки је дао два комада, баш колико и Петковић на свом дебију против Француске.

ШВЕРЦОВАЊЕ У ЗАГРЕБАЧКОМ ТРАМВАЈУ

Још се препричава анегдота када је ОФК *Београд* играо против *Динама* у Загребу. Без пара су пошли на гостовање и одсјели у најбољем хотелу, јер је шеф био некадашњи фудбалер ОФК *Београда*. Међутим, од хотела је требало стићи до стадиона. Вођа пута био је чувени Милан Раки Ранђеловић. Нису имали пара за такси и онда Раки каже: „Једна група иде у први трамвај, друга у приколицу, ако дође контрола и уђе на предња врата, кажите да су карте у приколици. И ако дође из приколице, да буде обрнуто, да су напријед карте.” Кад су изашли из трамваја и кренули на улаз стадиона, на вратима су их питали гдје су пошли, мислећи да су ђачка екскурзија. Препознали су Раку и пустили су их у свлачионице. На Максимиру је било 55.000 гледалаца, а коначан резултат 3:0 за ОФК *Београд*.

СТАРИНОМ ИЗ МАОВИЦА КОД ВРЛИКЕ

Према наводима сајта *Порекло* (poreklo.rs) Илијин истоимени дјед доселио се у Книн из Маовица код Врлике, прије Другог свјетског рата. Петковићи су у Маовицама дуже од 300 година, као и још неки српски родови (Цвитковци, Ђурићи, Мањковићи, Новаковићи, Приметице, Кричковићи), иако је село кроз историју било доминантно католичко. Најстарији су подаци о Вучену Петковићу Вујичином, из 1692. године. Током 19. вијека постојале су четири куће Петковића (1810, 1830, 1846. год). Илија пок. Јована био је власник једне куће 1878. године. Крсна слава Петковића је Свети Никола.

» Кућа Петковића у Маовицама

Илија Петковић, дјед фудбалера, оженио се у Маовицама (супруга Денић) и одселио у Книн. Тамо је радио као трговац. Имао је синове Божу и Марка, званог Пајо. Први је био отац фудбалера, а обављао је посао тржишног инспектора у Книну. Његов брат Марко (Пајо) убијен је 1943. у Маовицама, од стране усташа, када је као четнички комесар ишао по задатку у Врлику. Још на почетку рата (1941) усташе су у једном маху затвориле и касније убиле 13 Срба из Маовица, међу којима и Николу Петковића, из Илијине куће, у Доњим Петковићима. Илија је са супругом Биљаном из Београда добио сина Душана 1974. године. Унук се зове Јаков.

СВЕТО ПИСМО ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

У животу Илије Петковића било је пуно значајних догађаја, али је новинарима у једном разговору као посебно значајан истакао сусрет са земљаком, Србином из Хрватске, блаженопочившим патријархом Павлом који му је поклонио *Свето писмо*.

СМРТ КОЈА ЈЕ ПОТРЕСЛА РЕГИОН

Смрт фудбалске легенде бивше Југославије и Србије, Илије Петковића, потресла је читав регион. Реаговали су његови бивши играчи, фудбалски клубови, предсједник Србије Александар Вучић, као и многобројни поштоваоци великог Петка. Саучешће је упутио и предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије Миодраг Линта.